ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΘΕΜΑ: «Οι κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις της αποβιομηχανοποίησης της Πάτρας»

Φοιτήτρια: Διαμαντοπούλου Παρασκευή

Επιβλέπουσα: Αναπληρώτρια καθηγήτρια, Ε. Θεοδωροπούλου

Μέλη: Καθηγητής, Γ. Χονδρογιάννης

Λέκτορας, Ε. Σαρδιανού

ΑΘΗΝΑ, 2012

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια Θεοδωροπούλου Ελένη και τα δύο μέλη της επιτρόπης Χονδρογιάννη Γεώργιο και Σαρδιανού Ελένη για την πολύτιμη βοήθεια τους, τα εύστοχα σχόλια και τη σωστή καθοδήγηση κατά την εκπόνηση της παρούσας έρευνας. Θα ήθελα να ευχαριστήσω, επίσης, την οικογένειά μου, τους γονείς μου για την υποστήριξη και την ηθική και υλική τους βοήθεια.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματεύεται τη μελέτη των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της αποβιομηχανοποίησης στην περιοχή της Πάτρας στη δεκαετία του 1990. Η εμπειρικά ανάλυση βασίστηκε στην ανάλυση των απαντήσεων 150 απολυμένων εργαζομένων των βιομηχανιών που έπαψαν να λειτουργούν. Η δειγματοληπτική έρευνα πραγματοποιήθηκε στις αρχές Δεκεμβρίου μέχρι τέλη Ιανουαρίου 2012. Τα εμπειρικά αποτελέσματα προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων και την εκτίμηση παλινδρομήσεων με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων και τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας. Χρησιμοποιήθηκαν τρεις ενότητες ερωτήσεων με βάση το περιεχόμενο τους, οι οποίες είναι: (*i*) τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, (*ii*) η υπάρχουσα κατάσταση και η προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία και (*iii*) οι προσδοκίες για το μέλλον. Από τα εμπειρικά αποτελέσματα προέκυψε ότι οι γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες αντιμετώπισαν μεγαλύτερη διάρκεια ανεργίας. Τα άτομα νεαρής ηλικίας παρατηρήθηκε ότι αντιμετώπισαν μεγαλύτερη ανεργία συγκριτικά με τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η προϋπηρεσία είναι σημαντική για την εύρεση νέας θέσης εργασίας και είναι πιθανότερο να μειώνεται η διάρκεια ανεργίας. Επίσης, οι γυναίκες και γενικότερα όσοι ασχολούνταν με τεχνικές εργασίες και οι ανειδίκευτοι είναι πιθανότερο να εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους. Ακόμη, ο αυξανόμενος αριθμός των παιδιών ήταν πιθανότερο να οδηγεί σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Παρατηρήθηκε ότι όσο αυξάνεται το μορφωτικό επίπεδο είναι περισσότερο πιθανό οι άνεργοι να θεωρούν πως η αποκέντρωση των βιομηχανιών θα οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής. Τέλος, εξετάστηκαν οι δυνατότητες δημιουργίας ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων ως μοχλός της περαιτέρω της οικονομικής ανάπτυξης της Πάτρας.

Λέξεις- κλειδιά: αποβιομηχανοποίηση, ανεργία, Πάτρα, κλείσιμο βιομηχανιών

ABSTRACT

The particular research deals with the study of social and economic impact of de-industrialization in the region of Patras in the 1990's. The empirical analysis was based on a cross section data set of 150 redundant employees of the industries that have ceased to operate. The survey took place in early December to late January 2012. Empirical results are based on the estimation of linear least squares regression models and binary logistic regression models. Three subsets of questions were used, based on their contents, which are: (i) demographic characteristics, (ii) the existing situation and previous work experience and (iii) expectations about the future. Empirical results suggest that women, compared with men, faced a longer period of unemployment. Also, young people noted that they faced higher unemployment than older people. The results show that the experience is important to find a new job and the duration of unemployment was more likely to be reduced. Also, women, blue collar workers and the unskilled workers were more likely to be financially dependent on their children. Moreover, the increasing number of children was more likely to lead to economic dependence on close family people. It was observed that, while the level of education was increasing, the unemployed people were more likely to believe that the decentralization of industries would lead to economic growth in the region. As for the zoning of economic activity was observed that while the traffic problem as the impact of industrial decentralization was decreased, it was more likely the creation of zones of economic activity to lead to economic development in the region.

Key- words: de-industrialization, unemployment, Patras, closing industries

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή……..σελ. 7

Α’ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 2: Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης……σελ. 9

2.1 Το ζήτημα της αποβιομηχανοποίησης……σελ. 9

2.2 Η πόλη της Πάτρας……σελ. 14

2.3 Ιστορική εξέλιξη της βιομηχανίας της Πάτρας……..σελ. 16

2.4 Ιστορική αναδρομή των σημαντικότερων βιομηχανιών της Πάτρας……...σελ. 19

Κεφάλαιο 3: Προηγούμενες εμπειρικές μελέτες……σελ. 29

3.1 Η αποβιομηχανοποίηση στην Ευρώπη……...σελ. 29

3.2 Η αποβιομηχανοποίηση στην Αμερική……..σελ. 36

3.3 Η αποβιομηχανοποίηση στην Ασία……σελ. 48

3.4 Η αποβιομηχανοποίηση στον υπόλοιπο κόσμο……..σελ. 58

Β’ ΜΕΡΟΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία και περιγραφή στατιστικών στοιχείων……σελ. 65

4.1 Μεθοδολογία δειγματοληπτικής έρευνας……...σελ. 65

4.2 Το Προφίλ του δείγματος……...σελ. 66

Κεφάλαιο 5: Οικονομετρική ανάλυση……σελ. 72

5.1 Εκτίμηση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρέασαν τη διάρκεια ανεργίας την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης……...σελ.72

5.2 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το αν κατά την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης οι άνεργοι εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους……...σελ. 76

5.3 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το ότι η έλλειψη εργασίας οδηγεί σε οικονομική εξάρτηση των ανέργων από στενά οικογενειακά πρόσωπα……...σελ. 81

5.4 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το αν θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών……..σελ. 85

5.5 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το αν το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα…..σελ. 90
5.6 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το αν η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής……σελ. 94
5.7 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τους παράγοντες που επέφεραν φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού……...σελ. 98
6. Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα……..σελ. 105
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία…….σελ.113
Ελληνική βιβλιογραφία……..σελ. 114
Διαδικτυακή βιβλιογραφία…….σελ. 115
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Πίνακας περιγραφικών μέτρων……..σελ. 117
Πίνακες συχνοτήτων……..σελ. 120

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανεργία είναι ένα φαινόμενο που εκτός της έντονης παρουσίας της στα μεγάλα αστικά κέντρα και την πρωτεύουσα, παρατηρείται να διατηρεί έντονα τα σημάδια της και στην περιφέρεια. Παράλληλα, οι αποκλίσεις της ανεργίας εντός των χωρών παραμένουν για μεγάλες χρονικές περιόδους. Σε περίπτωση αμέλειας αυτού του φαινομένου, των περιφερειακών αποκλίσεων της ανεργίας, οι συνέπειες πολύ πιθανώς ανταποκρίνονται σε μία μακρόχρονη περίοδο κοινωνικής αστάθειας και διεύρυνσης των περιφερειακών διακρίσεων στη χώρα. Επιπλέον, οι περιφερειακές αποκλίσεις μπορούν να υποβαθμίσουν την αποτελεσματικότητα της μακροοικονομικής πολιτικής, καθώς μπορεί να περιορίσει το παραγόμενο προϊόν και να ασκήσει πληθωριστικές πιέσεις με ασύμμετρο τρόπο.

Οι κλιμακώσεις της ανεργίας στην Ελλάδα μπορούν να αποδοθούν σε διάφορους συντελεστές, οι οποίοι μεταβάλονταν σε κάθε δεκαετία, κατά την περίοδο 1977-2008. Χαρακτηριστικά, οι δεκαετιες του 1980 και 1990 παρουσιάζονται με μία άνοδο της ανεργίας, η οποία οφείλεται αφενός στην άνοδο του μορφωτικού επιπέδου και αφετέρου στην αύξηση του εργατικού πληθυσμού με τη συμμετοχή των γυναικών και στην παραγωγική αναδιάρθρωση της οικονομίας. Σημαντικός παράγοντας είναι επίσης η άνοδος του επιπέδου εκπαίδευσης, που αυξάνει τη διαφορά μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, οδηγώντας έτσι σε υψηλότερη ανεργία (Μητράκος και Νικολίτσα, 2006). Η ανεργία, βέβαια, αποκλιμακώθηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000, χάρις το δυναμισμό της ελληνικής οικονομίας με την είσοδο της Ελλάδας στην ΟΝΕ, αλλά και με την εφαρμογή στοχευμένων μέτρων πολιτικής για την απασχόληση που χρηματοδοτούνται κυρίως από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία (Λώλος, 2009). Επιπρόσθατα, η απασχόληση στο δημόσιο τομέα αυξήθηκε και αυτό περιόρισε τις πιέσεις της αγοράς εργασίας και συγκράτησε την ανεργία.

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε με στόχο ακριβώς την εύρεση, ανάλυση, ερμηνεία και παρουσίαση των επιπτώσεων, κοινωνικών και οικονομικών, που προσδιόρισαν την αποβιομηχανοποίησης της Πάτρας κατά τη δεκαετία του 1990. Ο στόχος της παρούσας εργασίας εκπληρώθηκε με θεωρητική προσέγγιση προηγούμενων εμπειρικών μελετών και με πραγματοποίηση δειγματοληπτικής έρευνας με δείγμα 150 κατοίκων της Πάτρας οι οποίοι υπήρξαν άνεργοι μετά το κλείσιμο των βιομηχανιών στην Πάτρα. Για το λόγο αυτό, η εργασία δομήθηκε σε

ενότητες που αφορούν το θεωρητικό πλαίσιο και το εμπειρικό. Οι ενότητες 2 και 3 αφορούν το θεωρητικό ενώ η 4 το εμπειρικό πλαίσιο.

Αρχικά, παρουσιάζεται συνοπτικά η υπάρχουσα κατάσταση όσον αφορά την αποβιομηχανοποίηση σε παγκόσμιο και τοπικό επίπεδο. Επιπλέον παρουσιάζεται συνοπτικά η βιογραφία των μεγαλύτερων εργοστασίων που υπήρξαν στην Πάτρα εκείνη την περίοδο και ένα δείγμα των ανέργων αυτών συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα.

Στην επόμενη ενότητα, παρουσιάζεται εκτενώς η εξέταση των εμπειρικών μελετών που αφορούσαν τις κοινωνικές και τις οικονομικές επιπτώσεις της αποβιομηχανοποίησης με μελέτες περίπτωσης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στη συνέχεια παραθέτεται το εμπειρικό κομμάτι της παρούσας έρευνας. Στην εμπειρική ανάλυση αναφέρεται πιο συγκεκριμένα ο σκοπός και η διεξαγωγή της έρευνας, η ανάλυση του δείγματος και τα αποτελέσματα από τους πίνακες συχνοτήτων. Παρουσιάζονται επίσης, παλινδρομήσεις και τα αποτελέσματα τους που αφορούν τη διάρκεια ανεργίας, τη φτώχεια που επήλθε στον πληθυσμό, την οικονομική εξάρτηση των ανέργων από τα παιδιά τους, από στενά οικογενειακά πρόσωπα, για την ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα με την αποκέντρωση των βιομηχανιών, την ανάπτυξη της Πάτρας τη δημιουργία νέων βιομηχανιών έξω από την πόλη.

Επίσης γίνεται μια σύγκριση των υποδειγμάτων οικονομετρικής ανάλυσης με τα αποτελέσματα προγενέστερων εμπειρικών ερευνών και στην τελευταία ενότητα συνοψίζονται τα συμπεράσματα της έρευνας. Ακολουθεί το παράρτημα με το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα, οι πίνακες περιγραφικών μέτρων και οι πίνακες συχνοτήτων για όλες τις μεταβλητές του ερωτηματολογίου.

Α' ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 2: Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης

2.1 Το ζήτημα της αποβιομηχανοποίησης

Η έκρηξη της Βιομηχανικής Επανάστασης, στη Δυτική Ευρώπη και τις Η.Π.Α. στα τέλη του 18ου- αρχές 19ου αιώνα, οδήγησε σε σημαντικές αλλαγές στην παραγωγική διαδικασία, αλλά και στο κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό σκηνικό, προκαλώντας έντονες αλλαγές στο τοπίο των πόλεων. Την περίοδο αυτή η επιλογή της περιοχής εγκατάστασης μιας βιομηχανικής μονάδας, επηρεάζεται από κριτήρια που αφορούν στην ύπαρξη επαρκούς εργατικού δυναμικού και στη δυνατότητα εύκολης προμήθειας πρώτων υλών. Στην συνέχεια, η αναδιάρθρωση του κεφαλαίου σε όλες τις κλίμακες του χώρου – από την παγκόσμια μέχρι την τοπική – δημιουργεί μια αλληλουχία καθεστώτων συσσώρευσης. Το μεσοπόλεμο και μέχρι τη δεκαετία του 1960, το καθεστώς που επικρατεί στις καπιταλιστικές οικονομίες είναι ο λεγόμενος Φορντισμός, ο οποίος βασίζεται στη μαζική παραγωγή σχετικά ομοιογενών εμπορευμάτων *"για ότι χρειαστεί"* (just in case), στην αλυσίδα παραγωγής και στην αποθήκευση των έτοιμων προϊόντων έως ότου πωληθούν. Χαρακτηρίζεται από μεγάλες μονάδες έντασης κεφαλαίου που αναζητούν εσωτερικές οικονομίες κλίμακας μέσω της τυποποίησης των προϊόντων και της επαναλαμβανόμενης ρουτίνας στη διαδικασία παραγωγής. Η αύξηση της παραγωγικότητας επιτυγχάνεται με τη γενίκευση του τεϋλορικού διαχωρισμού της διαχειριστικής από τη χειρωνακτική εργασία, οδηγώντας και τον αντίστοιχο διαχωρισμό του εργατικού δυναμικού σε ειδικευμένο και ανειδίκευτο. Έτσι η διαδικασία παραγωγής αποδιαρθρώνεται σε δύο επίπεδα: α) σύλληψη, σχεδιασμός της παραγωγής και μηχανική κατασκευή και β) εκτέλεση, συναρμολόγηση, μετασχηματισμός των προϊόντων στην τελική τους μορφή. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην από-ειδίκευση του εργατικού δυναμικού του δεύτερου επιπέδου, που εκτελούσε επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες στην αλυσίδα παραγωγής, χωρίς να λαμβάνει αποφάσεις.

Το "φορντικό" ή "βιορειοκεντρικό" πρότυπο ανάπτυξης, όπως αλλιώς ονομάζεται, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις, χαρακτηρίζεται, επίσης, από τους εξής παράγοντες:

- Η παραγωγή βασίζεται στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες
- Κυριαρχούν οι μεγάλες μονάδες, με μεγάλο αριθμό εργαζομένων, που είναι μισθωτοί και κυρίως άνδρες.
- Οι αντιθέσεις κεφαλαίου/εργασίας ρυθμίζονται κυρίως μέσω των αντιπροσωπευτικών οργάνων των ενδιαφερομένων μερών (κοινωνικοί εταίροι) και μέσω συλλογικών συμβάσεων.
- Οι μισθοί συμβαδίζουν με την παραγωγικότητα, ενώ το κράτος παρεμβαίνει για να εξασφαλίσει τον ανταγωνισμό και την, ως ένα βαθμό, αναδιανομή του κοινωνικού πλούτου (κράτος πρόνοιας).

Από τη δεκαετία του 1960 και μετά, ο φορντισμός διέρχεται σε στάδιο παρατεταμένης κρίσης, αναδιάρθρωσης και γεωγραφικής αναδιάταξης. Η κρίση εκδηλώνεται ως στασιμοπληθωρισμός (υψηλοί ρυθμοί πληθωρισμού χωρίς ανάλογη ανάπτυξη), φαινόμενο που θεωρήθηκε ότι οφείλεται: α) στους υψηλούς μισθούς των εργαζομένων στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες που μέχρι τότε στήριζαν τη συνεχώς αυξανόμενη παραγωγή μέσω της συνεχώς διευρυνόμενης κατανάλωσης και β)στις υψηλές δαπάνες για κοινωνική ασφάλιση και περίθαλψη, σύμφυτες με το Κράτος Πρόνοιας. Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τον κορεσμό της αγοράς την περίοδο της οικονομικής κρίσης και τις πιέσεις του εργατικού συνδικαλισμού που ακολούθησαν την από-ειδίκευση, δημιούργησαν τάσεις αποκέντρωσης του κεφαλαίου και επιβράδυναν την παραγωγικότητα στις τάσεις του κέντρου. Αρχίζει, λοιπόν η μετάβαση προς το καθεστώτος της ευέλικτης συσσώρευσης που υιοθετεί σε σύστημα παραγωγής *"τότε που χρειάζεται"* (just-in-time), με δυνατότητα να προσαρμόζονται οι διαδικασίες παραγωγής και ο τύπος των προϊόντων στη ζήτηση και να μεταβάλλονται οι ποσότητες που παράγονται χωρίς να υπάρχουν επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων.

Αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης της οικονομικής και παραγωγικής βάσης είναι οι ριζικές μεταβολές στον γεωγραφικό χώρο. Καταλύεται σταδιακά η μέχρι τότε χωρική οργάνωση της βιομηχανίας, δηλαδή η ολοκληρωμένη παραγωγή σε ένα εργοστάσιο, σε αυτόνομη επιχείρηση που χωροθετείται σε μια περιφέρεια – η συγκεντρωμένη

παραγωγή της εποχής του φορντισμού. Από τη δεκαετία του 1960 και μετά παρατηρούνται περιπτώσεις διπλής αναδιάρθρωσης, δηλαδή η έδρα της επιχείρησης διαχωρίζεται από τα εργοστάσια, αλλά όλα τα στάδια της διαδικασίας παραγωγής ολοκληρώνονται στην ίδια τοποθεσία. Καθώς όμως οι ανεπτυγμένες καπιταλιστικές οικονομίες βαίνουν από τη μαζική παραγωγή προς καθεστώτα ευέλικτης συσσώρευσης και παράλληλα με τις ραγδαίες αλλαγές στην τεχνολογία, η παραγωγική διαδικασία μετασχηματίζεται οδηγώντας σε μια νέα χωρική διαίρεση της εργασίας. Δημιουργείται νέα ιεραρχία ανάμεσα στα στάδια της παραγωγής: ανάμεσα στο επίπεδο της σύλληψης (διανοητική εργασία) και της εκτέλεσης (χειρωνακτική εργασία), δημιουργείται ένα τρίτο επίπεδο ειδικευμένης χειροτεχνικής παραγωγής που απαιτεί την ανάλογη ειδικευμένη εργασία, ενώ οι διαδικασίες που δεν απαιτούν ειδικευμένη εργασία αρχίζουν αν αποκεντρώνονται αρχικά προς εσωτερικές περιφέρειες και έπειτα προς υπανάπτυκτες χώρες, που μπαίνουν σε διαδικασία εκβιομηχάνισης.

Οι επιχειρήσεις στην προσπάθεια τους να ξεπεράσουν την κρίση και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους, καταφεύγουν αρχικά στη διασπορά των παραγωγικών δραστηριοτήτων προς περιοχές και χώρες, κυρίως του "τρίτου κόσμου", όπου υπάρχουν αποθέματα πρώτων υλών και φθηνά εργατικά χέρια, ενώ δεν υφίστανται περιβαλλοντικοί έλεγχοι που συνεπάγονται πρόσθετες δαπάνες. Παράλληλα, εμφανίζεται η τάση εισαγωγής τεχνολογικών καινοτομιών και ευέλικτων μορφών παραγωγής, η δημιουργία υπεργολαβικών δικτύων, αποκαθετοποίηση της παραγωγικής μονάδας. Οι επιχειρήσεις τείνουν να παράγουν εκεί που το κόστος εργασίας είναι χαμηλότερο και να πωλούν εκεί που τα εισοδήματα είναι υψηλότερα. Τα παραπάνω σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών συντελούν στην παγκοσμιοποίηση των μεγάλων επιχειρήσεων, στην αύξηση του διεθνούς εμπορίου, στη συνεχή ροή εμπορευμάτων και κεφαλαίου μεταξύ διαφόρων κρατών και περιοχών του κόσμου. Κάθε τοπική κοινωνία υφίσταται τις επιπτώσεις των παραπάνω διαδικασιών και επηρεάζεται από δραστηριότητες, μεταβολές και πολιτικές που συμβαίνουν σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο, ενώ υπάρχουν και επιπτώσεις στη διαδικασία ανάπτυξης των πόλεων.

Η αποβιομηχανοποίηση, λοιπόν, είναι το φαινόμενο που χαρακτηρίζει τις με εντεινόμενο ρυθμό παραγωγικές εξελίξεις στις ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες και

αποτελεί την απτή όψη της κρίσης του «φορντισμού» ως κυρίαρχου προτύπου συσσώρευσης. Η διαδικασία της αποβιομηχάνισης συντελείται στον αστικό χώρο, καθώς οι βιομηχανικές μονάδες μεταβαίνοντας από το φορντικό στο μεταφορντικό μοντέλο, τείνουν να απομακρύνονται από το κέντρο της πόλης και αν μεταφέρονται εκτός των ορίων της, σε άλλες περιοχές και χώρες. Οι περιοχές στο παρελθόν που κυριαρχούσαν βιομηχανικές δραστηριότητες παρακμάζουν και εγκαταλείπονται προκαλώντας υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και του κοινωνικού ιστού, ενώ οι δείκτες ανεργίας και εγκληματικότητας αυξάνονται και η σύσταση του πληθυσμού αλλάζει (μειονότητες και άτομα κατώτερων κοινωνικών τάξεων χαμηλού εισοδήματος και μορφωτικού επιπέδου).

Μια άλλη όψη της αποβιομηχανοποίησης είναι η διαφοροποίηση των μορφών εργασίας και της κοινωνικής ανισότητας. Στο επίπεδο της βιομηχανικής απασχόλησης, οι εργαζόμενοι βρίσκονται αντιμέτωποι με την παγκόσμια αγορά εργασίας: Αναδιάρθρωσης της εργασίας σε ανεπτυγμένες χώρες, μείωση του πληθυσμού που απασχολείται στη βιομηχανία και δημιουργία θέσεων εργασίας σε άλλους τομείς. Η αποβιομηχάνιση με την κατακόρυφη μείωση της βιομηχανικής απασχόλησης και τις μαζικές απολύσεις δεν συνεπάγεται και τη μείωση της παραγωγικής βάσης. Αντίθετα ο παραγόμενος πλούτος αυξάνεται. Το πρόβλημα είναι η γεωγραφική και κοινωνική κατανομή των φαινομένων που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση και την αποβιομηχάνιση. Διαμορφώνεται, σταδιακά, αφενός μεν μια όλο και πιο ολιγάριθμη ομάδα εργαζομένων, από την οποία απαιτούνται υψηλοί βαθμοί ειδίκευσης και διανοητικές δεξιότητες, με αναβαθμισμένους όρους εργασίας, σε αντιδιαστολή με έναν αυξανόμενο αριθμό «περιφερειακών» εργαζομένων των οποίων οι συνθήκες εργασίας, (ασφάλεια, αμοιβή, εργασιακά δικαιώματα) συνεχώς υποβαθμίζονται, ενώ παράλληλα, παρατηρείται υποχώρηση των θεσμών Κράτους Πρόνοιας και της έννοιας του βασικού μισθού ως μηχανισμού κατανομής του παραγόμενου πλούτου.

Το γεγονός ότι η βιομηχανική ανάπτυξη κατά το «φορντικό» πρότυπο ήταν γεωγραφικά συγκεντρωμένη, συνεπάγεται τη δημιουργία πολύ οξυμένων καταστάσεων σε συγκεκριμένες περιοχές. Οι περισσότερες από τις παλιές βιομηχανικές περιοχές οδηγούνται σε ερήμωση (Βορειοανατολική Αγγλία, Νότια Ουαλία, Βόρεια Γαλλία, Ρουρ, Βασκικές περιφέρειες, τρίγωνο Ιταλικού Βορρά –

Μιλάνο, Τορίνο, Γένοβα), καθώς αντιμετωπίζουν δύο αλληλένδετες διαδικασίες, από-αστικοποίηση και αποβιομηχάνιση, δηλαδή αποκέντρωση πληθυσμού και παραγωγικών δραστηριοτήτων από μητροπολιτικές σε επαρχιακές περιοχές. Δεν επέρχεται απλά αποκέντρωση των βιομηχανιών, αλλά και μετεγκατάστασή τους σε άλλες περιφέρειες οι χώρες και μάλιστα σε άλλες ηπείρους. Ολόκληρες πόλεις, άμεσα συνδεδεμένες με τη βιομηχανική παραγωγή χάνουν ο ρόλο τους και αλλάζουν προσανατολισμό. Η κρίση του φορντιστικού καθεστώτος συσσώρευσης και η τεχνολογική αλλαγή επέτρεψε σε πολλές μονάδες να μεταφέρουν τμήματα της παραγωγικής διαδικασίας σε νέες βιομηχανικές χώρες με αποτέλεσμα οι πόλεις των οποίων οι οικονομίες είχαν στηριχθεί σε κλάδους βαριάς βιομηχανίας ή σε βιομηχανίες και υπηρεσίες που συνδέονταν με φθίνοντες κλάδους, να υποστούν σοβαρό πλήγμα.

Επιπλέον, η μετάβαση από το βιομηχανικό καπιταλισμό στο σημερινό παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, είχε σαφείς επιπτώσεις την ανάπτυξη των πόλεων. Η κρίση των παραγωγικών και κοινωνικοοικονομικών δομών οδήγησε στην αποβιομηχάνιση τις παραδοσιακά βιομηχανικές πόλεις με παράλληλη, όμως, ενίσχυση της τριτογενοποίησης της οικονομίας, όπως χαρακτηρίζεται το φαινόμενο αύξησης της συμμετοχής επί του ΑΕΠ των δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα εις βάρος των δραστηριοτήτων του πρωτογενούς και δευτερογενούς. Στα πλαίσια αυτά δημιουργούνται νέες απασχολήσεις και αναπτύσσεται ο τεταρτογενής τομέας που περιλαμβάνει τη διοίκηση των επιχειρήσεων, δραστηριότητες που σχετίζονται με την παραγωγή και κυκλοφορία των πληροφοριών και προσωπικές υπηρεσίες που απαιτούν μεγάλη εξειδίκευση, εκπαίδευση και έρευνα. Οι επιχειρήσεις και οι φορείς αυτού του τομέα είναι ελεύθεροι ως προς τον τόπο εγκατάστασης, δεν επηρεάζονται από τους παραδοσιακούς τρόπους χωροθέτησης (πρώτες ύλες, αγορά) και απαιτούν εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Η αναδιάρθρωση συνεπάγεται αναδιάταξη της παγκόσμιας οικονομίας σε περιφέρειες που συγκεντρώνουν τον τεταρτογενή τομέα και τη νέα τεχνολογία, σε άλλες που παραμένουν εξαγωγείς πρώτων υλών και σε άλλες ενδιάμεσες που εμφανίζονται αναπτυσσόμενες, παράγουν, συναρμολογούν και εξάγουν προϊόντα, έχουν αξιόλογη αγορά, άφθονο και ευέλικτο εργατικό δυναμικό και δέχονται τμήματα της παραγωγής από τις χώρες του κέντρου, εισάγουν νέα τεχνολογία και τα ενσωματώνουν τη δική τους οικονομία.

Αναφορικά με τον ελληνικό χώρο, η διαδικασία αποβιομηχανοποίησης παρακολουθεί χρονικά τις εξελίξεις στην υπόλοιπη Ευρώπη. Άρχισε να παρουσιάζει πιο έντονα τα σημάδια της από τη δεκαετία του 1960, κορυφώθηκε τη δεκαετία του 1980 και συνεχίζεται με διαφορετικούς ρυθμούς μέχρι και σήμερα. Η περίπτωση της Ελλάδας αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα των διαφοροποιήσεων, που συμβαίνουν στις τοπικές κοινωνίες, σε συνάρτηση με τις παγκόσμιες ανακατατάξεις. Η Ελλάδα πάντα επέκλινε από το βορειοκεντρικό πρότυπο ανάπτυξης, καθώς δεν ανέπτυξε βαριά ή μεγάλη βιομηχανία, με την έννοια των βιομηχανικών μονάδων με συμπαγή απασχόληση. Η ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων βασίστηκε στις μικρές μονάδες με μεγάλο ποσοστό οικογενειακών επιχειρήσεων, στο μικρό βαθμό εξειδίκευσης και στην πολλαπλή απασχόληση. Δομικό χαρακτηριστικό των παραγωγικών σχέσεων αποτέλεσε η μικρή έγγεια ιδιοκτησία. Αυτός ο τύπος ανάπτυξης ήταν ασταθής, σημαδεύτηκε από πολλές κρίσεις, αλλά αποδείχτηκε ανθεκτικός. Τα μικρά μεγέθη, η διάχυση των σχέσεων, η ελαστικότητα των διαδικασιών που σε μικρό ποσοστό τους, ελέγχονται από την κρατική γραφειοκρατία, συντήρησαν σε συγκριτικά υψηλό ποσοστό τόσο την ανάπτυξη, όσο και την κοινωνική συνοχή. Έτσι, η Ελλάδα αντιμετώπισε με διαφορετικό και πιο ήπιο τρόπο τις επιπτώσεις της κρίσης.

Ωστόσο, σε πολλές περιοχές αναπτύχθηκαν σημαντικές βιομηχανίες καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα βιομηχανικών κλάδων, οι οποίοι από τις δεκαετίες του 1970, 1980 και μετά άρχισαν να φθίνουν με αποτέλεσμα την παύση της λειτουργίας των βιομηχανικών μονάδων και την εγκατάλειψη των εγκαταστάσεων, με ποικίλες χωρικές και πολεοδομικές επιπτώσεις.

2.2 Η πόλη της Πάτρας

Η Πάτρα (αρχαία ελληνικά: Πάτραι) είναι η πρωτεύουσα του Νομού Αχαΐας, της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και το μεγαλύτερο αστικό κέντρο και λιμένας της Πελοποννήσου. Η δημοτική ενότητα της Πάτρας, που αντιστοιχεί στην κυρίως πόλη, έχει πληθυσμό 310.580 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Ο νέος Δήμος Πατρέων, όπως προέκυψε από το Πρόγραμμα Καλλικράτης, έχει πληθυσμό 214.580 κατοίκους και αποτελεί τον τρίτο μεγαλύτερο δήμο της χώρας. Το πολεοδομικό συγκρότημα της Πάτρας είναι το τρίτο μεγαλύτερο σε πληθυσμό στην

Ελλάδα μετά της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Η Πάτρα είναι το μεγαλύτερο οικονομικό, εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο της Πελοποννήσου και της Δυτικής Ελλάδας. Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων χιλιετιών της ιστορίας της και ειδικότερα στη Ρωμαϊκή περίοδο, η Πάτρα αποτέλεσε κοσμοπολίτικο κέντρο της Μεσογείου, ενώ σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση είναι ο τόπος του μαρτυρίου του Αγίου Ανδρέα. Αποκαλείται Πύλη της Ελλάδας προς τη Δύση, καθώς είναι διεθνές εμπορικό κέντρο, μεγάλο λιμάνι και κομβικό σημείο για το εμπόριο και την επικοινωνία με την Ιταλία και την Ευρωπαϊκή Δύση.

Η πόλη διαθέτει δύο πανεπιστήμια (Το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο) και ένα Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και συνδεδεμένα με αυτά ερευνητικά ινστιτούτα, που την καθιστούν επιστημονικό κέντρο με σημαντικές επιδόσεις στην τεχνική εκπαίδευση. Η υπερσύγχρονη γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου συνδέει το προάστιο της Πάτρας Ρίο με το Αντίρριο, ενώνοντας την Πελοπόννησο με τη Στερεά Ελλάδα. Επιπλέον, η πόλη καυχιέται για το μεγαλύτερο ευρωπαϊκό, μεσογειακού τύπου καρναβάλι της, το περίφημο Πατρινό καρναβάλι, τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα του οποίου είναι τα σατιρικά άρματα και οι θεαματικοί χοροί και παρελάσεις. Η τοπική πολιτιστική σκηνή ξεχωρίζει στις θεατρικές και τις πλαστικές τέχνες και τη σύγχρονη αστική λογοτεχνία. Η πόλη της Πάτρας ήταν η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης του 2006.

Η Πάτρα βρίσκεται 216 χιλιόμετρα δυτικά της Αθήνας στα βορειοδυτικά παράλια της Πελοποννήσου, στους πρόποδες του Παναχαϊκού όρους και βρέχεται από τον Πατραϊκό κόλπο, ο οποίος στην ουσία είναι μια εγκόλπωση του Ιονίου πελάγους. Η περιοχή έχει ευχάριστο μεσογειακό κλίμα με σχετικά δροσερά, αλλά υγρά καλοκαίρια και πολύ ήπιους χειμώνες. Η Πάτρα έχει μακρά παράδοση στα πολιτικά πράγματα της χώρας, έχοντας αναδείξει τον μεγαλύτερο αριθμό Πρωθυπουργών στην ελληνική ιστορία: η οικογένεια Ζαΐμη, ο Δημήτριος Γούναρης, ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος και η οικογένεια Παπανδρέου είναι μερικά γνωστά παραδείγματα.

Σύμφωνα, με την ελληνική στατιστική υπηρεσία το ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια της Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιόνιων νησιών για το 2012 είναι 19,8%. Πιο συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας στην Πάτρα, σύμφωνα με δεδομένα του 2012, ανέρχεται στο 20%.

2.3 Ιστορική εξέλιξη της βιομηχανίας της Πάτρας

Περιδιαβαίνοντας το παρελθόν μιας πόλης σαν την Πάτρα, ο δρόμος είναι μακρύς μα γεμάτος ήχους και κρότους εργαλείων, μηχανών αλλά και φωνές ανθρώπων που προσπαθούν να δημιουργήσουν και να ζήσουν. Ευρήματα αρχαιολογικών ανασκαφών, εκθέματα μουσείων, συλλογές από παλιά και σύγχρονα αντικείμενα οδηγούν σε χνάρια ανθρώπων του παλιού και του καινούριου κόσμου που ζούσαν και ζουν βιο-τεχνώντας. Μια ετεροχρονισμένη πορεία ιστορίας θα έρθει να σταματήσει στις μέρες μας για να δώσει όψεις βιοτεχνικής ζωής και δημιουργίας.

Το ξεκίνημα έγινε στην αρχαία πόλη όπου οι γυναίκες της Πάτρας, προκειμένου να επιβιώσουν έπλεκαν δικτυωτούς γυναικείους κεφαλόδεσμους, τους «κεκρύφαλους». Φαίνεται να ήταν τόσο πολύτιμα αυτά τα υφάσματα που και ο Πλίνιος αναφέρει την αξία τους κατά βάρος ίση με την αξία του χρυσού. Αλλά και η ύπαρξη αγγειοπλαστών και πηλουργών δηλώνεται από την φήμη των λαγηνών για κρασί της Πάτρας.

Η ανάδειξη της πόλης σε όλη τη διάρκεια του Μεσαίωνα αλλά και νωρίτερα σαν μιας από τις βιομηχανικότερες της Ελλάδας αποδίδεται εν μέρει και στην εγκατάσταση μεταναστών από τη Μικρά Ασία οι οποίοι έφεραν μαζί τους εκτός της υφαντουργικής και άλλες πολλές τέχνες. Κατά τον 9^{ο} αιώνα, η υφαντουργία ακμάζει: παράγονται θαυμάσια μεταξωτά, λινά και πορφυρά υφάσματα, αλλά και πολυτελείς τάπητες. Το μεγαλύτερο μέρος των λόφων και της πεδιάδας γύρω από την πόλη καλύπτεται από μουριές, χρήσιμες για την τροφή του μεταξοσκώληκα. Η μεταξουργία ακμάζει απασχολώντας άτομα ανεξαρτήτως φύλου ή ηλικίας αλλά κυρίως δούλους ή παροίκους των οποίων τα κέρδη τα καρπώνονταν οι δεσπότες τους. Εκτός των μεταξωτών κατασκευάζονταν οι περίφημοι νακοτάπητες που ξεπερνούσαν σε σχέδια και ποιότητα ακόμα και αυτούς της Κωνσταντινούπολης.

Η κατεργασία των δερμάτων γινόταν από τα πολύ παλιά χρόνια και συνεχίστηκε στην εποχή της Τουρκοκρατίας. Πραγματοποιήθηκαν μάλιστα και εξαγωγές κυρίως κατεργασμένων δερμάτων. Ενώ κατά τον 15^{ο} αιώνα η παραγωγή μεταξιού και πρινόκοκκου ήταν σημαντική, τον 17^{ο} αιώνα παρατηρήθηκαν εξαγωγές στα κουκούλια από τους μεταξοσκώληκες και εισαγωγές υφασμάτων. Την ίδια εποχή σημειώθηκε η ύπαρξη νιτροποιείων στα οποία παραγόταν καυστική ποτάσα, απ' όπου κατασκευάζονταν σαπούνια από ντόπια λάδια.

Την εποχή της Τουρκοκρατίας, γύφτοι ή τσιγγάνοι κατεργάζονταν τα σιδερικά και κατασκεύαζαν μεγάλο αριθμό από φουφούδες που διακινούνταν σε ολόκληρη την Πελοπόννησο. Επίσης τυποποιήθηκε το κερί σε ράβδους και εξαγόταν. Τον 18^{ο} αιώνα αναφέρεται η ύπαρξη στην πόλη βυρσοδεψών, χρυσοχόων, ιστοποιών, οπλουργών, ρακοπωλείων και πυριτιδοποιών. Οι βιοτέχνες εκείνης εποχής οργανώθηκαν σε επαγγελματικές οργανώσεις, τις συντεχνίες. Το 1828 η Πάτρα έγινε κέντρο αγγειοπλαστικής και επίσης αναπτύχθηκε ένας άλλος τομέας δευτερογενούς παραγωγής, η παραγωγή χυμού από γλυκόριζα. Αρχικά η επιχείρηση είχε πενταετές μονοπωλιακό προνόμιο αλλά μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια οι παραγωγοί αυξήθηκαν και ο τομέας άρχισε να υποχωρεί. Το 1857 σημειώθηκε η πρώτη εμπορική επένδυση, το πρώτο εργαστήριο που μετατράπηκε σε ατμοκίνητη μονάδα, εισάγοντας από την Αγγλία μια μηχανή οχτώ ίππων. Η αυξημένη παραγόμενη ποσότητα διοχευόταν στις αγορές της Αγγλίας, της Αυστρίας και των Ιόνιων νησιών.

Αν και το 1841 απαριθμούνται 556 βιοτεχνίες στην πόλη, η βιοτεχνία πλαταίνει κυρίως το 1850, γεγονός που αποδόθηκε στην διεύρυνση του εμπορίου. Καπνοκοπτείο, ελαιοτριβεία, παγοποιεία, αλευρόμυλοι, υδρόμυλοι, μακαρονοποιεία, ζυμωτήρια, τροχιστήριο, χυτήρια, σταφιδοκαθαριστήρια, φανελοποιεία, οινοπνευματοποιεία, ζυθοποιείο, τυροποιεία, κεραμουργεία, τυπογραφεία και λιθογραφεία καθώς και η πρώτη βιοτεχνία στην Ελλάδα τεχνητών λουλουδιών μαρτυρούν μια υπαρκτή παραγωγική δραστηριότητα. Το 1858 έγινε η αρχή για μια πολύχρονη διαδικασία που θα οδηγήσει μετά από 30 χρόνια την Πάτρα σε κέντρο παραγωγής και εξαγωγής κρασιού και οινοπνευματωδών ποτών, αφού λειτουργούσαν 16 πνευματοποιεία με 25 αποστακτήρες και 100 βαρελοποιεία. Δύο μεγάλα εργοστάσια οινοποιίας λειτουργούσαν στην Πάτρα το 1896. Η ετήσια παραγωγή ανερχόταν κατά μέσο όρο σε 1.500 πίπες, δηλαδή σε 120.000 βαρέλια. Χίλιες πίπες περίπου το χρόνο αποστέλλονταν στο εξωτερικό αφού συμπλήρωναν πενταετή ηλικία. Το ονομαστότερο κρασί ήταν η Μαυροδάφνη, η οποία χρησιμοποιήθηκε κυρίως στα γερμανικά και σε άλλα νοσοκομεία. Το 1876 δραστηριοποιούνταν στην Πάτρα 18 κλωστήρια, 3 ατμόμυλοι, 2 υδροκίνητοι αλευρόμυλοι, 2 αλευροποιείες, ζυμαροποιεία, θειοτριβεία, καδοποιεία, βαρελοποιεία, προκοποιείο, χυτήριο, φωσφοροποιεία, υαλουργεία, ποτασσοπιεία, βυρσοδεψεία, 2 μαρμαρογλυφεία,

φερετροποιεία, τυπογραφεία, χαρτοποιεία, οινοπνευματοποιεία, οινοποιείες, ατμοκίνητο κυβοτοποιείο, μαξοποιείο, ζυθοποιείο, υφαντήριο, βαφείο.

Το εμπόριο ήταν αρκετά ανεπτυγμένο και η Πάτρα ζούσε και άκμαζε από το εμπόριό της. Κύριο προϊόν εξαγωγής ήταν η σταφίδα και κύρια χώρα αγοράς του προϊόντος ήταν η Αγγλία για όλο το 19^{ο} αιώνα. Εκτός από τη σταφίδα άλλα προϊόντα τα οποία εμπορεύονταν είναι το κρασί, τα σύκα, τα καπνά, το λάδι, το τυρί, τα κουκούλια, τα δέρματα, τα βελανίδια και ο μαλλί. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα η ευγενής τάση της βιοτεχνίας να εξελιχθεί σε βιομηχανικές μονάδες έχει αρχίσει να διαφαίνεται στην Πάτρα. Σύμφωνα με τον εμπορικό οδηγό της Εθνικής Τράπεζας η Πάτρα του 1920 είναι η εμπορικότερη και βιομηχανικότερη πόλη της Πελοποννήσου συγκεντρώνοντας πάνω από 40 διαφορετικά είδη εργοστασίων. Η μικρασιατική καταστροφή ενίσχυσε την βιοτεχνία αφού έγινε εισροή τεσσάρων χιλιάδων εργατικού δυναμικού με επιχειρηματικές ικανότητες αλλά ταυτόχρονα αποτελούσαν και αγοραστικό κοινό.

Ο εκσυγχρονισμός όμως έρχεται πολύ αργά στην Πάτρα και γενικότερα στην Ελλάδα. Η Ευρώπη ήταν πια πολύ μπροστά και η χρήση της μηχανής είχε γενικευθεί. Τότε άρχισαν να γίνονται εργοστάσια και να λειτουργούν με παραγωγική δομή. Στη δεκαετία του 50-60 αναπτύχθηκαν πολλές βιοτεχνίες ενδυμάτων που στη συνέχεια εξελίχθηκαν σε βιομηχανίες. Ο τομέας των ενδυμάτων ακολουθεί μια ανοδική πορεία λόγω των χαμηλών απαιτήσεων σε τεχνολογία αφού κατά κύριο λόγο το εργατικό δυναμικό είναι εκείνο που συμμετέχει περισσότερο στην παραγωγική διαδικασία. Ο τομέας αυτός δεν απαιτεί μεγάλα κεφάλαια και η εξεύρεση ειδικευμένου προσωπικού ήταν εύκολη αν λάβουμε υπόψιν μας την αντίληψη για τις ραπτικές ικανότητες που οφείλει να έχει κάθε κορίτσι εργατικής οικογένειας ή αγροτικής καταγωγής. Αλλά και στη δεκαετία του 70 η μεταποίηση γνώρισε μεγάλη άνθηση αφού το φτηνό εργατικό δυναμικό λειτουργούσε ως κίνητρο για Ευρωπαίους κεφαλαιοκράτες.

Στη δεκαετία του 50 καινούρια υλικά μπήκαν στο προσκήνιο και ο ανελέητος εχθρός του πηλού, το πλαστικό, τον εκτόπισε. Σύμμαχοι του πλαστικού σε αυτό τον άνισο αγώνα, η άγνοια του κόσμου για την καταλληλότητα ή όχι του υλικού και η βιασύνη του να αγκαλιάσει κάθε τι καινούριο. Μια τέχνη, που από Ιταλούς τεχνίτες έφτασε στην Πάτρα στις αρχές του αιώνα, δημιούργησε γύρω στο 1923 το πρώτο εργαστήριο. Μετατρέποντας μια ξυριστική λεπίδα σε κοπίδι ξυλογλυπτικής και

παίρνοντας την καλοβρασμένη και καλά στεγνωμένη ρίζα ενός ρυκιού έφτιαξαν τσιμπούκια. Η τέχνη ρίζωσε για τα καλά τελειοποιώντας κάθε φορά και περισσότερο το παραγόμενο προϊόν. Συνήθως για την κατασκευή ενός τσιμπουκιού από την αρχή ως το τέλος χρειάζονται τρία χρόνια. Η τεχνική της κατασκευής του στην Πάτρα ήταν η καλύτερη και το εργοστάσιο κάλυπτε το 70-75% της παγκόσμιας παραγωγής.

2.4 Ιστορική αναδρομή των σημαντικότερων βιομηχανιών της Πάτρας.

2.4.1 Πατραϊκή Εμποροβιομηχανική εταιρεία και Πειραϊκή -Πατραϊκή ΑΕ

Οι δημιουργοί της Πειραϊκής – Πατραϊκής είναι οι Χ. Κατσάμπας, Στ. Στράτος, Α. Ζαφειρόπουλος και ο Τ . Εμμανουήλ. Αγόρασαν ένα εργοστάσιο επί των οδών Μαιζώνος και Παπαφλέσσα και ίδρυσαν στις 28 Νοεμβρίου 1919 την «Πατραϊκή Εμποροβιομηχανική Ένωση». Επίσης ίδρυσαν και τμήμα ταπητουργίας (1923) για την απασχόληση των προσφύγων τεχνιτών. Εγκατέστησαν πετρελαιομηχανή 50 ίππων ενώ μέχρι τότε χρησιμοποιούσαν μια ατμομηχανή 5 ίππων, για τις ανάγκες κίνησης νέας στριπτικής και βαφικής μηχανής. Το 1925 η Εταιρεία έγινε Ανώνυμη και το 1926 αυξάνει το μετοχικό της κεφάλαιο κατά 50%, ποσό που καλύπτεται από τον Β. Μαραγκόπουλο.

Η Πειραϊκή Εταιρεία Επιχειρήσεων ιδρύθηκε το 1919 από τον Μιχαηλίδη. Πέρασε από πολλά χέρια ώσπου τελικά κατέληξε το 1928 στους Κων/νο Γκρέτσο και Χαράλαμπο Βλαχάκη. Η εταιρεία διέθετε δύο εργοστάσια: στην Καλλιθέα (πρώην Καψάνη) και στον Πειραιά (πρώην Λυγινού), όμως έφτασε στα πρόθυρα χρεοκοπίας και η Εθνική Τράπεζα όρισε παρατηρητή τον Νικόλαο Λεμπέση με πλήρη δικαιώματα Διοίκησης και Διαχείρισης.

Στις 20 Ιουλίου 1932 υλοποιήθηκε η συγχώνευση των δύο Εταιρειών υπό την επωνυμία «Πειραϊκή- Πατραϊκή» Βιομηχανία Βάμβακος ΑΕ. Με μετοχικό κεφάλαιο 50 εκατομμύρια δρχ. Η κατάσταση εξελίσσεται ομαλά από άποψη παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων ως την εισβολή των Γερμανών (1941) όπου ακολουθεί ένας σχεδιασμός επιβίωσης και διασφάλισης των αποθεμάτων. Η ανασυγκρότηση άρχισε το 1950 με τη δημιουργία σύγχρονου Κλωστηρίου στο Μεγάλο Πεύκο. Όμως, η απόφαση της κυβέρνησης για υποτίμηση της δραχμής έναντι του δολαρίου και η

απελευθέρωση πλήρως των εισαγωγών ετοίμων βιομηχανικών προϊόντων, γεννά το δίλημμα: εκσυγχρονισμός ή βιομηχανικός θάνατος. Επομένως απαιτούνται κεφάλαια για επενδύσεις και συνάπτονται δάνεια με πολλές αμερικάνικες τράπεζες.

Επιλέγεται η περιοχή Κρύα Ιτεών των Πατρών για την εγκατάσταση των νέων συγκροτημάτων, λόγω των κρατικών ενισχύσεων προς την επαρχιακή βιομηχανία και τα άφθονα και καλά νερά που απαιτούνται για τα βαφεία και φινιριστήρια. Το 1957 λειτούργησε σε δύο βάρδιες ολόκληρο το συγκρότημα Πατρών, δηλαδή υφαντήριο, βαφείο, λευκαντήριο και μηχανικό τυποβαφείο. Το 1965 το εργοστάσιο της Πάτρας απασχολούσε 2400 εργαζομένους, ενώ την δεκαετία 1970-1980 η εταιρεία επεκτάθηκε (Πάτρα, Αθήνα, Μ. Πεύκο και Πειραιάς, Χαλκίδα, Καρπενήσι, Φιλιάτες, Σύρος, Σάμος) και απασχολούσε 3000 εργαζομένους στην Πάτρα και 7000 σε ολόκληρη τη χώρα. Άρα η εταιρεία έγινε ο μεγαλύτερος εργοδότης μετά το Ελληνικό Δημόσιο.

Το 1981 εξαγόρασε την εταιρεία Van Delden στο Ochtrup της Δυτικής Γερμανίας με στόχο την επέκτασή της στην «καρδιά» της Ευρώπης και προσπάθησε να αυξήσει την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της μέσω διεθνών συμβούλων. Όμως τα χρηματοοικονομικά προβλήματα συνεχίστηκαν το 1982-1983 και η εταιρεία περιέρχεται στον έλεγχο ΟΑΕ (Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων). Το 1986 έγινε μετοχοποίηση των χρεών και δημιουργούνται 10 συνολικά εταιρείες. Το Σεπτέμβριο του 1990 ένα νέο πρόγραμμα «εξυγίανσης» προβλέπει 1400 απολύσεις και μείωση της παραγωγικής δραστηριότητας. Η Εταιρεία άρχισε να υπολειτουργεί και η δραστηριότητα στις εγκαταστάσεις των Πατρών σταμάτησε τον Οκτώβριο του 1992.

Το συγκρότημα των Πατρών καταλαμβάνει έκταση 207,5 στρέμματα με καλυμμένη επιφάνεια 99 στρέμματα. Περιλαμβάνει: δύο κλωστήρια, δύο υφαντήρια, εξευγενισμό νημάτων (στριπτήριο, βαφείο, μπομπινουάρ, συσκευαστήριο), εξευγενισμό νημάτων (βαφείο, τυποβαφείο, φινιριστήριο, έλεγχο και διακίνηση), αποθήκες, βοηθητικές εγκαταστάσεις κλπ. Σήμερα το συγκρότημα αποτελεί ιδιοκτησία του Οργανισμού Λιμένος Πατρών.

2.4.2 Χαρτοποιία Ε.Γ. Λαδόπουλου «ΕΓΛ»

Η «ΕΓΛ» ιδρύθηκε στη συνοικία Κρύα Ιτεών της Πάτρας το 1928 από τον Ευάγγελο Λαδόπουλο. Το εργοστάσιο τέθηκε σε πλήρη λειτουργία το 1931. Η πρώτη χαρτοποιητική μηχανή, πλάτους 1,5μ. και μήκους 50μ. (Γερμανική τύπου FULLNERWERKE, με πολλές τροποποιήσεις) εγκαθίσταται το 1929. Η δεύτερη μηχανή, πλέον σύγχρονη (τύπου Yankee), για παραγωγή λεπτών χαρτιών, ήρθε το 1935. Είχε πλάτος 2,40μ. και μήκος 40μ. Οι μηχανές διέθεταν δικά τους κοπτικά, στιλβωτικά και περιτυλικτικά μέσα.

Η «ΕΓΛ» ηγεμόνευε στην παραγωγή χαρτιού και αυτό οδήγησε σε νέες αξιόλογες επενδύσεις με την προμήθεια και εγκατάσταση άλλων τεσσάρων χαρτοποιητικών μηχανών. Μια από τις νέες μηχανές του οίκου ESCHER WYSS παραγωγής χαρτιού γραφής και τυπογραφικού, έχει πλάτος 3,20μ. και μήκος 50μ. Μία άλλη μηχανή του ίδιου οίκου, παραγωγής χαρτονιών είναι μικρότερη πλάτους 2μ. Και οι δύο παραπάνω μηχανές βρίσκονταν εντός αίθουσας μήκους 100μ. και πλάτους 25μ. Μια άλλη μηχανή του οίκου Yankee, παραγωγής χαρτιών υγείας είχε πλάτος 3,15μ. και μήκος 40μ. Η τελευταία από τις νέες μηχανές, η DORRIES, παραγωγής τυπογραφικού χαρτιού και χαρτιού σάκων, είχε πλάτος 3,30μ. και μήκος 90μ. Η μηχανή ήταν εντυπωσιακή όπως και η αίθουσα που την φιλοξενούσε.

Από το 1965 η ουσιαστική διαχείριση της εταιρείας πέρασε στα χέρια του Γεωργίου Λαδόπουλου, γιου του ιδρυτή της «ΕΓΛ». Τεχνικός διευθυντής είναι ο Γεώργιος Ανδρουτσέλης, Μηχανικός πλαισιωμένος από τους Φ. Μαρασλίδη, Χαρ. Λαγό και Γ. Παγουτέλη. Χημικοί ήταν ο Άγγελος Γραμμενίδης και ο Γεώργιος Σάσαλος. Στα χρόνια που ακολούθησαν εκδηλώθηκε ένας έντονος ανταγωνισμός μεταξύ της «ΕΛΓ» και της «Αθηναϊκής Χαρτοποιίας», για την κυριαρχία της αγοράς. Η «ΕΛΓ» δημιούργησε νέα χαρτοποιία στη Θεσσαλονίκη τη «ΜΕΛ» (Μακεδονική Εταιρεία Χάρτου ΑΕ) και εξαγόρασε την Χαρτοποιία Αιγίου (1968). Την ίδια περίοδο, η «Αθηναϊκή Χαρτοποιία» επεκτάθηκε στην Αθήνα και δημιούργησε δεύτερο εργοστάσιο στη Δράμα. Ο χωρίς κανόνες ανταγωνισμός και η έλλειψη στρατηγικής στον κλάδο του χαρτιού οδήγησαν σε βαθιά και πολύχρονη κρίση.

Το 1972 μειώθηκε η παραγωγή της «ΕΛΓ» και τέθηκαν σε διαθεσιμότητα 180 εργαζόμενοι. Οι χρηματοοικονομικές επιβαρύνσεις ήταν πλέον υπέρογκες και οι καθυστερήσεις πληρωμών σύνηθες φαινόμενο. Το 1974 εκδηλώθηκε η πρώτη απεργία και το Σεπτέμβριο του 1975 απεργία 100 ημερών. Τα επόμενα χρόνια τη

διαχείριση της εταιρείας ανέλαβε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, διορίζοντας αλλεπάλληλες διοικήσεις (1977-1981) χωρίς σχεδιασμό. Το 1984 η «ΕΛΓ» άρχισε να υπάγεται στο καθεστώς των προβληματικών επιχειρήσεων, το 1988 τέθηκε υπό την εποπτεία του ΟΑΕ και στις 7 Απριλίου 1988 υπό εκκαθάριση. Στη θέση της δημιουργήθηκε η εταιρεία «ΕΛΓ Χαρτοποιίες Δυτ. Ελλάδας ΑΕ» (με 391 εργαζομένους), εκπονήθηκε σχέδιο εκσυγχρονισμού των εργοστασίων της Πάτρας και του Αιγίου, εγκρίθηκαν επενδύσεις από τον ΟΑΕ, αλλά το μέλλον της εταιρείας ήταν προδιαγεγραμένο. Η οριστική παύση της λειτουργίας ήρθε το 1991.

2.4.3 Γουσταύος Κλάους, Ανώνυμος Οινοποιητική Εταιρεία «ΑΧΑΪΑ»

Στο φύλλο της εφημερίδας της κυβέρνησης της 18ης Μαρτίου 1873 δημοσιεύεται διάταγμα «περί συστάσεως ανωνύμου οινοποιητικής εταιρείας υπό την επωνυμία "Αχαΐα" εν Πάτραις». Ιδρυτής και δημιουργός της εταιρείας υπήρξε ο Γουσταύος Κλάους από τη Βαυαρία, σύζυγος της Ελληνίδας Θωμαΐδος το γένος Καρπούνη, ο οποίος επισκεπτόταν τη χώρα μας σαν μέλος του σταφιδικού εξαγωγικού οίκου Φελς- Κέλλερ και Σία. Το 1868 ο ληστής Γερο-Λύγκος επιχείρησε να απαγάγει τον Κλάους αλλά απέτυχε.

Την πρώτη ώθηση για τη δημιουργία της Βιομηχανίας αυτής έδωσαν οι Γερμανοί πρωτεργάτες της, στα χέρια των οποίων βρισκόταν οι μετοχές της εταιρείας. Γενικός Διευθυντής μέχρι θάνατό του, το 1908, υπήρξε ο ιδρυτής της Γουσταύος Κλάους. Το Ελληνικό όμως προσωπικό ήταν σπουδαίος συντελεστής και αφανώς εργαζόταν για την εξέλιξη των εργασιών. Μετά την έκρηξη του Ευρωπαϊκού πολέμου, οπότε απομακρύνθηκαν οι Γερμανοί, Γενικός Διευθυντής ανέλαβε ο Ιωάννης Δημητρόπουλος και Πρόεδρος ο Βλάσσης Αντωνόπουλος. Από το 1918-1920 οι μετοχές πέρασαν στα χέρια Ελλήνων συνεχιστών της βιομηχανικής προσπάθειας και διεύρυναν σημαντικά την παραγωγική βάση και τις εξαγωγές. Με το θάνατο του Βλάσση Αντωνόπουλου, τη διεύθυνση ανέλαβε ο υιός του Κωνσταντίνος, ο οποίος έδωσε νέα ώθηση στη σύγχρονη πλέον επιχείρηση, προσλαμβάνοντας άξιους συνεργάτες και εγκαθιστώντας τελειότερα μηχανήματα σε νέα κτήρια, πάντα όμως με την παραδοσιακή ποιότητα.

Τα πρώτα βήματα μεταβατικής φύσης προκύπτουν με τον ξαφνικό θάνατο του Γενικού Διευθυντή Πάνου Μαστρογιαννόπουλου το 1970. Διάδοχοί του είναι ο

Ιωάννης και ο Αχιλλέας Νερουτσόπουλος Στους επιβλητικούς πύργους του εργοστασίου βρίσκονται, καθαρές και υγιεινές, οι κατοικίες των εργατών με τις οικογένειές τους. Για τα παιδιά λειτουργεί Σχολείο από τα χρόνια του Γουσταύου Κλάους. Ο Γ. Κλάους προς τιμήν της γυναίκας του έκτισε εντός του εργοστασίου και Ναού του Αποστόλου Θωμά, παραπλεύρως δε κοιμήτηριο. Μέρος της περιουσίας δόθηκε στην κόρη τους Βαρόνη Αμαλία Πέρφαλ.

Εντύπωση δημιουργούν ο κτιριακός εξοπλισμός και οι τεράστιοι αποθηκευτικοί χώροι. Ονομαστά είναι τα βυτία (βαρέλια) των Γερμανών Μόλτκε-Βίσμαρκ, που περιέχουν μαυροδάφνη του 1873 και τα δύο θαυμαστά δρύινα βυτία (Γεώργιος Α' και Όλγα) επεξεργασμένα καλλιτεχνικά, που περιέχουν κονιάκ του 1887. Έκτος από μαυροδάφνη και κονιάκ η εταιρεία εξάγει τον ονομαστό ορεινό οίνο Δεμέστιχα και τις ποικιλίες Αχαιός, Μαλβασία, Γούτλαντ κ.λπ. Η Εταιρεία Κλάους αποτέλεσε ζωτικότατη οινοποιητική μονάδα με μεγάλο αριθμό μεταλλίων και διακρίσεων σε Ελληνικές και Διεθνείς Εκθέσεις.

2.4.4 Μύλοι Αγίου Γεωργίου ΑΕ

Η Αλευροβιομηχανία «ΜΥΛΟΙ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ» ιδρύθηκε το 1927, με έδρα τον Πειραιά, από την οικογένεια Συμεώνογλου. Στην Πάτρα εγκαταστάθηκε το 1936 αγοράζοντας σε πλειστηριασμό όλες τις εγκαταστάσεις της Εταιρείας «Κυλινδρόμυλοι Πατρών Χαράλαμπου Τριάντη», όταν αυτή πτώχευσε. Όταν οι «ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ Χαρ. Τριάντη» κατακυρώθηκαν στους «ΜΥΛΟΥΣ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ» αποτελούσαν μια σημαντική επιχείρηση με σύγχρονα μηχανήματα και αξιόλογες κτιριακές εγκαταστάσεις . Το εργοστασιακό συγκρότημα αποτελείται από πέντε κύρια οικοδομήματα και βοηθητικούς χώρους σε μια έκταση 2000 τ.μ. μέσα στον αστικό ιστό της πόλης και δίπλα στο λιμάνι. Μάλιστα στις κτιριακές του εγκαταστάσεις συμπεριλαμβάνεται το πολυόροφο κτήριο καθώς και άλλα λιθόκτιστα τα οποία αργότερα κατεδαφίστηκαν. Στην τελική του μορφή το συγκρότημα των «ΜΥΛΩΝ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ» επεκτάθηκε σ' όλο το Οικοδομικό Τετράγωνο, ενώ προς την οδό Σανταρόζα είχαν κατασκευαστεί, μετά το 1936, τα ΣΙΛΟ και έγιναν προσθήκες στο πολυόροφο κτίριο.

Στην τελική του μορφή το συγκρότημα των «ΜΥΛΩΝ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ» αποτελείται από 3 βασικά κτίρια, διάφορους αποθηκευτικούς χώρους και ένα παλαιό κτίριο στην έναντι πλευρά της οδού Άστιγγος, δηλαδή:

1. Το εξαώροφο κτίριο του ΜΥΛΟΥ (περιλάμβανε την αίθουσα άλεσης και το χώρο των καθαριστηρίων της πρώτης ύλης.)
2. Το «τριώροφο» κτίριο των προκαθαριστηρίων σ' επαφή με το προηγούμενο, που συνδεόταν όμως μαζί του ανά δύο ορόφους και έφερε στην επιστέγασή του και τον υδατόπυργο της επιχείρησης.
3. Το κτίριο των σιλό αποθήκευσης που αποτελείται από 20 κυψέλες αποθήκευσης πρώτης ύλης 200 τόνους κάθε μία και 6 κυψέλες του Μύλου χωρητικότητας 100 τόνους.

Το συγκρότημα συμπεριλαμβανόταν με το παλαιό, με το οποίο συνδεόταν με σκεπαστή γέφυρα και το οποίο στέγαζε τους χώρους συσκευασίας και τις διοικητικές υπηρεσίες. Διέθετε επίσης βοηθητικούς και αποθηκευτικούς χώρους, μηχανουργείο και αβαθή γεώτρηση. Οι Μύλοι Αγ. Γεωργίου παρήγαγαν άλευρα, σιμιγδάλι και υποπροϊόντα της επεξεργασίας του σιταριού, τα οποία ή συσκευάζονται σε σάκους, που φορτώνονται μέσω μεταφορικής ταινίας ή φορτώνονται σε φορτηγά μέσω των δύο μεταλλικών λουκιών στην όψη του παλαιού κτιρίου. Η παραγωγική δραστηριότητα της επιχείρησης ανερχόταν σε 1600 σάκους των 60 κιλών/ οκτάωρο, ενώ η δυνατότητα αποθήκευσης στα σιλό στους 5000 τόνους. Η δυναμική παρουσία της επιχείρησης διακόπηκε το 1990. Εκείνη την εποχή απασχολούσε 100 εργαζομένους. Το κτιριακό συγκρότημα ανήκει σήμερα στην ιδιοκτησία του Υπεραστικού ΚΤΕΛ Ν. Αχαΐας με στόχο να φιλοξενήσει νέες χρήσεις.

2.4.5. Βασίλειος Γ. Μαραγκόπουλος: Εργοστάσια Φανελοποιίας και Πλεκτικής

Ο Βασίλειος Γ. Μαραγκόπουλος γεννήθηκε το 1875 στα Βραχνέικα Πατρών. Νεαρός έκανε τον γυρολόγο, πουλώντας κουβαρίστρες και ψιλικά. Αργότερα απόκτησε και χειροκίνητο καροτσάκι, προσθέτοντας στα εμπορεύματα «ντρίλια και τσιτάκια» (φθηνά υφάσματα), μέχρι να βρει μόνιμο στέκι στην Αγίου Ανδρέου και Πατρέως. Το 1911 παντρεύεται τη Μαρίκα Σταθακοπούλου, της οποίας η αδερφή

είχε παντρευτεί το Βασίλειο Σπηλιωτόπουλο, που είχε οινοπνευματοποιία. Μαζί απέκτησαν 2 παιδιά, τη Χρυσή και το Γεώργιο Μαραγκόπουλο.

Το 1912 κλείνει μια σημαντική αγορά υφασμάτων που ήταν βυθισμένου πλοίου στο λιμάνι Πατρών. Γνώριζε ότι τα υφάσματα βρίσκονταν σε καλή κατάσταση μιας και ήταν τυλιγμένα με πισσόχαρτο, έτσι έκανε ένα μεγάλο εμπορικό βήμα. Το 1919 ξεκινά εργαστήριο με χειροκίνητες καλτσομηχανές, πρώτα στα Βραχνέικα και μετά στην Πάτρα και εξαγοράζει το στριπτήριο του Πέτρου Μπότσου με προϊστάμενο το Βασίλειο Πιερράκο.

Η καθοριστική κίνηση γίνεται το 1927 με την ίδρυση της Ανωνύμου Εταιρείας Εμποροβιομηχανικών Επιχειρήσεων Β. Μαραγκόπουλου και του εργοστασίου φανελοποιίας και πλεκτικής, μεταξύ των οδών Κορίνθου και Μαιζώνος. Διορατικός ο Β. Μαραγκόπουλος αποκτά επιλεγμένους συνεργάτες και συμβούλους και οδηγεί την εταιρεία ψηλότερα. Επεκτείνει το εργοστάσιο μες τη δημιουργία κλωστηρίου βάμβακος και αγοράσει το γνωστό –ομώνυμο πλέον οίκημα- στη συμβολή των οδών Αγίου Ανδρέου και Βότση στο οποίο στεγάζει τα γραφεία του και το κεντρικό κατάστημα.

Ο Β. Μαραγκόπουλος ανέπτυξε και πλούσια κοινωνική δραστηριότητα (Μαραγκοπούλειο Γυμνάσιο στα Βραχνέικα, 409 Στρατιωτικό Νοσοκομείο, κλπ.) Ο Β. Μαραγκόπουλος πέθανε το 1944 και τη διαχείριση των επιχειρήσεων του ανέλαβε ο υιός του Γεώργιος. Σημαντική είναι η συνεισφορά του Διευθυντού των εργοστασίων Ηλία Φωτόπουλου. Τελευταία κίνηση η εγκατάσταση των νέων κλωστηρίων στην Παραλία με σύγχρονες μηχανές και εξοπλισμούς. Η έλλειψη προοπτικής και τα προβλήματα του κλάδου οδηγούν στην εξαγορά της βιομηχανίας από την «ΣΑΚΑΛΙΔΗΣ Ι. Α.Ε.» (κλωστήρια βάμβακος). Νωρίτερα, με το θάνατο του Γεωργίου Μαραγκόπουλου και τα βάρη των φόρων, έπαυε η λειτουργία των εγκαταστάσεων στις οδούς Κορίνθου και Μαιζώνος και ξεκίνησε η τμηματική πώληση των κτιρίων.

2.4.6 ΒΕΣΟ: Βιομηχανία Ελαίων, Σαπώνων, Οίνων και Οινοπνευμάτων

Η Β.Ε.Σ.Ο. ιδρύθηκε το 1930, με έδρα τον Πειραιά. Απορρόφησε όλη την περιουσία της «Κ.Α. Αλεξόπουλος και Σία», η οποία δραστηριοποιούνταν από το 1911 στη θέση Κρύα Ιτεών της μεσημβρινής πεδιάδας των Πατρών. Ο Κ.

Αλεξόπουλος συμμετείχε και στην ίδρυση της Εταιρείας «Παλλάς Αθηνά». Η Εθνική Βιομηχανική Εταιρεία «Παλλάς Αθηνά» ιδρύθηκε το 1918, από τη συγχώνευση των μεγαλύτερων 12 εργοστασίων Πυρηνελαιουργίας της Ελλάδας. Διαθέτει εργοστάσια: στον Πειραιά, Ελευσίνα, Πάτρα, Κέρκυρα, Κεφαλονιά. Κύριος κλάδος: πυρηνελαιουργία. Άλλα προϊόντα: έλαια, σάπωνες, οινόπνευμα. Λόγω της σύνδεσης με την παραπάνω εταιρεία ένα από τα κρασιά της Β.Ε.Σ.Ο. φέρει το όνομα «Παλλάς».

Στη νοτιοδυτική παραλία της Πάτρας λειτουργούν δύο εργοστάσια της ΒΕΣΟ. Το Α' σε έκταση 7,5 στρέμματα και το Β' σε έκταση 14,5 στρέμματα. Το Α' εργοστάσιο, Ακτή Δυμαίων 17, περιλαμβάνει: α) Οινοπνευματοποιείο, με πρώτες ύλες σταφίδα, σούμα, μελάσα, χαρούπια και απόσυκα και παραγωγή οινοπνεύματος ποτοποιίας, αρωματοποιίας και φωτιστικό, β) Τμήμα παραγωγής σταφιδίνης, γ) Πυρηνελαιουργείο, δ) Ραφινερία ελαίων, με παραγωγή πυρηνελαίου, καλαμποκελαίου και φοινικοπυρηνελαίου ραφινέ, ε) Σαπωνοποιείο, με πρώτες ύλες πυρηνέλαια σαπωνοποιίας και άλλα, στ)Σπορελαιουργείο, με πρώτη ύλη το φύτρο καλαμποκιού, και ζ) Αποθηκευτικούς χώρους. Το Β' εργοστάσιο, Ακτή Δυμαίων 85, περιλαμβάνει: α) Οινοποιείο, με παραγωγή ξηρών και γλυκών κρασιών, β) Τμήμα παραγωγής αμύλου και γλυκόζης, με παραγωγή από καλαμπόκι αμύλου τροφής (κορν-φλαουερ), αμύλου υφαντουργίας, ζωοτροφών κλπ, και παραγωγή γλυκόζης, ζαχαροπλαστικής, χαλβαδοποιίας κλπ. Και γ) Αποθηκευτικούς χώρους, δεξαμενές (σιλό) καλαμποκιού, τσιμεντένιες δεξαμενές οίνου κ.α.

Οι δεκαετίες 1960-1970 αποτελούν τη χρυσή εποχή της ΒΕΣΟ, που επεκτείνει και εκσυγχρονίζει τις εγκαταστάσεις της, ειδικά στο Α' εργοστάσιο. Παράλληλα, διατηρεί μικρότερα εργοστάσια και σε άλλες πόλεις. Παράγει το χρόνο 1800 τόνους οινόπνευμα, 2500 τόνους πυρηνέλαιο, 400 σαπούνια, 5000 κρασιά, 900 άμυλο και 3200 τόνους γλυκόζη. Έχει πρατήρια στην Πάτρα, Αγίου Ανδρέου 62 και στην Αθήνα, Σοφοκλέους 53. Η επιχείρηση διέκοψε τη λειτουργία της το 1985, ενώ απασχολούσε 180 εργαζομένους. Οι εγκαταστάσεις της αγοράσθηκαν από την εταιρεία ΕΝΣΑΠ ΑΕ, η οποία μετέφερε τμήμα των μηχανολογικών εξοπλισμών σε δικό της εργοστάσιο. Πέρασαν χρόνια, οι εγκαταστάσεις απαξιώθηκαν και καταστράφηκαν. Το Α' εργοστάσιο αποξηλώνεται, καθαιρούνται τα κτίρια και ξεκινά η θεμελίωση νέου πολυχώρου (Vesso Mare) κινηματογράφων και συμπληρωματικών

δραστηριοτήτων. Στο Β' εργοστάσιο ακολουθείται αργότερα η ίδια πορεία, με παραμονή στο οικόπεδο μόνον ενός μικρού κτίσματος.

2.4.7 ΜΙΣΚΟ: Βιομηχανία Ζυμαρικών

Η επωνυμία ΜΙΣΚΟ προέρχεται από τους ιδρυτές της Μηχαηλίδη και Κωνσταντίνη, οι οποίοι το 1927 στον Πειραιά δημιούργησαν ένα μικρό εργαστήριο παρασκευής ζυμαρικών, που πτώχευσε το 1945. Η ΜΙΣΚΟ εξαγοράζεται το 1953, έναντι 10 χιλιάδων δχμ, από τους Ελευθέριο Μαντζίκα, Εμμανουήλ Παπαναστασίου, Ιωάνα Θεοδωράκη και την οικογένεια Παπαχρυσάνθου και το νέο, μεγάλο εργοστάσιό της λειτουργεί στην Πάτρα , συνοικία Μάμου, κοντά στο στάδιο της Παναχαϊκής, στις εγκαταστάσεις της βιομηχανίας ζυμαρικών Παπαχρυσάνθου και Καμπέρος. Το νέο εργοστάσιο επεκτείνεται κτιριακά, ανανεώνονται οι εξοπλισμοί, αναπτύσσεται η παραγωγή του και κατακτά με τα προϊόντα του κεντρική θέση. Το 1962 ο Ελευθέριος Μαντζίκας εκλέγεται Πρόεδρος του Πανελλήνιου Συνδέσμου Ζυμαρικών, μια θέση που θα διατηρήσει ως το 1993, επί 31 συνολικά έτη.

Ο Ε. Μαντζαβίκας από την Πωγωνιακή Ιωαννίνων σε νεαρή ηλικία βρέθηκε να εργάζεται στην Αθήνα το 1931 στο μεγάλο παντοπωλείο του Αλεξάνδρου Κίκιζα, μεταπολεμικά ανταγωνιστή του στην αγορά ζυμαρικών. Το 1946 συνεταιρίζεται με τον Εμμ. Παπαναστασίου, πρόσφυγα από την Κύζικο της Μ. Ασίας, εξίσου δραστήριο και ικανό πρόσωπο. Οι δύο συνέταιροι δημιουργούν τη βιοτεχνία ζυμαρικών Ρεκόρ, στη λεωφόρο Ηρακλείου στην Αθήνα. Λίγα χρόνια αργότερα, τον Οκτώβριο του 1953, η Ρεκόρ συγχωνεύεται με τη βιοτεχνία ζυμαρικών Θρίαμβος της οικογένειας Θεοδωράκη και από κοινού οι τρεις επιχειρηματίες αποκτούν τη βιομηχανία Παπαχρυσάνθου και Καμπέρος στην Πάτρα. Τα προηγούμενα επιχειρηματικά σχήματα καλύπτονται πλέον από τη ΜΙΣΚΟ και το εργοστάσιο Πατρών.

Η ΜΙΣΚΟ στην Πάτρα επεκτείνεται, κατακτά το 35% της εγχώριας αγοράς και η παραγωγική δραστηριότητα ξεπερνά τους 150 τόνους ζυμαρικών την ημέρα. Δημιουργεί την εταιρεία διανομής Βάντα ΕΠΕ και η ΜΙΣΚΟ επιβραβεύεται για τις εξαγωγικές προσπάθειες της με το Διεθνές Βραβείο «Χρυσός Ερμής» (ένα από τα 55 βραβεία που έχει αποσπάσει στα 50 χρόνια της). Το 1991 ο Ελ. Μαντζίκας και οι άλλοι μέτοχοι πωλούν την εταιρεία και το εργοστάσιο Πατρών στον Όμιλο Barilla.

Το εργοστάσιο ανανεώνεται και βελτιώνονται οι εγκαταστάσεις. Όμως, το 2000 η ΜΙΣΚΟ εγκαινιάζει το νέο σύγχρονο εργοστάσιό της στον Ελαιώνα Βοιωτίας και το εργοστάσιο Πατρών παύει να λειτουργεί (ήδη από ετών έχει καθαιρεθεί και στη θέση του κτίσθηκε εμπορικό κατάστημα Lidl).

2.4.8 PIRELLI HELLAS AE Βιομηχανία Παραγωγής Ελαστικών

Το 1872 ο G.B. Pirelli ξεκίνησε να παράγει ελαστικούς σωλήνες και ταινίες σ' ένα μικρό εργοστάσιο στο Μιλάνο. Σήμερα εκεί βρίσκονται τα κεντρικά γραφεία της PIRELLI SPA και των εργοστασίων που ελέγχει σ' όλο τον κόσμο. Η βιομηχανία παραγωγής επισώτρων και προϊόντων ελαστικού PIRELLI HELLAS AE είναι θυγατρική της πολυεθνικής. Ιδρύθηκε το 1959 με κεφάλαιο 5 εκατομμύρια δολάρια, 2 Νοεμβρίου 1960 ξεκίνησε η ανέγερση των κτιρίων σε έκταση 170 στέμματα και άρχισε να λειτουργεί το εργοστάσιο στη Λεύκα Πατρών το 1962. Απασχολούσε 350 εργάτες, 30 υπαλλήλους και 20 τεχνικούς, με διευθυντή τον Elio de Filippo. Το εργοστάσιο παράγει ελαστικά επιβατηγών, αλλά και φορτηγών, αγροτικών και χωματουργικών οχημάτων. Οι χρησιμοποιούμενες πρώτες ύλες είναι κυρίως συνθετικές και φυσικές γόμες, χημικά πρόσθετα κλπ, σχεδόν εξ ολοκλήρου εισαγόμενες.

Νέα μονάδα προστίθεται το 1982 για την παραγωγή ελαστικών (P3). Τα βιομηχανικά κτίρια έχουν κάλυψη 34,5 στρέμματα. Η εγκατεστημένη ισχύς πλησιάζει τους 15 χιλιάδες ίππους. Το μετοχικό κεφάλαιο ανέρχεται πλέον σε 22 εκατομμύρια δολάρια (80% μητρική Pirelli και από 10% Εθνική και Εμπορική Τράπεζα). Η ομαλή λειτουργία συνεχίζεται μέχρι το 1990. Το 1991 στα πλαίσια των συζητήσεων για την υπογραφή της συλλογικής σύμβασης εργασίας προέκυψε αδιέξοδο. Η εταιρεία προχώρησε σε 80 διαθεσιμότητες και 21 απολύσεις, οι εργαζόμενοι αρχίζουν εναλλασσόμενες τετράωρες στάσεις εργασίας, η αντιπαράθεση οξύνεται και η εταιρεία προχωρεί σε lock out. Τέλος, τον Αύγουστο του 1991 ανακοινώνεται η απόφαση της Pirelli για το οριστικό κλείσιμο του εργοστασίου.

Κεφάλαιο 3: Προηγούμενες εμπειρικές μελέτες

3.1 Η αποβιομηχανοποίηση στην Ευρώπη

Από τη δεκαετία του 1970 και μετά, πραγματοποιούνται πολύ σημαντικοί μετασχηματισμοί στην οικονομία και το χώρο, σε παγκόσμιο επίπεδο, που αφορούν τόσο στα φαινόμενα της οικονομικής κρίσης και τις επακόλουθες διαρθρωτικές αλλαγές των κοινωνικο-οικονομικών δομών των ανεπτυγμένων χωρών, όσο και στη σημαντική αύξηση της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος από τις ανθρώπινες δραστηριότητες στο πλαίσιο του προϋπάρχοντας μοντέλου ανάπτυξης. Οι μεταλλαγές αυτές παρουσιάζονται εντονότερες στις παραδοσιακά βιομηχανικές πόλεις της Ευρώπης και της Αμερικής, οι οποίες, λόγω των ριζικών αλλαγών στις παραγωγικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες, σε παγκόσμιο επίπεδο, που σχετίζονται με την αποβιομηχάνιση, την οικονομική και πολιτισμική παγκοσμιοποίηση, αλλά και τα ακραία προβλήματα στο περιβάλλον και την κοινωνία, έρχονται αντιμέτωπες με έντονες μεταλλαγές και ανατροπές στην οργάνωση, τη δομή και την ανάπτυξή τους, ενώ παράλληλα, προβάλλουν και κρίσιμα κοινωνικά ζητήματα με αντίστοιχες χωρικές περιπτώσεις. Στο πλαίσιο αυτό, πολλές πόλεις στην προσπάθειά τους να αναπτύξουν νέες στρατηγικές για να ανταποκριθούν στα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της αναδιάρθρωσης, αλλά και να ανακτήσουν τις αποδιαρθρωμένες περιοχές των κέντρων τους στρέφονται στην ανάπτυξη πολιτιστικών πολιτικών.

Σκοπός του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι να εξετάσει διεξοδικά, την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία που σχετίζεται με τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της αποβιομηχανοποίησης σε περιοχές από όλο τον κόσμο. Το πρόβλημα της αποβιομηχάνισης έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές σε όλες τις ηπείρους τα τελευταία χρόνια.

Παρατηρείται πως έχουν γίνει αρκετά ενδιαφέρουσες έρευνες σε διάφορες χώρες του κόσμου. Οι Newell and Pastore (2000) μελέτησαν τις ανισότητες στην περιφερειακή ανεργία στην Πολωνία. Έγινε οικονομετρική ανάλυση των καθοριστικών παραγόντων που οδήγησαν από την απασχόληση στην ανεργία. Χρησιμοποιήθηκαν εκτιμήσεις για να αξιολογηθεί αν ο βαθμός της περιφερειακής ανεργίας σχετίζεται με τη βιομηχανική αναδιάρθρωση. Μέχρι το 1998 η Πολωνία χωρίστηκε σε 49 επαρχίες και διαχωρισμός αυτός ήταν χρήσιμος για τη μελέτη της

ανεργίας. Το 1997 παρατηρήθηκε σταθερότητα της ανεργίας σε όλες τις επαρχίες. Αρχικά, έγινε έλεγχος στις διαφορές στα ποσοστά ανεργίας στις επαρχίες για τις 6 κατηγορίες που δημιούργησαν οι Scarpetta-Huber αλλά δεν παρουσιάζονται στατιστικά σημαντικές διαφορές. Διερευνήθηκε και η σχέση μεταξύ των περιφερειακών ποσοστών ανεργίας και του βαθμού αναδιάρθρωσης με τα μέτρα των τομεακών αναταράξεων στο παρελθόν. Τελικά δεν βρέθηκε καμία σχέση μεταξύ των δεικτών οικονομικής διάρθρωσης και των περιφερειακών ποσοστών ανεργίας.

Αντίθετα, υπήρξαν ισχυρές συσχετίσεις μεταξύ των περιφερειακών ποσοστών ανεργίας και των δεικτών των πρόσφατων βιομηχανικών αλλαγών ή αναταράξεων στο τομέα της απασχόλησης. Για να εκτιμηθεί η ροή της αγοράς εργασίας στις πολωνικές επαρχίες και να διατηρηθεί το ποσοστό των στατιστικών σε διαχειρήσιμο επίπεδο, απορρίφθηκε μια ομάδα επαρχιών με μεσαία ποσοστά ανεργίας και τελικά έμειναν 12 επαρχίες με χαμηλή ανεργία και 20 με υψηλά ποσοστά ανεργίας. Η ομάδα με τα χαμηλά ποσοστά ανεργίας περιλάμβανε μερικές από τις πιο πυκνοκατοικημένες, αστικές και βιομηχανικές περιοχές της χώρας. Οι ερευνητές περιορίστηκαν στα αποτελέσματα της Πολωνικής Έρευνας Εργατικού Δυναμικού που έγινε σε δύο περιόδους, τον Νοέμβριο του 1995 και το Νοέμβριο του 1996 και δημιουργήθηκε δείγμα 25000 ατόμων. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις από τα άτομα αυτά και στις δύο περιόδους.

Η ηλικία των εργαζομένων σε περιοχές με υψηλό ποσοστό ανεργίας ήταν σχετικά μικρή συγκριτικά με τις περιοχές που είχαν χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας. Επίσης φαίνεται πως τα πιο νεαρά άτομα αντιμετώπιζαν μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας παγκοσμίως (Newell and Pastore, 2000; Broman et al, 1990). Σύμφωνα με την έρευνα των Newell and Pastore (2000), οι περιοχές με υψηλό ποσοστό ανεργίας είχαν άτομα με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο από τις περιοχές με χαμηλό ποσοστό ανεργίας. Επίσης, τα λιγότερο μορφωμένα άτομα είχαν την τάση παγκοσμίως να έχουν υψηλά ποσοστά ανεργίας. Στις περιοχές με χαμηλά ποσοστά ανεργίας τα άτομα που ζούσαν κάτω από την ίδια στέγη και ήταν ενήλικα ήταν κατά μέσο όρο 2,45 και ήταν λιγότερα από ότι στις περιοχές με μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας όπου ήταν 2,53.

Τα άτομα που απασχολούνταν σε περιοχές με χαμηλά ποσοστά ανεργίας, το Νοέμβριο του 1995 το 6% δεν εργάζονταν τον επόμενο χρόνο, ενώ στις περιοχές με υψηλά ποσοστά ανεργίας το 9,1% δεν εργάζονταν τον επόμενο χρόνο. Αυτό αποτελεί

σαφή ένδειξη μεγαλύτερης αναταραχής και καταστροφής των θέσεων εργασίας στις επαρχίες με υψηλή ανεργία. Παράλληλα στις περιοχές με χαμηλή ανεργία το 46,6% των ανέργων τον Νοέμβριο του 1995 ήταν άνεργοι και το Νοέμβριο του 1996, ενώ στις περιοχές με υψηλή ανεργία το ποσοστό αυτό ήταν μεγαλύτερο, στο 54,5%. Αυτό σημαίνει ότι το 1996 όσοι ήταν άνεργοι περισσότερο από 12 μήνες αντιπροσώπευαν το 58,1% στις περιοχές με χαμηλή ανεργία και το 64% για τις περιοχές με υψηλή ανεργία. Οι περιοχές με υψηλά ποσοστά ανεργίας είχαν περισσότερους εργαζόμενους στις βιομηχανίες της γεωργίας, τις κατασκευαστικές και των δημοσίων σχέσεων και λιγότερους εργαζομένους στις βιομηχανίες εξόρυξης. Παράλληλα, οι περιοχές με μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας είχαν περισσότερους εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα και στους συνεταιρισμούς σε σχέση με τις περιοχές που είχαν χαμηλά ποσοστά ανεργίας. Οι περιοχές με χαμηλά ποσοστά ανεργίας είχαν περισσότερους εργαζομένους στο δημόσιο τομέα και είναι στατιστικά σημαντικό. Είναι στατιστικά σημαντικό ότι οι περιοχές με μεγάλα ποσοστά ανεργίας έχουν μικρές βιομηχανίες μέχρι 100 εργαζομένους. Αντίθετα οι περιοχές με χαμηλά ποσοστά ανεργίας έχουν επιχειρήσεις άνω των 100 εργαζομένων.

Πολύ ενδιαφέρουσα είναι και η έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Pastor et al (2011). Η έρευνα έγινε για την ανίχνευση πιθανών αλλαγών στις απαιτήσεις για τη φροντίδα ψυχικής υγείας μετά την πτώση της απασχόλησης στη βιομηχανία παραγωγής υποδημάτων στην περιοχή Elche, στην Ισπανία και έρευνα ξεκίνησε το 2001. Η έρευνα έγινε σε δύο φάσεις. Οι γιατροί συμπλήρωναν ένα ερωτηματολόγιο για τους ασθενείς που δέχτηκαν την πρωταρχική φροντίδα δίνοντας πληροφορίες σχετικά με τους λόγους της παραπομπής, τη διάγνωση και τη θεραπεία. Χρησιμοποιήθηκαν 704 ερωτηματολόγια συνολικά. Τα πρώτα 317 ερωτηματολόγια μαζεύτηκαν από το Δεκέμβριο του 2001 μέχρι τον Ιούνιο του 2002. Συγκεντρώθηκαν οι ενέργειες των οικογενειακών γιατρών, ο τύπος παθολογίας, ο συντονισμός με την ψυχική υγεία και το κοινωνικοδημογραφικό προφίλ των ασθενών.

Δύο χρόνια αργότερα, ένας αριθμός από τις πρώτες παρατηρήσεις οδήγησαν στην υπόθεση ότι το είδος της φροντίδας των ασθενών άλλαξε σε σχέση με την κρίση που αντιμετώπιζε η βιομηχανία υποδημάτων γύρω από την περιοχή Vinalopó. Για το λόγο αυτό συλλέχθηκε ένα δεύτερο κύμα 387 ερωτηματολογίων από το Δεκέμβριο του 2004 ως τον Απρίλιο του 2005. Η κύρια υπόθεση ήταν ότι σε μια περίοδο

οικονομικής κρίσης ο τομέας της υγείας συνδέθηκε με αυξημένη χρήση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας από πελάτες με άγχος που συνδέεται με την εργασία. Οι γιατροί στο τέλος συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά και τους λόγους που οι ασθενείς ζήτησαν φροντίδα από την μονάδα ψυχικής υγείας.

Στατιστικά σημαντικές διαφορές παρουσιάστηκαν σχετικά με το φύλο των ασθενών. Οι γυναίκες μειώθηκαν στη δεύτερη φάση από το 72,6% σε 64,6%, ενώ οι άνδρες αυξήθηκαν από 27,4% σε 35,4%. Πρέπει να αναφέρουμε ότι όσον αφορά στην εκπαίδευση των ασθενών παρουσιάστηκαν μεγάλες σχετικά διαφορές. Ο αριθμός των ασθενών που είχαν τελειώσει και την 8^{η} τάξη ή το γυμνάσιο είχε αυξηθεί στη δεύτερη φάση από 3,3% σε 21,2% και 16,3% σε 21,5% αντίστοιχα, ενώ υπήρξε μια σημαντική πτώση από 71,2% σε 48,1% στον αριθμό των ασθενών με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είτε ήταν αναλφάβητοι, είτε ήξεραν μόνο να διαβάζουν και να γράφουν, είτε είχαν κάποια στοιχειώδη μόρφωση. Άρα παρουσιάζεται ότι στη δεύτερη φάση οι ασθενείς είχαν αρκετά υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο συγκριτικά με την πρώτη φάση. Στατιστικά σημαντική διαφορά υπήρχε μεταξύ των δύο φάσεων όσον αφορά στους απολυμένους, τους άνεργους και αυτούς που έχουν πάρει σύνταξη. Είχαν αυξηθεί κατά πολύ στη δεύτερη φάση.

Βέβαια, τα έμμεσα προβλήματα που σχετίζονταν με την εργασία ήταν ένας σοβαρός λόγος που ασθενείς ζήτησαν ψυχική φροντίδα. Είναι στατιστικά σημαντικό ότι το ποσοστό αυτών αυξήθηκε κατά πολύ στη δεύτερη φάση από 7,2% σε 17,3%. Επίσης είναι στατιστικά σημαντικό ότι οι ασθενείς που εργάζονταν χωρίς τα άτομα που είχαν πάρει σύνταξη και ζήτησαν ψυχική φροντίδα αυξήθηκαν κατά πολύ στη δεύτερη φάση από 7,2% σε 24%. Στατιστικά σημαντικές διαφορές παρουσιάζονταν στο επίπεδο της εκπαίδευσης. Υπήρξε αύξηση όσων είναι στο επίπεδο ανάγνωση/γραφή (από 5,0% έως 9,8%), της 8^{ης} τάξης (από 0% έως 19,7%), του γυμνασίου (από 20% σε 26,2%) και του πανεπιστημίου (από 10% έως 14,8%), ενώ οι αναλφάβητοι μειώθηκαν (από 10% σε 0%) όπως και αυτοί στο στοιχειώδες επίπεδο (από 55% σε 29,5%). Παρατηρήθηκε επίσης το ποσοστό των ανέργων μειώθηκε, ενώ των απολυμένων και των συνταξιούχων αυξήθηκε και το ποσοστό των εργαζομένων παρέμεινε σταθερό.

Ο αριθμός των πελατών με προβλήματα που σχετίζονται άμεσα με την εργασία αυξήθηκε από 6,9% σε 10,8%, αν και αυτή η διαφορά δεν ήταν στατιστικά σημαντική. Αναλύοντας όμως την υποομάδα των ασθενών που εργάζονταν έκτος αυτών που είχαν συνταξιοδοτηθεί, παρουσιάστηκε μια στατιστικά σημαντική διαφορά. Τα άτομα που ζήτησαν ψυχική βοήθεια επειδή είχαν προβλήματα άμεσα με την εργασία αυξήθηκαν από 8,4% σε 15, 1%. Παράλληλα τα άτομα που τελείωσαν την 8^{η} τάξη, το γυμνάσιο και το κολέγιο αυξήθηκαν από 4,8% σε 37,8% για την 8^{η} τάξη, από 19,0% σε 24,3% για όσους τελείωσαν το γυμνάσιο και 1,7% σε 6,9% για όσους τελείωσαν το κολέγιο. Όσοι βρίσκονταν στο στοιχειώδες επίπεδο και κάτω εμφανίζουν μείωση από 66,7% σε 21,6% και δεν είναι στατιστικά σημαντική. Παρατηρήθηκε επίσης ότι τα ποσοστά των εργαζομένων ατόμων μειώθηκαν, ενώ των απολυμένων και των ανέργων αυξήθηκαν.

Η έρευνα του Pol (2008) πραγματεύεται τα ερωτήματα πως η αλλαγή από βιομηχανία τύρφης σε κατασκευαστική βιομηχανία έλαβε χώρα στην Emmen και πως οι εξελίξεις αυτές έλαβαν χώρα και σε άλλες περιοχές του κόσμου όπως είναι η Durham στη Βόρεια Καρολίνα στις ΗΠΑ. Η παρακμή και συρρίκνωση των πόλεων γίνεται όλο και περισσότερο μέρος της έρευνας που ξεκίνησε ως αποτέλεσμα της μείωσης των κατασκευαστικών βιομηχανιών στη Βρετανία. Η έρευνα έγινε στην πόλη Emmen, μια απομακρυσμένη περιοχή στο βορειοανατολικό τμήμα της Ολλανδίας. Η περιοχή αυτή έβρισκε τον λόγο ύπαρξής της στην παρουσία της τύρφης, η οποία έκανε την εμφάνισή της στα μέσα του 19^{ου} αιώνα μέχρι τις αρχές του 20^{ου} όπου μετά επήλθε η μείωση. Η ζήτηση για τύρφη συρρικνώθηκε με την άνοδο της ζήτησης για άλλες πηγές ενέργειας όπως ο άνθρακας και το πετρέλαιο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ανεργία και οικονομική στασιμότητα στην Emmen.

Σήμερα η οικονομία της Emmen στηρίζεται σε κατασκευαστικές βιομηχανίες. Ο στόχος αυτής της έρευνας είναι διττός. Πρώτον να υπάρξει διορατικότητα στη διαδικασία της αστικής ανάπτυξης αφού εξαφανίστηκε η βασική βιομηχανία της περιοχής και δεύτερον να δοθούν στις πόλεις και τις αστικές περιοχές ιδέες για να αντιμετωπίζουν τέτοιες εξελίξεις και να είναι σε θέση να είναι προετοιμασμένοι και να ανταποκριθούν σε τέτοιου είδους καταστάσεις. Έγιναν συνεντεύξεις στα άτομα που δούλεψαν στις βιομηχανίες και έχασαν τη δουλειά τους. Οι ερωτήσεις περιλαμβάνουν θέματα όπως η επισκόπηση των οικονομικών πολιτικών από τα

τελευταία 40 χρόνια και τον τόπο βάσης των βιομηχανιών, οι οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές στη δομή της περιοχής, οι επιρροές, τα χρηματοοικονομικά και τις πρωτοβουλίες από την τοπική κυβέρνηση και τους ιδιωτικούς φορείς και τον ρόλο των καλών εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων που ήταν διαθέσιμες ή όχι σε κάθε περιοχή. Οι συνεντεύξεις στο Dunham έγιναν το καλοκαίρι του 2007, ενώ οι συνεντεύξεις στο Emmen πραγματοποιήθηκαν το φθινόπωρο του 2007.

Η ανεργία σε αυτές τις περιοχές ήταν πολύ μεγάλη. Πολλοί άνεργοι αναγκάστηκαν να αναζητήσουν αλλού εργασία στη χώρα. Πολλοί έφυγαν προς τα ανθρακωρυχεία στο Limburg, πολλοί πήγαν σε κλωστοϋφαντουργικά εργοστάσια στο Twente και αρκετοί κατευθύνθηκαν στο λιμάνι του Ρότερνταμ για να εργαστούν ή μεταναστεύσουν. Υπήρξαν βέβαια και κάποιες νέες θέσεις εργασίας στην περιοχή γιατί ξεκίνησαν να δραστηριοποιούνται μικρές κατασκευαστικές εταιρείες, ένα εργοστάσιο παραγωγής κάλτσας και ένα εργοστάσιο της Purit(1921), μια εταιρεία που ασχολείται με την παραγωγή ενεργού άνθρακα από μαύρη τύρφη. Όμως το 1924 το εργοστάσιο αυτό εξαγοράστηκε από την εταιρεία Norit, η οποία κατασκεύαζε χάπια κατά του στομαχικού και εντερικού πόνου.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1930 η ανεργία ήταν αρκετά μεγάλη, περίπου περισσότερο από το ήμισυ των εργαζομένων στα εργοστάσια τύρφης περίπου 6000 άτομα ήταν ακόμα χωρίς ανεργία. Το 1937, η ανεργία στη νοτιοανατολική Drenthe είναι περίπου 25%, σε σύγκριση με ποσοστό 11% για ολόκληρη τη χώρα. Η μείωση των θέσεων εργασίας έγινε σταδιακά στο Durham, αν και το οριστικό κλείσιμο της Αμερικανικής καπνοβιομηχανίας ήταν ένα μεγάλο πλήγμα. Η μείωση των βιομηχανιών καπνού οφείλεται στο γεγονός ότι ο κόσμος αντιλήφθηκε τις επιπτώσεις του καπνού στον οργανισμό. Το ποσοστό των χρηστών καπνού στις ΗΠΑ μειώθηκε από 45% το 1967 σε 32% το 1988, αλλά η παραγωγή συνέχισε να αυξάνεται πράγμα που σημαίνει ότι η χρήση των προϊόντων καπνού είχε αυξηθεί, αλλά το κάπνισμα ανά κάτοικο είχε μειωθεί στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Ο πληθυσμός του Durham συνέχισε να αυξάνεται παρά την αυξανόμενη ανεργία. Παρατηρήθηκε όμως και το φαινόμενο «της μετανάστευσης των επιστημόνων». Οι απόφοιτων των πανεπιστημίων της περιοχής, λόγω της ανεργίας, έφευγαν μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους σε μεγαλύτερες πόλεις όπως η Νέα Υόρκη και το Σικάγο για να ξεκινήσουν την σταδιοδρομία τους εκεί. Μεγαλύτερα ποσοστά

ανεργίας στο Durham παρουσίασαν οι ανειδίκευτοι εργάτες στις καπνοβιομηχανίες και στις κατασκευαστικές βιομηχανίες. Η Research Triangle Park δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας ακόμα και για τους αποφοίτους των πανεπιστημίων.

Στα εργοστάσια τύρφης και τις κατασκευαστικές βιομηχανίες στην περιοχή Emmen εργάζονταν κυρίως άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, οι οποίοι ήταν ανειδίκευτοι εργάτες. Έγιναν, βέβαια κάποιες αλλαγές και τώρα πια υπάρχει κάτι ενδιάμεσο ανάμεσα στις επιχειρήσεις και στην εκπαίδευση. Στην περιοχή Durham υπάρχουν τρία πανεπιστήμια με ένα αρκετά μεγάλο αριθμό μορφωμένων ανθρώπων που ήταν διαθέσιμο, αλλά έφυγαν μετά την αποφοίτηση. Η Research Triangle Park έδωσε σε αρκετούς ανθρώπους την ευκαιρία να παραμείνουν στον τόπο τους αφού δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας αλλά για λιγότερο μορφωμένους ανθρώπους για παράδειγμα στον τομέα των υπηρεσιών. Η άφιξη της AKU στην Emmen δεν έγινε τόσο απλά, αλλά έπρεπε να ικανοποιηθούν κάποιες απαιτήσεις. Απαιτούσε σιδηροδρομική σύνδεση, βελτίωση του οδικού δικτύου και κατασκευή της βιομηχανικής περιοχής. Επίσης θα έπρεπε να δημιουργηθούν 200 σπίτια για τους εργαζομένους, 30 σπίτια για την μεσαία τάξη και 10 βίλλες για τα διευθυντικά στελέχη. Σε κοινωνικό επίπεδο θα έπρεπε να υπάρχουν και εγκαταστάσεις ψυχαγωγίας όπως θέατρο, κινηματογράφος, πισίνα και βελτίωση των αθλητικών εγκαταστάσεων. Επίσης ζήτησαν αν δοθούν χρήματα για τα έξοδα των εργαζομένων στις κατασκευαστικές επιχειρήσεις, σχολικό επίδομα για την επανεκπαίδευση των πρώην εργαζομένων στα εργοστάσια τύρφης και αποζημίωση για την μετεγκατάσταση εκπαιδευμένων εργαζομένων από άλλες περιοχές της χώρας. Εκτός του κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς οι επιχειρήσεις τόλμησαν να επενδύσουν στην περιοχή Durham και στην ευρύτερη περιοχή. Παραδείγματα μετεγκατάστασης βιομηχανιών είναι οι IBM και NIEHS. Επίσης, προγράμματα reschooling ξεκίνησαν με χρηματοδότηση του κράτους και των τοπικών δημοσίων σχολείων.

Το μέσο εισόδημα στην περιοχή Emmen ήταν πάντα κάτω από τον εθνικό μέσο όρο και ισχύει ακόμη και σήμερα. Ο σκληρός ανταγωνισμός μεταξύ των βόρειων πόλεων, το καθιστά δύσκολο να προσελκύσει νέες επιχειρήσεις για περισσότερες θέσεις εργασίας, έτσι παραμένει δύσκολο να γεφυρωθεί το χάσμα χωρίς να μειωθεί το ποσοστό ανεργίας. Στην περιοχή Durham, η οικονομία έχει αλλάξει, στην αρχή

βασιζόταν στην καπνοβιομηχανία και τώρα βασίζεται στην R and D. Οι θέσεις εργασία στον τομέα R and D απαιτούν κυρίως τριτοβάθμια εκπαίδευση και προσφέρουν υψηλότερους μισθούς. Αυτό συνεπάγεται ότι υπάρχει κατά μέσο όρο μεγαλύτερο εισόδημα σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο από την περίοδο της καπνοβιομηχανίας (Pol, 2008).

3.2 Η αποβιομηχανοποίηση στην Αμερική

Πολύ σημαντικές έρευνες έχουν γίνει και για την αποβιομηχανοποίηση στην Αμερική. Πολύ ενδιαφέρουσα είναι και η έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Broman et al (1990) και αξιολόγησε τις επιπτώσεις της ανεργίας στις οικογένειες των εργαζομένων των εργοστασίων που πρόσφατα αντιμετώπισαν την ανεργία ή προβλέπεται να την αντιμετωπίσουν, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από τους ίδιους τους εργαζομένους. Η έρευνα έγινε από τα μέσα Αυγούστου μέχρι τον Οκτώβριο του 1987 στις πολιτείες του Μίσιγκαν, του Ντιτρόιτ και του Φλιντ. Έγιναν συνεντεύξεις πρόσωπο με πρόσωπο και χρησιμοποιήθηκε δείγμα 1597 εργαζομένων από εργοστάσια. Οι 831 ήταν από εργοστάσια που έκλεισαν και οι 766 από μονάδες που δεν έκλειναν. Οι ερωτήσεις ήταν ίδιες για όλους. Ειδικές ερωτήσεις σχετικά με τα σχέδια για το μέλλον έγιναν στους εργαζόμενους που τα εργοστάσια έκλεισαν. Σύμφωνα με την έρευνα Η ομάδα της ανεργίας αποτελείται κυρίως από νέους, γυναίκες και από μαύρους. Το μορφωτικό τους επίπεδο ήταν αρκετά χαμηλό και πίστευαν ότι η προϋπηρεσία αποτελούσε βασικό παράγοντα για την απασχόληση. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα η ομάδα του «ελέγχου» είχε περίπου 20 χρόνια και ακολουθούσαν αυτοί που περίμεναν να μείνουν άνεργοι με 14 χρόνια.

Η ανεργία δημιούργησε πολλά προβλήματα στους ανέργους και τις οικογένειες αυτών. Οι άνεργοι είχαν περισσότερες συγκρούσεις και εντάσεις στο σπίτι τους σε σχέση με την ομάδα που περίμεναν να μείνουν άνεργοι, οι οποίοι ανέφεραν περισσότερες συγκρούσεις από την ομάδα του «ελέγχου».

Οι άνεργοι υποστήριξαν ότι πάνω στις συγκρούσεις και τις εντάσεις με την σύζυγο και τα παιδιά τους ήταν πιο πιθανό να είχαν χτυπήσει, χαστουκίσει και να είχαν δείρει τα παιδιά τους. Ενώ μικρότερο ήταν το ποσοστό για όσους περίμεναν να μείνουν άνεργοι και ακόμα μικρότερο ήταν για όσους ήταν στην ομάδα «ελέγχου». Οι νεότεροι σε ηλικία εργαζόμενοι ανέφεραν περισσότερο οικογενειακό άγχος και οι

γυναίκες το ίδιο και περισσότερες εντάσεις στο οικογενειακό περιβάλλον. Οι οικονομικές δυσκολίες αύξησαν τις οικογενειακές συγκρούσεις και εντάσεις, αύξησαν την πιθανότητα ένα παιδί να έχει άσχημα βιωματικές εμπειρίες στη ζωή του. Αυξήθηκαν οι συγκρούσεις με τα παιδιά ακόμα και η βία απέναντι σ' αυτά.

Ο Haller (2005) χρησιμοποίησε δύο μεθόδους όπου και οι δύο χρησιμοποιούν κομμάτια της απογραφής για την ανάλυση και εξετάζουν τη σχέση της περιφερειακής αναδιάρθρωσης και την αύξηση της κατώτερης τάξης στο Πίτσμπουργκ. Η πρώτη είναι μια συνοπτική παρουσίαση περιγραφικών στατιστικών στοιχείων σχετικά με τις αλλαγές στη δομή απασχόλησης ανά βιομηχανία και επάγγελμα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 και 1980. Η δεύτερη μέθοδος είναι μια σειρά οκτώ κοινών ελαχίστων τετραγώνων πολλαπλών δοκιμών παλινδρόμησης για το αν η απασχόληση μεταβάλλεται σε διαρκείς παραγωγικές βιομηχανίες και σε επαγγέλματα που συνδυάζουν την παραγωγή με ακρίβεια και το χειρισμό των μηχανημάτων, συνδέεται σημαντικά με την αύξηση της αναδιάρθρωσης της κατώτερης τάξης. Οκτώ μοντέλα πολλαπλής παλινδρόμησης χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη των δύο περιόδων 1970-1980 και 1980-1990 και τέσσερα μοντέλα που μοιράζονται ένα παρόμοιο σύνολο ανεξάρτητων μεταβλητών. Στο πρώτο σετ των τεσσάρων μοντέλων, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι είτε η αλλαγή στο ποσοστό των ανδρών που είναι 16 ετών και άνω και δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό ή είναι άνεργοι, είτε η αλλαγή στο ποσοστό του πληθυσμού που είναι κάτω από το όριο της φτώχειας. Το επόμενο σετ των τεσσάρων πολλαπλής μοντέλων παλινδρόμησης είναι το ίδιο με το προηγούμενο με μια σημαντική αλλαγή: η εξαρτημένη μεταβλητή η οποία δεν χρησιμοποιήθηκε στο προηγούμενο μοντέλο, εδώ χρησιμοποιείται ως ανεξάρτητη μεταβλητή. Στα επόμενα τέσσερα μοντέλα η φτώχεια εξετάζεται ως προγνωστικός δείκτης της ανεργίας και η ανεργία ως προγνωστικό της φτώχειας.

Το 1970, περισσότερο από το ένα τέταρτο της απασχόλησης της περιοχής του Πιτσμπουργκ ήταν συγκεντρωμένη στις διαρκείς κατασκευαστικές βιομηχανίες. Από το 1970 ως το 1980 το ποσοστό απασχόλησης της περιοχής στις κατασκευαστικές βιομηχανίες μειώθηκε περισσότερο από 5%, αλλά από το 1980-1990 το ποσοστό απασχόλησης μειώθηκε ακόμα περισσότερο από 10%. Παρατηρήθηκε, επίσης, ότι η μεγαλύτερη μείωση στην απασχόληση στις κατασκευαστικές βιομηχανίες στη δεκαετία του 1980 ήταν τόσο μεγάλη που μειώθηκε η συνολική απασχόληση της

περιοχής. Η πτώση της απασχόλησης των τεχνιτών (blue- collar απασχόληση) σε περιφερειακό επίπεδο ήταν σημαντική. Για τους χειριστές μηχανημάτων χάθηκαν περίπου 30.000 θέσεις εργασίας στο Πιτσμπουργκ την περίοδο 1970-1980 και άλλες 39.000 θέσεις εργασίας χάθηκαν το 1980-1990. Η πτώση της απασχόλησης στον μεταποιητικό τομέα συνδέεται με την αύξηση της ανδρικής ανεργίας με κλίση εξασθένισης -0,30. Ομοίως και η μείωση της απασχόλησης των τεχνιτών συνδέεται σημαντικά με την αύξηση της ανδρικής ανεργίας με μια πιο βαθμιαία κλίση εξασθένισης -0,12. Η αύξηση της ανδρικής ανεργίας την περίοδο 1980-1990 εξηγείται από τα άλματα στο μοντέλο ως 44% με την προσθήκη της φτώχειας ως προγνωστικό δείκτη. Και αύξηση της ανδρικής ανεργίας όταν προστίθεται στο μοντέλο για την πρόβλεψη της φτώχειας αυξάνει την αιτιολογική δύναμη από 8% σε 23%.

Λόγω της ιστορικής συγκέντρωσης της βασικής κατασκευαστικής βιομηχανίας έξω από την πόλη, ιδιαίτερα στο Mon Valley, η περιοχή του Πιτσμπουργκ δεν ανταποκρινόταν στενά στα χωρικά πρότυπα απασχόλησης όπως πολλές αμερικανικές πόλεις. Το μοντέλο αυτό εξηγεί το 32% της διακύμανσης αυξάνει την ανδρική ανεργία από το 1980 ως το 1990. Ομοσπονδιακές διακρίσεις και αγωγές για την αθέμιτη απασχόληση και προώθηση πρακτικών τοποθετούνταν οι εργοδότες στην νοτιοδυτική Πενσυλβάνια υπό στενό ομοσπονδιακό έλεγχο για τη φυλετική ενσωμάτωση. Αυτό αποτέλεσε νίκη για τους Αφρο-αμερικανούς στη νοτιοδυτική Πενσυλβάνια γιατί ήταν ένα μικρό βήμα προς την ισότητα με τους λευκούς. Όμως το ποσοστό του Αφροαμερικανικού πληθυσμού σχετίζεται σημαντικά με την αύξηση της φτώχειας την περίοδο 1980-1990. Στις Αφροαμερικανικές συνοικίες, το ποσοστό του πληθυσμού με το χαμηλότερο εισόδημα διπλασιάστηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 και στη συνέχεια διπλασιάστηκε πάλι στη δεκαετία του 1980. Η οικονομική αναδιάρθρωση είχε σοβαρές επιπτώσεις για την περιφερειακή οικονομία και ιδιαίτερα για την παραδοσιακή βάση της απασχόλησης στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα, αφού υπήρξαν αλλαγές στην κατανομή των εσόδων. Υπήρξε μείωση στα μεσαίου στρώματος εισοδήματα κατά τη δεκαετία του 1980 που δείχνουν τις συνέπειες της μετατόπισης της οργανωμένης blue-collar οικονομίας στην οικονομία των υπηρεσιών (Haller, 2005).

Βαρύνουσας σημασίας είναι η έρευνα των Ostry et al (2000, 2001, 2002). Σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση των επιπτώσεων της 20ετούς εκβιομηχανοποίησης στη δυναμική τροχιά της εργασίας, στο ιστορικό της ανεργίας και στις σωματικές και ψυχοκοινωνικές συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στα πριονιστήρια, αφού ήταν σημαντικοί και καθοριστικοί παράγοντες στης υγείας στο εργατικό δυναμικό.

Η έρευνα έγινε στην επαρχία της Βρετανικής Κολομβίας, στον Καναδά. Χρησιμοποιήθηκαν 14 πριονιστήρια και συνολικά 29.000 εργαζόμενοι. Η ομάδα, αρχικά, είχε συγκεντρωθεί για να μελετηθούν οι επιπτώσεις της χλωροφαινόλης και άλλων χημικών ουσιών στην υγεία των εργαζομένων σε πριονιστήριο. Ήταν διαθέσιμα αρκετά στοιχεία για τους εργαζόμενους όπως το ιστορικό εργασίας τους, δηλαδή ημερομηνίες έναρξης και ημερομηνίες λήξης της απασχόλησης τους, οι τίτλοι εργασίας των απασχολούμενων αλλά και τα προσωπικά τους στοιχεία, όπως ημερομηνία γέννησης. Σε αυτή την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν εμπειρογνώμονες με μεγάλη εμπειρία, οι οποίοι εξέτασαν τις ψυχοκοινωνικές συνθήκες εργασίας αναδρομικά από το 1965 ως το 1997. Αυτό το σύστημα αξιολόγησης εργασίας στηρίζεται σ' ένα όργανο που αναπτύχθηκε «στο σπίτι», το οποίο μετρά τις ψυχολογικές και σωματικές απαιτήσεις, τον έλεγχο στη χρήση κάποιας δεξιότητας, τον έλεγχο στη λήψη αποφάσεων του ατόμου και άλλους κινδύνους που οι εργαζόμενοι μπορεί να εκτεθούν.

Χρησιμοποιήθηκαν έξι αξιολογητές με πάνω από 30 χρόνια εμπειρία, οι τρεις δούλευαν σε βιομηχανία και οι δύο είχαν συνταξιοδοτηθεί. Τελικά στην έρευνα συμμετείχαν οι τέσσερεις. Χρησιμοποιώντας μια σύντομη εκδοχή του ερωτηματολογίου Karasek (13 ερωτήσεις) ζητήθηκε από τους αξιολογητές να αξιολογήσουν τους 86 τίτλους εργασίας για την περίοδο του 1965 και οι συνεντεύξεις κράτησαν 3,5 ώρες. Τρεις μήνες μετά από αυτές τις συνεντεύξεις πήραν νέες συνεντεύξεις για να εκτιμήσουν τις τρέχουσες ψυχοκοινωνικές συνθήκες εργασίας του 1997, χρησιμοποιώντας το ίδιο ερωτηματολόγιο. Πολλοί από τους 86 τίτλους εργασίας του 1965 είχαν εξαλειφθεί γι' αυτό και εκτιμήθηκαν μόνο οι 60. Μετρήθηκαν οι εξής μεταβλητές: ο έλεγχος, οι σωματικές απαιτήσεις, οι ψυχολογικές απαιτήσεις, ο θόρυβος και η συνεργατική κοινωνική υποστήριξη.

Όσον αφορά στην ηλικία των εργαζομένων στα πριονιστήρια Το 24,6% ήταν 65 ετών και άνω, ενώ το υπόλοιπο 75,4% είναι 64 ετών και κάτω. Το 42,2% συνέχιζαν

να εργάζονται σε πριονιστήριο, το 40,1% απασχολούνταν σε άλλο τομέα όπως ο τομέας των υπηρεσιών, χαρτοβιομηχανίας, κατασκευαστικό, στον τομέα των μεταφορών, μεταποίησης μη δασικών προϊόντων και στον τομέα αλιείας και γεωργίας. Το 9,2% είχε πάρει πρόωρη σύνταξη, το 2,8% ήταν άτομα με ειδικές ανάγκες και το 0,8% είτε εργάζονταν ως εθελοντές, είτε φρόντιζαν παιδιά στο σπίτι, είτε παρακολουθούσαν εκπαιδευτικά ιδρύματα. Το 50% των εργαζομένων που απασχολούνταν σε άλλους τομείς είναι κάτω των 45 ετών σε σύγκριση με το 29,3% των εργαζομένων που δούλευαν σε πριονιστήριο. Δεν παρουσιάστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην οικογενειακή κατάσταση των εργαζομένων των τριών ομάδων δηλαδή των ανέργων, αυτών που συνέχιζαν να δουλεύουν σε πριονιστήριο και αυτών που εργάζονταν σε άλλους τομείς (Ostry et al, 2001).

Συγκρίνοντας τους εργαζομένους σε πριονιστήριο με τους άνεργους παρατηρήθηκε ότι το 33,4% των ανέργων είχαν ετήσιο εισόδημα λιγότερο από 49.000 δολάρια σε σύγκριση με τους εργαζόμενους σε πριονιστήριο. Και για τις δύο ομάδες που εργάζονταν το 25% των εργαζομένων είχε εισόδημα πάνω από 80.000 δολάρια το έτος πριν την συνέντευξη. Ωστόσο το 19,5% των εργαζομένων που εργάζονταν σε άλλους τομείς και το 8,2% των εργαζομένων σε πριονιστήριο ανήκαν στην χαμηλότερη βαθμίδα ετήσιου εισοδήματος, δηλαδή λιγότερο από 39.000 δολάρια.

Οι εργαζόμενοι εκτός του τομέα του πριονιστηρίου είχαν τις διπλάσιες πιθανότητες να έχουν κολεγιακή μόρφωση και πανεπιστημιακή εκπαίδευση σε σχέση με αυτούς που δουλεύουν στα πριονιστήρια. Επίσης, οι εργαζόμενοι που απασχολούνταν σε άλλους τομείς εκτός του πριονιστηρίου είχαν τις διπλάσιες πιθανότητες να έχουν καναδική καταγωγή σε σχέση με αυτούς που δουλεύουν στα πριονιστήρια. Στατιστικά σημαντικές διαφορές παρουσιάζονται ανάμεσα στις δύο κατηγορίες που εργάζονται. Το 51,7% των εργαζομένων εκτός του τομέα των πριονιστηρίων είχε βιώσει την ανεργία σε σύγκριση με το 36,7% των εργαζομένων στον τομέα των πριονιστηρίων. Υπήρξαν αρκετές φορές που οι άνεργοι κατά την περίοδο της συνέντευξης να πέρασαν τρεις ή περισσότερες καταστάσεις ανεργίας σε σύγκριση με τα άτομα που απασχολούνταν την περίοδο της συνέντευξης. Οι εργαζόμενοι σε πριονιστήρια είχαν μέσο όρο διάρκειας ανεργίας 38,3 εβδομάδες και 1,9 επεισόδια ανεργίας, μετά ήταν οι εργαζόμενοι σε άλλους τομείς είχαν μέσο όρο

36,4 εβδομάδες και 2,0 επεισόδια ανεργίας και οι άνεργοι είχαν κατά μέσο όρο 50,4 εβδομάδες ανεργίας και 4,1 επεισόδια ανεργίας (Ostry et al, 2001; Ostry et al, 2002).

Ο μέσος όρος των εργαζομένων ανά πριονιστήριο ήταν σταθερός στους 600 μέχρι το 1965 περίπου. Στην περίοδο της μεγάλης άνθησης 1965-1980 ο αριθμός αυξήθηκε στους 700 ανά πριονιστήριο. Η ύφεση του 1980 έφερε την ραγδαία μείωση και μεταξύ 1980-1996 ο αριθμός των εργαζομένων μειώθηκε κατά 60% και οι περισσότεροι από τους οποίους εγκατέλειψαν τις βιομηχανίες (Ostry et al, 2000). Μεταξύ 1965 και 1995 το ποσοστό του ανειδίκευτου προσωπικού έμεινε σχετικά σταθερό και αντιπροσωπεύει από 40% μέχρι 50% του συνόλου θέσεων εργασίας. Το ποσοστό των ειδικευμένων υπαλλήλων για την περίοδο 1965-2995 αυξήθηκε από 12% σε 35%. Αντίθετα οι εργασίες συντήρησης μειώθηκαν κατά το ήμισυ (από 30% σε 15%). Επίσης και οι διευθυντικές θέσεις μειώθηκαν από 9% το 1965 σε 3% του συνόλου των θέσεων εργασίας το 1995 και οι υπάλληλοι γραφείου εξαλείφθηκαν μέχρι το 1995 (0,8% των θέσεων εργασίας το 1995 σε σύγκριση με 10% το 1965) (Ostry et al, 2000; Ostry et al, 2000).

Κατά τη διαδικασία αναδιάρθρωσης των πριονιστηρίων καταργήθηκαν το ένα τέταρτο περίπου των τίτλων εργασίας από το 1979 μέχρι το 1998 λόγω της εισχώρησης της νέας τεχνολογίας στην εργασία. Η νέα τεχνολογία έπληξε κυρίως τον τομέα των ανειδίκευτων, δηλαδή των εργατών και των υπαλλήλων γραφείου (Ostry et al, 2002). Οι 20 θέσεις εργασίας που είχαν εξαλειφθεί ή σπάνια τους συναντούσε κανείς το 1995 είχαν λιγότερο έλεγχο από τους 60 τίτλους εργασίας που παρέμειναν στα πριονιστήρια. Για τις θέσεις εργασίας που υπήρχαν στα πριονιστήρια ο έλεγχος αυξήθηκε. Παρατηρήθηκε ότι ο έλεγχος αυξήθηκε πιο πολύ στους διευθυντές από ότι στους άλλους εργαζομένους μεταξύ 1965-1997 (Ostry et al, 2000; Ostry et al, 2000; Ostry et al, 2002).

Οι 20 τίτλοι εργασίας που εξαλείφθηκαν ή σπάνια συναντώνται είχαν λιγότερες ψυχολογικές απαιτήσεις αλλά και στους τίτλους εργασίας που παρέμειναν στην βιομηχανία ψυχολογικές απαιτήσεις μειώθηκαν. Αυξημένες παρατηρήθηκαν οι ψυχολογικές απαιτήσεις για τα διευθυντικά στελέχη σε σχέση με όλες τις άλλες κατηγορίες από το 1965 μέχρι το 1997. Οι μεγαλύτερες μειώσεις στις ψυχολογικές απαιτήσεις παρουσιάστηκαν στους ανειδίκευτους και ειδικευμένους εργάτες. Οι 20 θέσεις εργασίας που είχαν εξαλειφθεί ή σπάνια συναντώνται, παρουσιάζουν

περισσότερες σωματικές απαιτήσεις. Οι σωματικές απαιτήσεις για τα διευθυντικά στελέχη και στις δύο χρονικές περιόδους ήταν περίπου 30% λιγότερο απ' ότι για τους ανειδίκευτους εργάτες. Οι μειώσεις στις σωματικές απαιτήσεις ήταν μεγαλύτερες για τους ειδικευμένους και για τα διευθυντικά στελέχη. Οι 20 θέσεις εργασίας που είχαν εξαλειφθεί ή σπάνια συναντώνται είχαν λιγότερη συναδερφική κοινωνική υποστήριξη και περισσότερο θόρυβο από τις θέσεις εργασίας που παρέμειναν στις βιομηχανίες (Ostry et al, 2000; Ostry et al, 2000; Ostry et al, 2001; Ostry et al, 2002).

Άξια επισήμανσης είναι και η έρευνα των Pereira and Brito (2011) που είχε ως σκοπό να διερευνήσει τις απόψεις των εργαζομένων για την ανεργία, αποκλείοντας αυτούς που είναι στη βιομηχανική αγορά εργασίας, αφού επικεντρώθηκε στην κατανόηση της κοινωνικά δομημένης σχέσης μεταξύ των βιομηχανιών και της αναδιάρθρωσης της εργασίας. Η έρευνα αυτή εξέτασε την έννοια της ανεργίας από την σκοπιά των εργαζομένων, εξαιρουμένων αυτών που εργάζονται στις βιομηχανίες. Η ανάλυση βασίστηκε σε αξιώματα εποικοδομητικής προσέγγισης. Αυτή η θεωρητική/ μεθοδολογική επιλογή διευκόλυνε τον εντοπισμό δύο ερμηνευτικών ομάδων που ενεργούν ως σημεία αναφοράς για την παραγωγή εννοιών που με τη σειρά τους διατηρούν ισχυρούς συμβολικούς δεσμούς με την έννοια της εργασίας ως κεντρικό στοιχείο για τη ζωή ενός εργαζομένου και την έννοια της ανεργίας ως κοινωνικό προϊόν της διαδικασίας της βιομηχανικής και εργασιακής αναδιάρθρωσης και άλλες ιδιομορφίες τόσο στην τοπικό όσο και σε Βραζιλιάνικο επίπεδο. Μέσα από την ποιοτική ανάλυση εντοπίστηκαν δύο ερμηνευτικές ομάδες, καθεμία από τα οποίες διαθέτει δύο υποομάδες. Στην ερμηνευτική ομάδα της απασχόλησης περιλαμβάνεται η ομάδα του βιομηχανικού εργατικού δυναμικού και η διαδικασία αναδιάρθρωσης στο Lavras και επίσης περιλαμβάνεται η ομάδα της κατάστασης του εργαζομένου. Στην ερμηνευτική ομάδα της ανεργίας έχουμε την ομάδα για τις προϋποθέσεις για απασχόληση και το ρεπερτόριο για την κατάσταση των ανέργων. Επομένως θα υπάρξει παραλληλισμός της ομάδας της απασχόλησης με το ρεπερτόριο της ανεργίας. Έγιναν 28 συνεντεύξεις και για τις δύο ομάδες (Pereira and Brito, 2011).

Από τις συνεντεύξεις απορρέει ότι η εμπειρία που είχε ένα άτομο ήταν αρκετά σημαντική. Οι μεγάλες επιχειρήσεις κατασκευαστικού τομέα δέχονταν άτομα για εργασία έστω και με ένα χρόνο προϋπηρεσία αλλά προτιμούσαν περισσότερο τους εργαζόμενους με μεγαλύτερη εμπειρία. Δεν δινόταν η ευκαιρία στα υπόλοιπα άτομα

να εργαστούν λόγω αυτής της έλλειψης. Οι άνεργοι εξέφρασαν την άποψη ότι στο βιομηχανικό τομέα οι απαιτήσεις για εμπειρία ήταν αυστηρότερες σε σχέση με άλλους τομείς, όπως οι πωλήσεις για παράδειγμα. Άρα υπονοείται ότι λόγω έλλειψης εμπειρίας δεν θα δοθεί σε κανέναν θέση εργασίας στο βιομηχανικό τομέα. Στο ρεπερτόριο των αλλαγών στο βιομηχανικό τομέα παρατηρήθηκε μια εξέλιξη στον τομέα της βιομηχανίας όσον αφορά τα απαιτούμενα προσόντα των εργαζομένων. Από τις συνεντεύξεις συμπεραίνεται ότι στις αρχές του 1990 οι βιομηχανίες δεν απαιτούσαν από τους εργαζομένους τους κάποιο επίπεδο μόρφωσης, ούτε καν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Την περίοδο μετά το 1995 οι βιομηχανίες απαιτούσαν κάποιο μορφωτικό επίπεδο, έστω και το στοιχειώδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου να προσλάβουν κάποιον εργαζόμενο. Έτσι οι άνθρωποι ένιωθαν ανασφαλείς λόγω έλλειψης αυτών των προσόντων.

Στις βιομηχανίες της Βραζιλίας, προκειμένου κάποιος να βρει δουλειά θα πρέπει ήδη να γνωρίζει κάποιον ο οποίος θα δουλεύει ήδη στη βιομηχανία. Αν ο ίδιος πάει το βιογραφικό του στην επιχείρηση δεν υπάρχει περίπτωση να πιάσει δουλειά. Όλοι επομένως χρησιμοποιούν το πρότυπο του «χορηγού», το οποίο παραπέμπει σε ορισμένα χαρακτηριστικά της Βραζιλιάνικης κουλτούρας, συμπεριλαμβανομένου του πατερναλισμού (Pereira and Brito, 2011). Σύμφωνα με τις συνεντεύξεις παρατηρείται ότι οι σχέσεις των εργαζομένων με τη βιομηχανία δεν ήταν και οι καλύτερες αφού υπήρχαν μεγάλες συγκρούσεις. Το εργοστάσιο μπορούσε να απολύσει οποιονδήποτε εργαζόμενο, να διακόψει το συμβόλαιο τους, πληρώνοντας μόνο τις μέρες που εργάστηκε. Η έκταση της σύγκρουσης εργαζομένων και βιομηχανίας περιλάμβανε πτυχές κοινωνικών δεσμών καθώς θα έπρεπε να υπάρχουν κοινωνικές ρήτρες δέσμευσης για αυτή την «προδοσία».

Οι περισσότεροι από τους ανέργους αυτών των βιομηχανιών ήταν παντρεμένοι και είχαν αρκετές υποχρεώσεις για την επιβίωση τους και της οικογένειάς του. Άρα αυτοί ήταν οι αρχηγοί στο νοικοκυριό και η εργασία τους σχετιζόταν με την ανάγκη να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους ως προς την οικιακή κατανάλωση και τα έξοδα. Πολλοί άνδρες ήταν άνεργοι και αναγκάζονται να στηρίζονται οικονομικά από το εισόδημα των γυναικών τους. Αυτό τους έφερε σε δύσκολη θέση διότι η σύζυγος έπαιζε το ρόλο του άνδρα στην οικογένεια. Η κατάσταση αυτή τους έφερε σε

αμηχανία αφού δεν μπορούσαν να εκπληρώσουν το ρόλο του προστάτη στην οικογένειά τους (Pereira and Brito, 2011).

Από τις συνεντεύξεις παρατηρείται πως τα άτομα που είχαν κάποια θέση εργασίας ήταν ανεξάρτητα. Όσοι ήταν άνεργοι ήταν εξαρτημένοι από κάποιον. Η εξάρτηση αυτή στην προκειμένη περίπτωση σήμαινε ότι οι γονείς εξαρτώνταν από τα παιδιά τους και πολλές φορές αυτά ήταν αναγκασμένα να εγκαταλείψουν το σχολείο προκειμένου να βοηθήσουν οικονομικά τις οικογένειες τους. Έτσι η εργασία σε αυτή την περίπτωση ήταν συνώνυμο με την ελευθερία καθώς βοηθά το άτομο να εκτελέσει έναν κοινωνικό ρόλο, να εκπληρώσει τα καθήκοντα του και να είναι ανεξάρτητο. Άρα η ανεργία θεωρείται κατά κάποιο τρόπο ένα είδος φυλακής. Όλοι είχαν δικαίωμα στην εργασία, με το να είναι κανείς άνεργος στερείται αυτό του το δικαίωμα, το δικαίωμα να είναι ελεύθερος και να ζει με τα δικά του μέσα. Πολλά άτομα στην συνέντευξη τους υποστήριξαν ότι έχασαν την εργασία τους επειδή αρρώστησαν. Πήραν αναρρωτική άδεια και μετά απολύθηκαν γιατί η επιχείρηση υποστήριξε ότι χρειάζονται κατάλληλα άτομα για να εργαστούν εκεί (Pereira and Brito, 2011).

Πολλοί από τα άτομα που έδωσαν συνέντευξη υποστήριξαν πως αν κάποιος δεν έχει χρήματα είναι «ένα τίποτα». Με άλλα λόγια "αξίζει κανείς μόνο όταν έχει δουλειά". Επίσης, ανέφεραν πως όταν κανείς πηγαίνει για ψώνια πρώτα ζητάνε τα στοιχεία του ατόμου και τα στοιχεία εργασίας του γιατί η αγοραστική δύναμη είναι αυτή που μετράει. Άτομα τα οποία έμειναν άνεργα από τις βιομηχανίες οδηγήθηκαν στην αυτοαπασχόληση προκειμένου να μπορέσουν να ζήσουν. Παραδείγματα τέτοιων ατόμων είναι ότι έφτιαχναν κορνίζες και τις πουλούσαν ή ήταν τεχνίτες για να αντιμετωπίσουν την ανεργία.

Ο Kim (1990) αξιολόγησε τις παρελθοντικές και παροντικές στρατηγικές ανάπτυξης του Μεξικού από την άποψη των ιδίων κεφαλαίων και των επιπτώσεων της απασχόλησης. Οι σημερινές νεοφιλελεύθερες προσπάθειες σταθεροποίησης ήταν δυνατόν να οδηγήσουν σε αύξηση της συγκέντρωσης του εισοδήματος και στην άμβλυνση της συνολικής ζήτησης και των οικονομικών δραστηριοτήτων. Δεδομένης της οικονομικής κρίσης στο Μεξικό, υποστηρίχθηκε η εφαρμογή μιας επείγουσας εναλλακτικής στρατηγικής αναζωογόνησης που περιλάμβανε τρία στοιχεία ως τον ακρογωνιαίο λίθο της μελλοντικής ανάπτυξης. Τα τρία στοιχεία ήταν η διαρθρωτική

αλλαγή στο πλαίσιο του σύγχρονου τομέα για να γίνει περισσότερο ανταγωνιστικός, μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία και περισσότερη ένταση της εργασίας.

Σύμφωνα με τον Kim (1990) στο Μεξικό δεν υπήρχαν σημαντικά περιθώρια για να βελτιώσουν οι φτωχοί αγρότες τα εισοδήματα τους με την παροχή ευκαιριών απασχόλησης σε δραστηριότητες μη γεωργικές. Σε σύγκριση με πολλές ασιατικές χώρες όπου τα αγροτικά εισοδήματα προέρχονταν από μη γεωργικές δραστηριότητες ήταν σημαντικά, ο μεξικάνικος αγροτικός πληθυσμός ζούσε κατά κύριο λόγο από εισοδήματα από γεωργικές δραστηριότητες. Στην Ταιβάν, για παράδειγμα, οι φτωχότερες οικογένειες κέρδιζαν περίπου τα δύο τρίτα του εισοδήματος τους από εξωγεωργικές δραστηριότητες. Τα εισοδήματα από μη γεωργικές δραστηριότητες προήλθαν κυρίως από την ανδρική εργασία στις αγροτικές υποδομές και από τη γυναικεία εργασία στο σπίτι. Η γυναικεία εργασία στηριζόταν κυρίως στη χειροτεχνία, όπου στη συνέχεια οι γυναίκες οργανώθηκαν σε μικρά εργοστάσια. Η εμπειρία της Ταιβάν δείχνει ότι μπορούσε να προωθηθεί μια πιο δίκαιη κατανομή του οικογενειακού εισοδήματος με κάποια βιομηχανική εγκατάσταση, η οποία θα μπορέσει να παρέχει ευκαιρίες για εξωγεωργικές δραστηριότητες στα αγροτικά νοικοκυριά.

Σύμφωνα με την απογραφή του 1987 το 44% των βιομηχανιών στο Μεξικό βρίσκονταν στην πόλη του Μεξικού και μόνο. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την Ταιβάν όπου οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις που έδρευαν στις πόλεις αποτελούσαν το 25% του συνόλου των βιομηχανιών. Έτσι ο εργαζόμενος αγροτικός πληθυσμός του Μεξικού δεν είχε τη πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές εσόδων από τις εξωγεωργικές δραστηριότητες, εκτός μόνο αν μεταναστεύσει στην πόλη. Η συγκέντρωση των βιομηχανιών σε λίγους αστικούς πόλους ανάπτυξης αντανακλά τον χαρακτήρα του κεντρικού σχεδιασμού του Μεξικού και των συστημάτων εφαρμογής και αποτελεί απόδειξη ότι στη ύπαιθρο και στις αγροτικές περιοχές δεν είχαν δοθεί ίσες ευκαιρίες για να μοιράζονται τα οφέλη της οικονομικής ανάπτυξης. Η αγροτική βιομηχανία περιλάμβανε δραστηριότητες που σχετίζονταν με την γεωργία, όπως είναι η παραγωγή γεωργικών προϊόντων, επεξεργασία τροφίμων και άλλων αγροτικών εργασιών. Η αγροτική παραγωγή στρεφόταν προς τις εξαγωγικές δραστηριότητες. Οι τομείς- στόχοι για την αγροτική βιομηχανία πρέπει να σχετίζονταν για κάθε περιοχή αφού οι αγροτικές οικονομικές συνθήκες διέφεραν από περιοχή σε περιοχή στο

Μεξικό. Η βιομηχανική αποκέντρωση οδήγησε σε μείωση του κόστους μεταφοράς εργασίας, έτσι επισπεύσθηκε η διαδικασία εκσυγχρονισμού της γεωργίας μέσω της άμεσης επαφής με τη βιομηχανική δραστηριότητα.

Η ανάπτυξη της υπαίθρου ήταν αρκετά σημαντική γιατί άρχισε να αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της υπεραστικοποίησης στο Μεξικό. Μόνο στο Μεξικό υπήρχαν σε τόσο μεγάλο βαθμό μη ελεγχόμενοι οικισμοί και παραγκουπόλεις. Η πόλη υπέφερε από σοβαρό κυκλοφοριακό πρόβλημα με τρία εκατομμύρια αυτοκίνητα σε κυκλοφορία και σχεδόν 130.000 βιομηχανικές εγκαταστάσεις, έτσι η πόλη απειλείται διαρκώς από το επίπεδο αιθαλομίχλης όπου βρίσκεται στα όρια ασφαλείας. Το 1985 η μεξικανική κυβέρνηση εισήγαγε ένα πακέτο μέτρων για να παρακινήσει τις επιχειρήσεις να μεταφερθούν έξω από την πόλη του Μεξικού, στις αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν φορολογικά κίνητρα περιορισμένης εμβέλειας, καθιστώντας διαθέσιμες τις πιστώσεις φόρων για τις επιχειρήσεις που μεταφέρονταν σε συγκεκριμένες περιοχές (Kim, 1990).

Τέλος, οι Artha and Haan (2011) εξέτασαν για 56 χώρες, από την περίοδο του 2007 μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2010, κατά πόσο οι διαφορές μεταξύ των χωρών στις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης για την απώλεια της παραγωγής έχουν σχέση με τις διαφορές στην ευελιξία της αγοράς εργασίας. Η πρόσφατη οικονομική κρίση, η οποία ξεκίνησε στις ΗΠΑ, έχει πλήξει και τον υπόλοιπο κόσμο. Ωστόσο ο αντίκτυπος της κρίσης στις οικονομικές δραστηριότητες ποικίλει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των χωρών, αντανακλώντας διαφορές στις χρηματοπιστωτικές κρίσεις, ετερογένεια στις μακροοικονομικές δομές και διαφορές στις πολιτικές. Μερικές πρόσφατες μελέτες εξέτασαν τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης για τους παράγοντες που προσδιορίζουν την παραγωγή και εξηγούν τις διαφορές μεταξύ των χωρών για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Στην μελέτη αυτή μετρήθηκε η απώλεια της παραγωγής από τη μείωση του πραγματικού ΑΕΠ. Χρησιμοποιήθηκε ένα μοντέλο που συγκρίνει τις χώρες μεταξύ τους και περιλαμβάνει μεταβλητές ελέγχου, όπως η ενοποίηση της αγοράς, του εμπορίου και των κεφαλαίων, η οικονομική ανάπτυξη, η δημοσιονομική και νομισματική πολιτική, οι θεσμικές διαφορές και η αύξηση του πληθυσμού και διαπιστώθηκε ότι το χαμηλό κόστος προσλήψεων μείωσε την απώλεια της παραγωγής κυρίως σε χώρες με υψηλά

εισοδήματα. Ωστόσο η διάρκεια της κρίσης ήταν μεγαλύτερη στην περίπτωση της χαμηλού κόστους απόλυσης κυρίως σε χώρες με χαμηλό εισόδημα.

Από την έρευνα αυτή εξήχθη το συμπέρασμα ότι ο συντελεστής κόστους προσλήψεων ήταν στατιστικά σημαντικός και είχε αρνητικό πρόσημο σε επίπεδο σημαντικότητας 5% που σημαίνει ότι το χαμηλό κόστος πρόσληψης (μεγαλύτερη ευελιξία) οδηγούσε σε μείωση των εξόδων παραγωγής. Το κόστος πρόσληψης επηρέαζε τις απώλειες παραγωγής μόνο στις χώρες υψηλού εισοδήματος και όχι στις υπόλοιπες χώρες. Το μέγεθος του συντελεστή κόστους πρόσληψης ήταν παρόμοιο και στα δύο δείγματα της έρευνας, δηλαδή και στις χώρες με υψηλό εισόδημα και στις χώρες με χαμηλό. Αλλά για τις χώρες χαμηλού εισοδήματος δεν ήταν στατιστικά σημαντικός. Το κόστος απόλυσης ήταν ένας πολύ σημαντικός και καθοριστικός παράγοντας στη διάρκεια της κρίσης. Οι χώρες που είχαν χαμηλό κόστος απόλυσης χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να ανακάμψουν από την κρίση. Επίσης η διάρκεια της κρίσης επηρεαζόταν σημαντικά από το κόστος απόλυσης μόνο στις χώρες με σχετικά χαμηλά εισοδήματα.

Ακόμα, ο συντελεστής εμπορικά εμπόδια ήταν στατιστικά σημαντικός και είχε αρνητικό πρόσημο σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και σήμαινε ότι τα μειωμένα εμπορικά εμπόδια οδηγούσαν στην μείωση της παραγωγής. Επίσης ήταν στατιστικά σημαντικός και για τη διάρκεια της κρίσης και για τις χώρες με υψηλά εισοδήματα και για τις χώρες με χαμηλά. Η διαφάνεια ήταν στατιστικά σημαντικός παράγοντας αφού η μεγαλύτερη διαφάνεια οδηγούσε σε μείωση της παραγωγής. Ήταν στατιστικά σημαντική για τις χώρες με υψηλά εισοδήματα αφού η λιγότερη διαφάνεια οδηγούσε σε περισσότερο χρόνο ανάκαμψης από την κρίση. Η αύξηση της πιστωτικής επέκτασης οδηγούσε σε μείωση της παραγωγής και ήταν στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Βέβαια η πιστωτική επέκταση οδηγούσε και σε μείωση του χρόνου ανάκαμψης από την κρίση των χωρών με υψηλά εισοδήματα. Ήταν στατιστικά σημαντικός παράγοντας αφού μειώθηκε η διάρκεια ανάκαμψης από την κρίση τόσο για τις χώρες με υψηλά εισοδήματα και για τις χώρες με χαμηλά εισοδήματα. Ήταν στατιστικά σημαντικός παράγοντας σε επίπεδο σημαντικότητας 1% αφού η μείωση της ανάπτυξης του πληθυσμού οδήγησε στη μείωση της παραγωγής. Στις χώρες με υψηλό εισόδημα η μείωση της ανάπτυξης του πληθυσμού

οδήγησε σε μείωση της παραγωγής σε επίπεδο σημαντικότητας 1% αλλά στις χώρες με χαμηλό εισόδημα σε επίπεδο σημαντικότητας 10%.

3.3 Η αποβιομηχανοποίηση στην Ασία

Έχουν γίνει αρκετές έρευνες σε διάφορες περιοχές της Ασίας που εξετάζουν διάφορες πτυχές της αποβιομηχανοποίησης. Μια έρευνα που μελετά τις δημογραφικές, οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές και τις προοπτικές μιας περιοχής έκαναν και οι Rajar et al (2007) στο Tharparkar στο Πακιστάν. Η έρευνα αυτή επικεντρώνεται στο να μάθει τις υπάρχουσες τάσεις των δημογραφικών αλλαγών στην περιοχή, τον εντοπισμό του διαρκώς αυξανόμενου πληθυσμού και τα δημογραφικά προβλήματα και επιχειρεί να προτείνει πολιτικές συστάσεων για τη βιώσιμη διαχείριση των δημογραφικών προβλημάτων. Η ανάλυση των δεδομένων, τα πορίσματα και οι προτάσεις θα είναι ωφέλιμες για τους φορείς χάραξης πολιτικής, την κυβέρνηση και τις ΜΚΟ για το σχεδιασμό των πολιτικών ανάπτυξης. Οι δημογραφικές, κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές είναι μεταβλητές για ειδική ανάλυση. Έχουν γίνει διάφορες υποθέσεις όπως 1)είναι υψηλότερος ρυθμός αύξησης του πληθυσμού και μικρότερη οικονομική προσιτότητα 2)μεγαλύτερη είναι η αναλογία του μορφωτικού επιπέδου και χαμηλότερη είναι η αύξηση του πληθυσμού, 3)μεγαλύτερη είναι η αναλογία της παιδείας και μεγαλύτερο είναι το επίπεδο της ζωής, 4) Όσο υψηλότερη είναι η αστικοποίηση, τόσο υψηλότερο είναι το μορφωτικό επίπεδο 5) Όσο αυξάνεται το ποσοστό του μορφωτικού επιπέδου, τόσο αυξάνεται η θετική εξέλιξη στους κοινωνικούς τομείς, 6) όσο αυξάνεται η πυκνότητα του πληθυσμού, ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος μειώνεται. Για να επιτευχθούν οι στόχοι της μελέτης χρησιμοποιήθηκαν τόσο πρωτογενή όσο και δευτερογενή δεδομένα και επίσης δεδομένα συλλέχθηκαν από την απογραφή που πραγματοποιήθηκε από Γραφείο Στατιστικής από το 1951 ως το 1998.

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αποτελούνταν από άτομα ανεξαρτήτως φύλου, τα οποία ασχολούνταν με κάποια εργασία έναντι αμοιβής ή κέρδους, συμπεριλαμβανομένων των απλήρωτων οικογενειακών βοηθών όπως και γενικά των απλήρωτων ατόμων που ψάχνουν για δουλειά ή έχουν απολυθεί κατά την περίοδο της έρευνας. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της επαρχίας ήταν 21,71% του συνολικού πληθυσμού της και 37,14% του πληθυσμού από 10 ετών και πάνω. Το ποσοστό των

παιδιών κάτω των 10 ετών είναι 36,41% και μόνο το 3,87% ήταν μαθητές. Το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό αποκαλούταν ακατέργαστη δραστηριότητα, ενώ το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας από 10 ετών και πάνω αποκαλούταν εκλεπτυσμένη δραστηριότητα. Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία ως προς τα ποσοστά απασχόλησης μεταξύ ανδρών και γυναικών αφού ήταν 59,27% για τους άνδρες και μόλις 5,51% για τις γυναίκες με αποτέλεσμα ένα συνολικό χαμηλό ποσοστό συμμετοχής (Rajar et al, 2007).

Το ήμισυ του ενεργού πληθυσμού, δηλαδή το 73,15% δραστηριοποιούταν στους τομείς γεωργία, δασοκομία, κυνήγι και αλιεία και παρέμειναν σε μη γεωργικές βιομηχανίες. Στις αγροτικές περιοχές η πιο σημαντική βιομηχανία ήταν η γεωργία, η δασοκομία, το κυνήγι και η αλιεία, τα οποία αντιπροσώπευαν το 75,85%. Στις αστικές περιοχές το 30,80% του συνολικού πληθυσμού ήταν συνδεδεμένο με την Κοινότητα και τις κοινωνικές και προσωπικές υπηρεσίες και ακολουθούσε ποσοστό 24,68% που δεν είχαν οριστεί ακριβώς οι δραστηριότητες. Το 72,96% των εργαζομένων ήταν αυτοαπασχολούμενοι, το 4,26% εργάζονται ως υπάλληλοι στον ιδιωτικό τομέα, το 5,04% εργάζονται ως κυβερνητικοί υπάλληλοι και το 17,24% εργάζεται ως απλήρωτοι οικογενειακοί βοηθοί. Στην αγροτική περιοχή, η πλειοψηφία δηλαδή το 73,74% ήταν αυτοαπασχολούμενοι, ακολουθούσε ένα ποσοστό 4,15% που ήταν κυβερνητικοί υπάλληλοι και ένα 3,18% που ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι. Σχεδόν το 18% ήταν άμισθοι οικογενειακοί βοηθοί. Κατά τον ίδιο τρόπο το 57,10% ήταν ελεύθεροι επαγγελματίες, ακολουθούσε ένα 23,26% που ήταν δημόσιοι υπάλληλοι, ένα 13,59% που ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι και ένα 4,74% που ήταν άμισθοι οικογενειακοί βοηθοί. Το ποσοστό της ανεργίας βασίζεται στο ποσοστό των ανέργων συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που δεν εργάζονταν αλλά αναζητούσαν εργασία και όσων είχαν απολυθεί αλλά ανήκαν και στον ενεργά οικονομικό πληθυσμό. Το ποσοστό ανεργία της περιοχής ήταν 4,76% και διέφεραν μεταξύ ανδρών και γυναικών για τις αγροτικές και για τις αστικές περιοχές. Για τους άνδρες το ποσοστό ανεργίας ήταν 5,10% ενώ για τις γυναίκες 0,61%. Στις αγροτικές ήταν 4,76% και στις αστικές 4,70%. Η διαφορά του φύλου ήταν ορατή για την ανεργία εντός και εκτός των αγροτικών συνόρων (Rajar et al, 2007).

Ο πιο σημαντικός δείκτης αλλαγής στο Tharparkar ήταν οι μεταφορικές δραστηριότητες και η φύση τους. Το 1987 υπήρχαν 3 ταξί τζιπ και το 1990 ήταν 35.

Ισχυρίζονταν ότι δεν υπήρχε έλλειψη δουλειάς και υπήρχε ακόμα χώρος για περισσότερα ταξί. Οι πελάτες των ταξί ήταν όλοι ντόπιοι και μετέφεραν ζωοτροφές, καταναλωτικά αγαθά και γαλακτοκομικά προϊόντα. Κατά το 2007 τα οχήματα τύπου GMC μετατρέπονταν σε λεωφορεία κι έτσι η μεταφορά έγινε καλύτερη σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Τα λεωφορεία έρχονταν από το Karachi και το Hyderabad για το Mithi κάθε μία ώρα. Πλέον τα ταξί είναι διαθέσιμα και στις αγροτικές περιοχές και αναμένεται στο μέλλον καλύτερη μεταφορά. Παράλληλα, υπήρξε ανάπτυξη της ταπητουργίας. Σε περισσότερο από 50% των χωριών είχαν εγκατασταθεί αργαλειοί για Παρασκευή χαλιών. Όλοι οι υφαντουργοί ήταν παιδιά που είχαν εκπαιδευτεί από κάποιο εκπαιδευμένο άτομο το οποίο είχε εκπαιδευτεί Islamkot, ένα σημαντικό κέντρο παραγωγής χαλιών. Σύμφωνα με συγγενείς των παιδιών που εργάζονταν στους αργαλειούς οι μηνιαίες αποδοχές τους ήταν Rs. 700. Ο αριθμός των αργαλειών αυξήθηκε σημαντικά και το 80% των αγοριών που εργάζονταν εκεί είναι από την περιοχή Meghwar. Οι ώρες εργασίας ποικίλουν από 10 σε 14 ώρες και οι συνθήκες εργασίας ήταν ανθυγιεινές λόγω της έλλειψης φωτός και διαμπερούς αερισμού. Οι οικογένειες των οποίων τα παιδιά εργάζονταν στους αργαλειούς είχαν χάσει το ενδιαφέρον τους για την γεωργία και τα παιδιά είχαν γίνει σαφή πως δεν πρόκειται να ασχοληθούν με την γη. Οι οικογένειες αυτές είναι πιο εύπορες από τους γείτονες τους. Οι αργαλειοί ανήκαν σε επιχειρηματίες ή μεσάζοντες από τις αστικές περιοχές και είχαν εγκατασταθεί σε αστικούς οικισμούς και τα παιδιά είχαν έρθει από αγροτικές περιοχές και ζούσαν σε μεγάλες ομάδες σε ένα δωμάτιο με ενήλικες. Από το 1993 μέχρι το 1999 η ταπητουργική άρχισε να παρακμάζει επομένως οι άνθρωποι ασχολήθηκαν με άλλους τομείς για να κερδίσουν τα μέσα διαβίωσής τους. Έφυγαν προς άλλες πόλεις της επαρχίας και οι νέοι κυρίως ασχολήθηκαν με τα έτοιμα ενδύματα και κέρδιζαν περισσότερα από τα χαλιά. Οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις που είχαν σταματήσει τη λειτουργία τους ξεκίνησαν και πάλι με την εξαγωγή του τάπητα (Rajar et al, 2007).

Όσο για την κτηνοτροφία, από πολύ παλιά οι κάτοικοι του Tharparkar μετανάστευαν κατά τη διάρκεια των ξηρών περιόδων μαζί με τα ζώα τους προκειμένου να μπορέσουν να τα ταΐσουν και να τα ποτίσουν και να πουλήσουν τα γαλακτοκομικά τους προϊόντα και να επιβιώσουν οι ίδιοι μέσα σε περίοδο ξηρασίας. Από το 1987 μέχρι 1992 υπήρξε ένα αυξανόμενο μεταναστευτικό κίνημα προς τις

αστικές περιοχές για να εργαστούν ως κτίστες ή σε εργοστάσια ενδυμάτων ή ως οικιακοί βοηθοί ή σε εργοστάσια ζάχαρης ή να γίνουν εργαζόμενοι σε κυβερνητικές υπηρεσίες και είχαν μισθό από Rs. 1000 μέχρι και Rs. 4000 το μήνα. Οι χωρικοί υποστήριξαν ότι οι οικογένειες που λάμβαναν εμβάσματα από τις πόλεις είχαν χάσει τον ενδιαφέρον τους για την γεωργία και παραχωρούσαν τη γη τους σε άλλους μέσω σύμβασης. Μετά το 1993 πολλοί κάτοικοι της Tharparkar μετανάστευσαν σε πόλεις για εργαστούν ως ράφτες και κέρδιζαν Rs 4000- 6000 αλλά της αγοράς του Πακιστάν ο τομέας επηρεαζόταν. Οι άνθρωποι που δεν είχαν ζωικό κεφάλαιο και επιχειρήσεις εξαρτώνται από τα εμβάσματα και αυτή η τάση αυξανόταν μέρα με τη μέρα (Rajar et al, 2007).

Από το 1989 μέχρι 1992 ο πληθυσμός των ζώων αυξήθηκε κατά 258%. Η σημαντικότερη αύξηση σημειώθηκε στις αγελάδες. Οι περισσότεροι κάτοικοι των χωριών που είχαν ζώα πίστευαν ότι σε αυτά οφείλεται η μεγαλύτερη διάρκεια ζωής τους και όχι από την αγροτική δραστηριότητα. Η κοιλάδα του Nagarparkar ήταν πλούσια σε φυτική ανάπτυξη και υποστήριξε μεγάλη ποικιλία ζωικού κεφαλαίου όπως καμήλες, βοοειδή, κατσίκες και πρόβατα. Η περιοχή είναι φτωχή στο θέμα της γεωργίας, δεδομένου ότι εξαρτάται από τη βροχή. Η κτηνοτροφία αποτελούσε βιώσιμη πηγή εισοδήματος. Αν τα φυτά φροντίζονταν με τον κατάλληλο προγραμματισμό μπορεί να οδηγούσαν το Tharparkar σε βιομηχανική οικονομία. Η βιοτεχνική δραστηριότητα είχε αυξηθεί για να καλύψει τις αγορές της πόλης. Εξ ολοκλήρου χρηματοδοτούνταν και διοικείται από μεσάζοντες και όλο ένα και περισσότερο χρησιμοποιούσαν πρώτες ύλες. Η παραγωγή των khata (κουβέρτα) και kharal (μάλλινο χαλί) είχε μειωθεί και αυξήθηκε η παραγωγή για εσάρπες. Επίσης έφτιαχναν νήμα από μαλλί και το πουλούσαν σε ακατέργαστη μορφή και η τιμή του είχε αυξηθεί. Επίσης το κέντημα ήταν μια παλιά παραδοσιακή τέχνη των γυναικών και άρεσε πολύ στις διεθνείς αλλαγές (Rajar et al, 2007).

Η περιοχή ήταν πλούσια σε ορυκτό πλούτο και συγκεκριμένα σε θείο, γρανίτη, άνθρακα και καολίνη. Υπήρχαν 13 περιοχές που είχαν βρεθεί κοιτάσματα άνθρακα. Επίσης υπήρχαν τοπικές εταιρείες εξόρυξης γρανίτη και λείανσης και πολλές δυνατότητες για επενδύσεις στον τομέα του γρανίτη και την επεξεργασία του. Στο Tharparkar υπήρχαν πάνω από 9000 τετραγωνικά χιλιόμετρα με εκτιμώμενα αποθέματα που ανέρχονταν σε 200 δις τόνους καλής ποιότητας λιγνίτη κατάλληλο

για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Ο άνθρακας χρησιμοποιούνταν ως καύσιμο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και ήταν αρκετός για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καυσίμων της χώρας για αιώνες και να εξασφαλίσει ένα βιώσιμο και αξιόπιστο πρόγραμμα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (Rajar et al, 2007).

Το 80% των νοικοκυριών της περιοχής που έγινε η έρευνα είναι χρεωμένο σε δανειστές. Το 75% των νοικοκυριών με χρέος είχαν δανειστεί για τρόφιμα και το 25% για άλλες ανάγκες. Οι κάτοικοι χρησιμοποιούσαν το 46% των κερδών σε φαγητό και ήταν αδύνατον να ξεπληρώσουν ποτέ αυτό το χρέος. Σύμφωνα με τους κατοίκους η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των χρεών έγινε στην περίοδο ξηρασίας. Μόνο τα άτομα που εργάστηκαν στις πόλεις μπορούσαν να πληρώσουν τα χρέη τους. Όσοι εργάστηκαν στην ταπητουργία, το 81% είχε χρέη κι μόνο το 61% μπορούσε να τα εξοφλήσει (Rajar et al, 2007).

Οι Fenderman and Levine (2010), στην έρευνά τους μελέτησαν τις επιπτώσεις της αυξημένης απασχόλησης στο μεταποιητικό τομέα στην παιδική θνησιμότητα σε περίπου 200 περιοχές της Ινδονησίας την περίοδο 1985-1995, μια περίοδο γρήγορης εκβιομηχάνισης. Συνολικά δεν παρατηρήθηκε καμία σχέση της αύξησης του μεταποιητικού τομέα και της παιδικής θνησιμότητας. Ωστόσο όταν η ανάπτυξη του τομέα μεταποίησης είναι συγκεντρωμένη σε πιο ρυπογόνες βιομηχανίες υπήρξαν οικονομικά και στατιστικά σημαντικές αυξήσεις της παιδικής θνησιμότητας. Βασική μεθοδολογία είναι η πρόβλεψη των αποτελεσμάτων του επιπέδων των γεννήσεων σύμφωνα με χαρακτηριστικά των νοικοκυριών, χρονικά μεταβαλλόμενα χαρακτηριστικά της περιοχής, επιπτώσεις του έτους και σταθερές επιπτώσεις της περιοχής. Αναλύθηκαν δεδομένα από διάφορες πηγές που συλλέγονται από την Στατιστική Υπηρεσία της Ινδονησίας.

Συμπεράσματα αυτής της έρευνας είναι ότι η αύξηση του ποσοστού των ενηλίκων που εργάζονταν στον μεταποιητικό τομέα μιας περιοχής δεν σχετίζονταν με τις αλλαγές στην παιδική θνησιμότητα, γι’ αυτό ήταν αρνητική αλλά όχι σημαντική. Ο συντελεστής απασχόλησης στον μεταποιητικό τομέα παρέμεινε ασήμαντος όταν προσθέτουμε τον σταθμισμένο δείκτη των προβλεπόμενων βλαβερών εκπομπών. Ο συντελεστής αυτός αντιπροσώπευε το εκτιμώμενο αποτέλεσμα της αύξησης της απασχόλησης στο μεταποιητικό τομέα ενώ οι επιβλαβείς εκπομπές παρέμειναν σταθερές. Ο σταθμισμένος δείκτης των προβλεπόμενων, βλαβερών εκπομπών ήταν

θετικός και στατιστικά σημαντικός διότι οι περιοχές των οποίων η αύξηση της απασχόλησης στον μεταποιητικό τομέα ήταν συγκεντρωμένη σε βιομηχανίες με πολλές επιβλαβείς εκπομπές ανά εργαζόμενο παρουσίασαν μικρότερη μείωση της παιδικής θνησιμότητας.

Ακόμα, ο συντελεστής για την αλληλεπίδραση μεταξύ της εκπαίδευσης του άνδρα του νοικοκυριού και των επιβλαβών εκπομπών ήταν αρνητικός, επισημαίνοντας ότι η αύξηση της παιδικής θνησιμότητας που σχετίζεται με την αύξηση των επιβλαβών εκπομπών ήταν χαμηλότερο για όσους γεννήθηκαν σε οικογένειες με υψηλό ανδρικό μορφωτικό επίπεδο. Ο συντελεστής αλληλεπίδρασης της εκπαίδευσης της μητέρας με τις επιβλαβείς εκπομπές δεν ήταν στατιστικά σημαντικός. Η ηλικία της μητέρας ήταν στατιστικά σημαντικός παράγοντας για την παιδική θνησιμότητα. Όσο μεγαλύτερη ήταν η ηλικία της μητέρας τόσο μεγαλώνουν οι πιθανότητες για την παιδική θνησιμότητα. Η γέννηση κοριτσιών ήταν στατιστικά σημαντικός παράγοντας για την παιδική θνησιμότητα. Η γέννηση των κοριτσιών παρουσίασε χαμηλότερη βρεφική θνησιμότητα.

Παράλληλα, πολύ σημαντική ήταν και η μελέτη των Zhu and Song (2007) για τις διαφορές στο επίπεδο της τεχνολογίας και το κόστος κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Το κόστος μεταφοράς στις κατασκευαστικών αγαθών είναι βασικό στοιχείο που εξηγεί τη μακροπρόθεσμη σταθερή δομή κέντρου-περιφέρειας στις ανεπτυγμένες χώρες, τη διαδικασία αγροτικής εκβιομηχάνισης και την αστικοποίηση των αναπτυσσόμενων χωρών. Γενικό χαρακτηριστικό της εκβιομηχάνισης είναι η μεταφορά του εργατικού δυναμικού από τον γεωργικό τομέα στο βιομηχανικό. Η μεταφορά αυτή γίνεται με δύο τρόπους, την αγροτική εκβιομηχανοποίηση και την αστικοποίηση. Ο σκοπός της έρευνας είχε δύο πτυχές. Πρώτον να δοθεί απάντηση στο ερώτημα γιατί οι ανεπτυγμένες χώρες μπορούν να διατηρήσουν σταθερές δομές κέντρου-περιφέρειας για μεγάλο χρονικό διάστημα, ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες υποβάλλονται στη διαδικασία της αγροτικής εκβιομηχάνισης και της αστικοποίησης. Δεύτερον είναι γνωστό ότι η αγροτική εκβιομηχάνιση και η αστικοποίηση στις αναπτυσσόμενες χώρες βελτιώνουν την παραγωγικότητα της γεωργίας και την ευημερία του μεταφερόμενου πληθυσμού από τον αγροτικό τομέα στο βιομηχανικό, αλλά είναι ασαφές κατά πόσο αυτό ενισχύει την ευημερία των αρχικών κατοίκων των πόλεων. Η οικονομία της Κίνας αποτελείται από δύο περιοχές, την Ανατολική και τη

Δυτική Κίνα. Η Ανατολική είναι βιομηχανική περιοχή και η Δυτική είναι αγροτική. Η οικονομίας έχει δύο τομείς, τον τομέα της κατασκευής και τον τομέα της γεωργίας.

Οι Zhu and Song (2007) συμπέραναν ότι αν το τεχνολογικό χάσμα μεταξύ των αστικών βιομηχανιών και των αγροτικών βιομηχανιών ήταν μικρότερο από το κόστος κινητικότητας, οι εργαζόμενοι θα παραμείνουν στις αγροτικές περιοχές και θα εργαστούν στις νεοσυσταθείσες αγροτικές βιομηχανίες, αντί να μετακινηθούν για εργασία στις αστικές βιομηχανίες. Άρα οι αγρότες απολαμβάνουν ευημερία από την εκβιομηχάνιση της περιοχής. Αντίθετα για τους εργάτες των πόλεων, μόνο οι " Black hole conditions" είναι ικανοποιημένοι. Επομένως, μόνο αν η ελαστικότητα της υποκατάστασης μεταξύ των βιομηχανιών είναι αρκετά χαμηλή θα επωφεληθούν από την εκβιομηχάνιση στην αγροτική περιοχή, αλλιώς το επίπεδο ευημερίας τους μειώνεται ή μένει σταθερό. Αν το χάσμα της τεχνολογίας είναι μεγαλύτερο από το κόστος της κινητικότητας οι εργαζόμενοι θα μετακινηθούν στις πόλεις για εργασία στις αστικές βιομηχανίες. Αν το τεχνολογικό χάσμα είναι ισούται με το κόστος κινητικότητας οι πιθανοί εργαζόμενοι, οι αγρότες και εργαζόμενοι των πόλεων είναι αδιάφοροι ως προς του επίπεδο της ευημερίας.

Επίσης βγήκε το συμπέρασμα ότι οι αναπτυγμένες χώρες χαρακτηρίζονται από υψηλού βαθμού ολοκλήρωση της εγχώριας αγοράς και καλές υποδομές μεταφοράς. Επομένως το κόστος μεταφοράς είναι σχετικά χαμηλό και οι κάτοικοι της υπαίθρου μπορούν να καταναλώσουν με σχετικά χαμηλή τιμή τα κατασκευαστικά αγαθά που παράγονται στις αστικές περιοχές και αποστέλλονται στις αγροτικές. Όμως αυτό δεν συμβαίνει στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από περιφερειακή κατάτμηση και κακές υποδομές μεταφορών, με αποτέλεσμα υψηλό κόστος μεταφοράς των κατασκευαστικών προϊόντων. Έτσι οι αγρότες έχουν ισχυρό κίνητρο να μεταναστεύσουν στην πόλη ή να κατασκευάσουν βιομηχανίες στις αγροτικές περιοχές. Η μετακίνηση του αγροτικού δυναμικού από το γεωργικό τομέα στο βιομηχανικό τομέα οδηγεί σε μείωση του ονομαστικού μισθού των πραγματικών αστικών εργαζομένων, αλλά η επίδραση στον πραγματικό μισθό τους εξαρτάται από τη μείωση του ονομαστικού μισθού και του δείκτη τιμών του καταναλωτή.

Ταυτόχρονα, μια έρευνα παρουσιάζει τα αποτελέσματα της αποβιομηχανοποίησης στην οικονομία και στην δομή της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της οικονομικής αναδιάρθρωσης στο Βιετνάμ. Παρά το γεγονός ότι το

Βιετνάμ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την αλλαγή της οικονομικής δομής στην οποία η αναλογία της γεωργικής συμβολής στο ΑΕΠ έχει μειωθεί εντυπωσιακά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η δομή της απασχόλησης άρχισε να αλλάζει σιγά-σιγά. Η πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον γεωργικό τομέα. Η οικονομική μεταρρύθμιση απέτυχε να μετατοπίσει τους απολυμένους εργαζόμενους μακριά από το γεωργικό τομέα δεδομένου ότι οι περισσότερες από τις επενδύσεις της χώρας είχαν διατεθεί σε βιομηχανίες εντάσεως κεφαλαίου. Άρα απαιτούνται πολιτικές προσαρμογής για να απορροφηθούν περισσότεροι απολυμένοι εργαζόμενοι από τον γεωργικό τομέα και να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των γεωργικών νοικοκυριών (Tran and Doan, 2010).

Σύμφωνα με την έρευνα αυτή από την εισαγωγή της οικονομικής μεταρρύθμισης του 1986, το Βιετνάμ έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο στην οικονομική ανάπτυξη και τη μείωση της φτώχειας. Εκτός από αυτό, η εκβιομηχάνιση έχει αλλάξει ριζικά την οικονομική δομή του Βιετνάμ κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Το μερίδιο της συνεισφοράς του αγροτικού τομέα στο ΑΕΠ μειώθηκε απότομα από περίπου 32% το 1990 σε 17% μέχρι το 2009. Ωστόσο η συμβολή της απασχόλησης του αγροτικού τομέα στην συνολική απασχόληση ήταν ακόμα πολύ υψηλή(54%) και σχετικά δυσανάλογη σε σχέση με την συμβολή του στο ΑΕΠ(17%) το 2009. Αυτό δείχνει ότι οι αλλαγές στη γεωργική δομή της απασχόλησης ήταν πολύ αργή σε σχέση με τις αλλαγές στην οικονομική δομή κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών (Tran και Doan, 2010).

Η συμβολή του τομέα υπηρεσιών στο ΑΕΠ από το 1990 ως το 2009 δεν ήταν ιδιαίτερα σημαντική γιατί δεν παρατηρήθηκαν αλλαγές. Το μερίδιο του τομέα υπηρεσιών στο ΑΕΠ παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο περίπου στο 42%. Παράλληλα, συνέβαλε σημαντικά στην αύξηση της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της μεταρρύθμισης. Το μερίδιο της απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών στο Βιετνάμ ήταν μόνο περίπου 16% το 1990, αλλά σχεδόν διπλασιάστηκε και έγινε περίπου 26% μέχρι το 2009. Κατά την περίοδο 1990-2000 το σύνολο σχεδόν των νεοσύστατων θέσεων εργασίας ήταν από τον τομέα των υπηρεσιών, αντιπροσωπεύοντας σχεδόν τα τρία τέταρτα των συνολικών νεοσύστατων θέσεων εργασίας. Κατά την περίοδο 1990-1991 η αύξηση της απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών αυξήθηκε αρκετά (Tran and Doan, 2010).

Η συνεισφορά του βιομηχανικού τομέα στο ΑΕΠ ήταν αρκετά σημαντική. Το μερίδιο του βιομηχανικού τομέα στο ΑΕΠ αυξήθηκε σημαντικά από περίπου 25% μέχρι το 1990 σε 42% μέχρι το 2009. Στον τομέα της απασχόλησης τα αποτελέσματα είναι μέτρια. Το μερίδιο του βιομηχανικού τομέα παρουσιάζει μέτρια αύξηση από 11% μέχρι το 1990 σε περίπου 20% μέχρι το 2009. Σε σύγκριση με το συντελεστή αύξησης της γεωργικής απασχόλησης, η ανάπτυξη της βιομηχανικής απασχόλησης είναι πολύ υψηλότερη, αλλά εξακολουθεί να είναι χαμηλότερη από εκείνη του τομέα των υπηρεσιών. Μεταξύ 1990 και 1991, η αύξηση της απασχόλησης του βιομηχανικού τομέα μειώθηκε απότομα λόγω της αναδιάρθρωσης των κρατικών επιχειρήσεων γιατί είχαν απώλεια 800.000 θέσεων εργασίας που ισοδυναμεί με το ένα τρίτο του εργατικού δυναμικού των κρατικών επιχειρήσεων (Tran and Doan, 2010).

Την περίοδο 2000-2002 η απασχόληση στο βιομηχανικό τομέα και στον τομέα των υπηρεσιών αυξήθηκε περίπου 20% σε κάθε τομέα το 2001 λόγω της εισαγωγής του πρώτου νόμου για τις επιχειρήσεις. Ο αριθμός των επιχειρήσεων, ιδίως των μη κρατικών επιχειρήσεων αυξήθηκε σημαντικά από 36.529 το 2000 σε 57.545 επιχειρήσεις το 2002, σημειώνοντας αύξηση 58% και χάρη σε αυτό το νόμο δημιουργήθηκαν ένα εκατομμύριο νέες θέσεις εργασίας (Tran and Doan, 2010).

Τέλος, αξιόλογη είναι και η έρευνα που έκαναν οι Liang et al (2011) στην Κίνα. Η έρευνα αυτή εξετάζει της επιπτώσεις της εκβιομηχάνισης στον τομέα της μετανάστευσης. Για να αποφευχθούν τα προβλήματα υπερπληθυσμού και αστικής ανεργίας που σχετίζεται με την αστικοποίηση που παρατηρείται στις άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, η Κίνα από τα τέλη του 1970 επιδιώκει μια στρατηγική αγροτικής αποβιομηχάνισης, με την ενθάρρυνση της ανάπτυξης αγροτικών βιομηχανιών, οι οποίες παρέχουν ευκαιρίες απασχόλησης στο πλεονάζον εργατικό δυναμικό στη γεωργία.

Χρησιμοποιούνται δεδομένα από την Απογραφή του πληθυσμού της Κίνας το 1990. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν το 1% του δείγματος του πληθυσμού της Κίνας. Για πρώτη φορά σε απογραφή της Κίνας παρουσιάστηκαν στοιχεία για μετανάστευση που χωρίζεται σε δύο κατηγορίες μεταξύ των περιφερειών (interprovincial) και εντός των περιφερειών (intraprovincial) μετανάστευση. Ουσιαστικά κάθε ερωτώμενος κλήθηκε να επισημάνει αν οδηγήθηκε σε κάποια μορφή μετανάστευσης μεταξύ 1985-

1990 και για ποιους λόγους. Για να γίνει μια στατιστική εκτίμηση πιο εύχρηστη επιλέχτηκε το 10% του δείγματος από το δείγμα 1% του πληθυσμού της Κίνας και τα επιλεγμένα άτομα ήταν ηλικίας 15-59 ετών και δεν φοιτούσαν στο σχολείο το1990. Δεδομένου ότι σκοπός της έρευνας είναι οι επιπτώσεις των αγροτικών βιομηχανιών στη μετανάστευση των αγροτών, το δείγμα περιορίστηκε στα άτομα που ανέφεραν θέση κατοικίας είτε αγροτικές περιοχές είτε πόλεις το 1985.

Σύμφωνα με την έρευνα οι μετανάστες ήταν μικροί σε ηλικία και ήταν ανύπαντροι. Όσο πιο μικρό ήταν το άτομο τόσο πιο πολλές πιθανότητες είχε να μεταναστεύσει. Η υψηλότερη πιθανότητα μετανάστευσης ήταν για τα άτομα ηλικίας 20-29 ετών τόσο για την μετανάστευση μεταξύ των περιφερειών όσο και για την εντός περιφερειών. Επειδή όμως το δείγμα είχε περιοριστεί σε άτομα 15-59 ετών παρατηρήθηκε ένας μεγάλος αριθμός παντρεμένων και στις δύο κατηγορίες, τόσο στους μετανάστες όσο και στους μη μετανάστες. Ο αριθμός των μεταναστών μεταξύ των περιφερειών ήταν περίπου των ένα τρίτο των μεταναστών, άρα οι μετανάστες εντός περιφερειών ήταν περισσότεροι. Όμως δεν παρουσιάστηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ όσον αφορά στην ηλικία και την οικογενειακή τους κατάσταση. Υπάρχει όμως μια στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των φύλων της μεταξύ των περιφερειών και εντός περιφερειών μετανάστευσης.

Παρατηρήθηκε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών είχαν φοιτήσει στο κατώτερο γυμνάσιο (45,7%). Όμως και στις δύο κατηγορίες, των μεταναστών και μη, η αναλογία των ατόμων που είχαν κάποια κολεγιακή εκπαίδευση ήταν εξαιρετικά μικρό και αποκάλυπτε το χαμηλό επίπεδο της εκπαίδευσης του αγροτικού πληθυσμού της Κίνας. Ακόμη, δεν παρουσιάζονται διαφορές μεταξύ των μεταξύ των περιφερειών μεταναστών και των εντός περιφερειών μεταναστών. Σχεδόν το 60% των μεταναστών δεν ήταν εγγεγραμμένοι στον τόπο κατοικίας τους. Αυτό τονίζει το γεγονός ότι οι περισσότεροι μετανάστες ήταν προσωρινοί. Το 70% των μεταξύ των περιφερειών μεταναστών ήταν προσωρινοί μετανάστες σε σύγκριση με πάνω από το μισό των εντός περιφερειών μεταναστών. Ήταν πιο εύκολο να καταχωρηθούν τα νοικοκυριά στους τόπους προέλευσης από ότι σε άλλες επαρχίες.

Πολλά άτομα μετανάστευσαν προκειμένου να εισέλθουν σε μια επιχείρηση ή να βρουν εργοστασιακή εργασία. Επίσης, το 10% των μεταναστών ανέφεραν το λόγο της μεταφοράς εργασίας και το 4,9% της ανάθεσης εργασίας ως λόγο μετανάστευσης.

Πάρα πολλά άτομα μετανάστευσαν για λόγους που σχετίζονταν με θέσεις εργασίας. Ακόμα ένα ποσοστό 22,5% μετανάστευσε λόγω γάμου, άρα η μετανάστευση γίνεται και για οικογενειακούς λόγους. Παρατηρήθηκε επίσης μια άλλη σημαντική διαφορά μεταξύ των μεταξύ των περιφερειών μεταναστών και των εντός περιφερειών μεταναστών όσον αφορά τους λόγους μετανάστευσης. Ένα μεγάλο ποσοστό 46,6% των μεταξύ των περιφερειών μεταναστών δήλωσε πως μετανάστευσε για να δραστηριοποιηθεί σε κάποια επιχείρηση ή να βρει κάποια εργοστασιακή δουλειά. Ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους εντός περιφερειών μετανάστες ήταν 33% περίπου.

Η επίδραση των αγροτικών επιχειρήσεων στην μεταξύ των περιφερειών μετανάστευση ήταν θετική αφού αύξηση της απασχόλησης στις αγροτικές βιομηχανίες αυξάνει την μεταξύ των περιφερειών μετανάστευση κατά 12%. Στην εντός περιφερειών μετανάστευση η επίδραση των αγροτικών επιχειρήσεων είναι αρνητική, διότι το 10% της αύξησης της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα των επιχειρήσεων οδηγεί σε μείωση 5% της εντός περιφερειών μετανάστευσης. Τα άτομα που ανήκουν στην κατηγορία Han έχουν υψηλό ποσοστό μεταναστευτικού και μη μεταναστευτικού πληθυσμού σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες. Όμως δεν παρουσιάζονται ιδιαίτερες διαφορές στους μεταξύ των περιφερειών και εντός περιφερειών μετανάστες.

3.4 Η αποβιομηχανοποίηση στον υπόλοιπο κόσμο

Αξίζει να αναφερθεί μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Νότια Αφρική, σε τρεις επαρχίες στην Western Cape, στην Eastern Cape και στην KwaZulu-Nata. Η έρευνα αυτή ασχολήθηκε με τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης για τους εργαζομένους που συμμετείχαν στις παγκόσμιες αγορές και απολύθηκαν. Ως μελέτη περίπτωσης χρησιμοποιήθηκε η κλωστοϋφαντουργία της Νότιας Αφρικής. Ερευνήθηκαν οι επιπτώσεις της επιβίωσης των νοικοκυριών των εργαζομένων της βιομηχανικής αναδιάρθρωσης μετά την ελευθέρωση του εμπορίου στη δεκαετία του 1990.

Έγιναν συνεντεύξεις σε κάποιους εργαζόμενους που επιλέχτηκαν από επιχειρήσεις που ερωτήθηκαν στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος για τη διερεύνηση των επιπτώσεων της απελευθέρωσης του εμπορίου στον τομέα των

κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Οι επιχειρήσεις που ερωτήθηκαν κάλυπταν όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων κλωστοϋφαντουργίας. Αρχικά έγινε μια ταχυδρομική έρευνα από την Ένωση Κλωστοϋφαντουργικών Βιομηχανιών και απάντησαν οι 45, οι οποίες αντιπροσώπευαν το 43% της συνολικής απασχόλησης κλωστοϋφαντουργίας στη Νότια Αφρική. Πραγματοποιήθηκαν 102 συνεντεύξεις, οι 61 συνεντεύξεις ήταν για υπαλλήλους κλωστοϋφαντουργίας και οι υπόλοιπες 41 ήταν για απολυμένους εργαζομένους σε βιομηχανίες κλωστοϋφαντουργίας (Bezuidenhout et al, 2007).

Ο αντίκτυπος της συνολικής απώλειας αυτής της πηγής εισοδήματος για τη φτώχεια των νοικοκυριών επιδεινώθηκε από το γεγονός ότι η μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος των ερωτηθέντων δεν ήταν σε θέση να βρει κάποια άλλη δουλειά από την στιγμή που απολύθηκε. Μόνο το 12% των απολυμένων ερωτηθέντων είχαν κάποιες άτυπες κερδοφόρες δραστηριότητες, όπως πουλούσαν κοτόπουλα, λαχανικά, γλυκά, κεριά και παραφίνη. Οι απολυμένοι εργαζόμενοι εξαρτώνται από τα επιδόματα ανεργίας ή από τα εισοδήματα των υπόλοιπων μελών της οικογένειας. Τα συνολικά εισοδήματα των απολυμένων ήταν αρκετά χαμηλότερα σε σχέση με τα άτομα που συνέχισαν να εργάζονται στις κλωστοϋφαντουργίες. Το επίπεδο του κατά κεφαλήν εισοδήματος των νοικοκυριών έφερε στην επιφάνεια μεγάλες φυλετικές διαφορές, το εισόδημα το γυναικών ήταν πολύ μικρότερο από αυτό των ανδρών. Μια επίπτωση της απόλυσης των εργαζομένων κλωστοϋφαντουργίας ήταν και στην σωματική τους υγεία. Οι απολυμένοι δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να αγοράσουν τρόφιμα για να φάνε οι ίδιοι και τα παιδιά τους (Bezuidenhout et al, 2007).

Πέρα από τη διατροφική κατάσταση των παιδιών, οι απολυμένοι δεν μπορούσαν πια να πληρώσουν τις σπουδές των παιδιών, τα βιβλία τους, τις σχολικές στολές τους και τα σχολικά τους γεύματα. Τα περισσότερα παιδιά σταμάτησαν το σχολείο προκειμένου να βοηθήσουν οικονομικά τις οικογένειες τους. Επίσης οι περισσότερες οικογένειες των απολυμένων υπαλλήλων άρχισαν να διαλύονται, αφού οι γονείς δεν ήταν σε θέση να προσφέρουν στα παιδιά τους αγαθά πρώτης ανάγκης, δεν μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις βιολογικές τους ανάγκες γι' αυτό και τα έστελναν σε συγγενείς που είχαν κάποια οικονομική δυνατότητα για να ζήσουν. Το κοινωνικό κεφάλαιο ήταν ζωτικής σημασίας για τα νοικοκυριά με απολυμένους αν και ζητούσαν την βοήθεια των συγγενών, πράγμα που οδηγούσε στην ταπείνωση, την ανασφάλεια και την απογοήτευση των απολυμένων μειώνοντας την αυτοεκτίμησή τους.

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δεν είχαν κάποιο σπίτι. Νοίκιαζαν το σπίτι ή την παράγκα που διέμεναν. Στις περισσότερες περιοχές τα νοικοκυριά ήταν πολύ κοντά στους χώρους εργασίας κι αυτό εξηγεί την πρόσβαση στον καθαρισμό της τουαλέτας, στην ηλεκτρική ενέργεια, πηγή που χρησιμοποιείται κυρίως για θέρμανση, μαγείρεμα και φωτισμό. Νοικοκυριά στο Eastern Cape είχαν πολύ λιγότερες πιθανότητες να έχουν πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια και να καθαρίζουν τις τουαλέτες από ότι ήταν τα νοικοκυριά στο KwaZulu Natal και στο West Cape και χρησιμοποιούσαν φυσικό αέριο, παραφίνη, ξύλο και κεριά για τις βασικές τους ανάγκες. Αυτό συνέβαινε γιατί αυτές οι περιοχές είχαν μείνει 40 χρόνια πίσω από άποψη επενδύσεων. Παρατηρήθηκε ότι το μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων σε κλωστοϋφαντουργία ήταν αρκετά υψηλό, είχαν φτάσει στο ανώτατο όριο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ενώ το μορφωτικό επίπεδο των υπαλλήλων που απολύθηκαν ήταν χαμηλότερο των ήδη εργαζομένων (Bezuidenhout et al, 2007).

Παράλληλα, ο Engberg (1996) εξέτασε πολιτικές απασχόλησης σε σχέση με τις ανάγκες των αστικών αγορών εργασίας. Δηλαδή πως οι πολιτικές απασχόλησης επαρκούν για την αντιμετώπιση των αναγκών των αστικών αγορών εργασίας στην τρέχουσα δεκαετία. Παρά την εθνική ευημερία, η απασχόληση και οι προοπτικές των αποδοχών των αστικών ανειδίκευτων εργατών έχουν επιδεινωθεί σημαντικά κατά την τελευταία δεκαετία. Προβλήματα όπως η γεωγραφική συγκέντρωση της φτώχειας και της ανεργίας, η φυλετική ανισότητα, η μείωση των ευκαιριών και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο αποτελούν δισεπίλυτα προβλήματα. Ομοσπονδιακές παρεμβάσεις από την πλευρά της προσφοράς της αγοράς εργασίας περιλαμβάνει εκπαιδευτικά προγράμματα και παροχή οικονομικής βοήθειας. Οι παρεμβάσεις από την πλευρά της ζήτησης επιχειρούν την αύξηση της πρόσληψης και της κατάρτισης εργαζομένων σε μειονεκτική θέση από εργοδότες στον ιδιωτικό τομέα.

Ο Engberg (1996) συμπέρανε ότι η συγκέντρωση της ανεργίας και της φτώχειας στις χαμηλής τάξης περιοχές συνεχίζει να αυξάνεται. Για το σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών και προγραμμάτων θα πρέπει να διερευνηθεί αν η διαμονή με μια φτωχή περιοχή είναι συνέπεια αποτυχημένων εμπειριών στην αγορά εργασίας ή αιτία ανεργίας και χαμηλών εισοδημάτων. Αν η γεωγραφική συγκέντρωση της φτώχειας αποτελεί σύμπτωμα και όχι αιτία, τότε χωρικά στοχευμένα προγράμματα θα είναι χρήσιμα μόνο αν παρέχουν ένα αποτελεσματικό

τρόπο για την αντιμετώπιση των θεμελιωδών εργασιακών ελλείψεων προσφοράς και ζήτησης.

Για να εκτιμηθεί ο πραγματικός αντίκτυπος της περιοχής διαμονής στην απασχόληση θα πρέπει να αξιοποιηθεί η μεταβολή της περιοχής και ότι δεν προκαλείται από τη δυνητική απασχόληση. Αν η μεταβολή της περιοχής αναλογεί σε παρελθοντικές ή μελλοντικές διαφορές της ικανότητας των ατομικών κερδών τότε παρατηρείται επιλεκτική μετανάστευση απ' ότι χωρικές διαφορές στην αγορά εργασίας. Αν οι περιοχές κατοικίας κοντά σε κέντρα ανάπτυξης της απασχόλησης είναι πιο επιθυμητές και ακριβές, τότε τα υψηλά ποσοστά απασχόλησης και οι αποδοχές σε αυτές τις περιοχές αντικατοπτρίζουν τα υψηλά επίπεδα δεξιοτήτων και όχι ανισορροπία της αγοράς εργασίας. Με δεδομένη την ισχυρή εξάρτηση της κατοικημένης περιοχής με τον πλούτο, λόγω των γεωγραφικών διαφορών στην ποιότητα στέγασης, έχει γίνει δεκτό ότι υπάρχει σημαντική εξάρτηση της κατοικημένης περιοχής με την απασχόληση και τις αποδοχές.

Έχει παρατηρηθεί ότι η διαβίωση κοντά σε κέντρα εργασίας ή διαβίωση στα προάστια σχετίζεται με την αύξηση των πιθανοτήτων απασχόλησης και των υψηλών αποδοχών. Για να ερμηνευθεί αυτό θα πρέπει να γίνει έλεγχος ενδογενών διαφορών στις περιοχές κατοικίας. Για παράδειγμα μια έρευνα ασχολήθηκε με τη σχέση της περιοχής κατοικίας και της απασχόλησης για τους νέους ηλικίας 16-24 ετών. Χρησιμοποιήθηκαν χαρακτηριστικά της οικογένειας, απόσταση θέσεων εργασίας χαμηλής ειδίκευσης. Αν οι οικογένειες έχουν ισχυρή δέσμευση με την αγορά εργασία και ζουν κοντά σε περιοχές οικονομικής ανάπτυξης, αυτή η σχέση δεν αντανακλά την επίδραση της περιοχής κατοικία με τις πιθανότητες απασχόλησης των νέων (Engberg, 1996).

Σύμφωνα με εμπειρικές αναλύσεις της χωρικής διακύμανσης κερδών βρέθηκε ότι η βελτιωμένη πρόσβαση στις αγορές εργασίας στα προάστια δεν θα αυξήσουν τα κέρδη, ούτε θα αυξηθεί σημαντικά η απασχόληση. Όσον αφορά στην αντιμετώπιση της χωρικά συγκεντρωμένης φτώχειας με χωρική αναντιστοιχία, περιλαμβάνεται η διασπορά των κατοικιών, διάφορες μορφές οικονομικά αναπτυξιακής βοήθειας μέσα στην πόλη και άλλα προγράμματα. Υπήρξαν λίγες αξιολογήσεις που μετρούν αλλαγές στα αποτελέσματα της αγοράς εργασίας μετά από συστηματικό έλεγχο. Οι Ζώνες Επιχειρήσεων είναι μια μέθοδος που χρησιμοποιείται από το κράτος και τις

κυβερνήσεις και στοχεύει χωρικά στην οικονομική αναπτυξιακή βοήθεια. Η βοήθεια αυτή επικεντρώνεται κυρίως τους εργοδότες αλλά ποικίλει στο βαθμό που επιδοτείται το κεφάλαιο ή χρήση εργασίας (Engberg, 1996).

Αξίζει να αναφερθεί και η έρευνα των Tigges et al (1990) όπου εξέτασαν πως η δομή της αγοράς εργασίας επηρεάζει την υποαπασχόληση των λευκών ανδρών στις αστικές και αγροτικές περιοχές. Εξετάζονται τα αποτελέσματα της προσφοράς εργασίας και ζήτησης στην ανεργία, στις χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας και στις ολιγόωρες θέσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών μέτρων της δημόσιας απασχόλησης και δύο παραμελημένων πτυχών του ανταγωνισμού που είναι ο παγκόσμιος βιομηχανικός ανταγωνισμός και ο φυλετικός ανταγωνισμός στην αγορά εργασίας. Σε γενικές γραμμές αναμένονται ότι τα αποτελέσματα της διάρθρωσης της αγοράς εργασίας θα είναι ασθενέστερα στις αγροτικές περιοχές από ότι στις αστικές επειδή η χωρική διασπορά του πληθυσμού μπορεί να μειώσει τους μισθούς και επειδή δημιουργείται αναποτελεσματικότητα στην αγορά εργασίας. Μόνο οι περιφερειακές υπηρεσίες και οι εισαγωγικές ευαίσθητες βιομηχανίες αναμένεται να έχουν ισχυρότερες αγροτικές από ότι αστικές επιδράσεις. Ο ανταγωνισμός για την απασχόληση δεν είναι σε εθνικό επίπεδο για τους περισσότερους εργαζομένους, αλλά έρχεται μέσα από την τοπική αγορά εργασίας τους. Αρκετά από τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται, προέρχονται από ένα ειδικά βελτιωμένο, δημόσιας χρήσης δείγμα από την Απογραφή του πληθυσμού το 1980. Το δείγμα προσδιορίζεται από 382 περιοχές-ομάδες. Αγροτικές αγορές εργασίας ορίζονται οι περιοχές που η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι αγροτική (N= 152). Όλες οι άλλες περιοχές χαρακτηρίζονται ως αστικές (N=230).

Σύμφωνα με την έρευνα παρατηρήθηκε ότι στις αστικές περιοχές οι συγκεντρώσεις των μειονοτήτων ήταν αυξημένες συγκριτικά με τις αγροτικές περιοχές. Μειονότητες θεωρούνται τα άτομα που δεν είναι δεν είναι λευκά. Όσο μεγαλύτερος ήταν ο αριθμός των μειονοτήτων τόσο καλύτερη ήταν η απασχόληση για τους λευκούς άνδρες. Στις αγροτικές και στις αστικές αγορές εργασίας, οι συγκεντρώσεις των μειονοτήτων μειώνουν τα επίπεδα ανεργίας για τους λευκούς άνδρες. Στις αστικές περιοχές, αυξημένη ήταν η απασχόληση στις περιφερειακές υπηρεσίες και στις θέσεις εργασίας στις ομοσπονδιακές ή τοπικές κυβερνήσεις. Αντίθετα οι αγροτικές αγορές εργασίας μειονεκτούσαν εκπαιδευτικά και είχαν

περισσότερους εργαζομένους σε εισαγωγικές-ευαίσθητες βιομηχανίες. Όμως οι βασικές μετασχηματιστικές βιομηχανίες και οι θέσεις εργασίας σε τοπικούς κυβερνητικούς τομείς δεν παρουσίαζαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών. Παρατηρήθηκε ότι στο βασικό μετασχηματικό τομέα υπήρχαν υψηλότερα ποσοστά ανεργίας αλλά χαμηλότερα επίπεδα των χαμηλών μισθών και της μερικής απασχόλησης. Αντίθετα στον τομέα των περιφερειακών υπηρεσιών εμφανίζονταν υψηλά ποσοστά υποαπασχόλησης των ανδρών ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές. Επίσης, οι συγκεντρώσεις στον τομέα των περιφερειακών υπηρεσιών εμφάνιζαν υψηλά ποσοστά ανεργίας στην ύπαιθρο, υψηλά ποσοστά μερικής απασχόλησης στις αστικές περιοχές, αλλά λιγότερες χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας στις αγροτικές περιοχές. Άρα όπως φαίνεται οι επιπτώσεις του τομέα των περιφερειακών υπηρεσιών στην ανεργία και στους χαμηλούς μισθούς ήταν πιο μεγάλες στις αγροτικές περιοχές σε σχέση με τις αστικές.

Παράλληλα, η ανεργία ήταν μια πλήρη εκατοστιαία μονάδα μεγαλύτερη στις αγροτικές από τις αστικές αγορές εργασίας και τα ποσοστά ανεργίας ήταν ελαφρώς υψηλότερα των ανδρών σε σχέση με των γυναικών. Οι αγροτικές αγορές εργασίας είχε υψηλότερα ποσοστά σε χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας. Οι αστικές και οι αγροτικές θέσεις εργασίας διέφεραν ελάχιστα στα ποσοστά μερικής απασχόλησης των ανδρών. Η ανεργία ήταν μεγαλύτερο πρόβλημα για τους άνδρες σε σχέση με την υποαπασχόληση, τους χαμηλούς μισθούς, τις λίγες ώρες εργασίας. Επίσης έγινε η υπόθεση ότι τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στο δημόσιο τομέα και ιδιαίτερα στον κλάδο της τοπικής αυτοδιοίκησης στις αστικές περιοχές υποδείκνυαν μια υπερβολικά εξελιγμένη οικονομική δομή με λίγες δυνατότητες απασχόλησης για τους άνδρες (Tigges et al, 1990).

Όσο μεγαλύτερο ήταν το ποσοστό των ανδρών που δεν είχαν τελειώσει το γυμνάσιο, τόσο πιο προφανής ήταν η εμφάνιση της ανεργίας και της μερικής απασχόλησης στις αγροτικές αγορές εργασίας και των χαμηλόμισθων θέσεων εργασίας στις αστικές περιοχές. Ο φυλετικός ανταγωνισμός ευνοούσε περισσότερο τους άνδρες στις αστικές περιοχές απ’ ότι στις αγροτικές. Στις αγροτικές περιοχές παρουσιάστηκαν σημαντικές απώλειες των μισθών των ανδρών από τον ανταγωνισμό των δύο φύλων. Αυτό δεν ήταν ένδειξη ανδρικής υποταγής αλλά ένας δείκτης των φτωχών οικονομικών συνθηκών που εξανάγκαζαν τις γυναίκες να εισέλθουν στην

αγορά εργασίας για την αντιστάθμιση των χαμηλών μισθών μεταξύ των ανδρών (Tigges et al, 1990).

Β' ΜΕΡΟΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία και περιγραφή στατιστικών στοιχείων

4.1 Μεθοδολογία δειγματοληπτικής έρευνας

Η συγκεκριμένη μελέτη ερευνά τις επιπτώσεις της παύσης λειτουργίας των εργοστασίων της Πάτρας στη δεκαετία του 1990, όπου η Πάτρα έχασε την οικονομική της δραστηριότητα. Στόχος, επομένως, της έρευνας ήταν η ανάλυση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της αποβιομηχανοποίησης της Πάτρας στους απολυμένους των εργοστασίων αυτών.

Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας πραγματοποιήθηκε μεταξύ Οκτωβρίου 2011 και Ιουνίου 2012. Αρχικά πραγματοποιήθηκε μια αναδρομή στο παρελθόν μέσα από την προσέγγιση έγκριτης βιβλιογραφικής προσέγγισης ώστε να αναζητηθούν οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της αποβιομηχανοποίησης μιας περιοχής. Περνώντας στο πρακτικό κομμάτι της πτυχιακής έγινε στατιστική και οικονομετρική ανάλυση και επεξήγηση των συμπερασμάτων μέσα από τη συλλογή των δεδομένων από το σύνολο των ερωτηματολογίων που διαμοιράστηκαν κατά την περίοδο της έρευνας.

Η δειγματοληπτική διαδικασία πραγματοποιήθηκε με τη διαδικασία των ερωτηματολογίων σε δείγμα απολυμένων ατόμων των εργοστασίων της Πάτρας της δεκαετίας 1990. Τόπος διανομής ήταν η Πάτρα όπου μοιράστηκαν 180 ερωτηματολόγια από τα οποία χρησιμοποιήθηκαν τα 150. Η διανομή διήρκησε από τις αρχές Δεκεμβρίου μέχρι τέλος του Ιανουαρίου. Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε σε απολυμένους των εργοστασίων της Πάτρας κατά τη δεκαετία του 1990. Η ηλικιακή ομάδα, στην οποία δόθηκαν τα ερωτηματολόγια ήταν 40-79 ετών, ανεξαρτήτου μορφωτικού επιπέδου, επαγγέλματος, οικονομικής επιφάνειας και οικογενειακής κατάστασης.

Τα ερωτηματολόγια απαντήθηκαν από τους απολυμένους, χωρίς να υπάρξει η παρέμβαση του ερευνητή για να μην εμφανιστούν μεροληψίες και ταυτόχρονα για να διατηρηθεί η ανωνυμία κάθε ερωτώμενου. Η διαδικασία εύρεσης του δείγματος ήταν αρκετά επίπονη γιατί ήταν πολύ δύσκολο να εντοπιστούν οι απολυμένοι των εργοστασίων της δεκαετίας του 1990. Στην εύρεση του δείγματος και τη διανομή των

ερωτηματολογίων βοήθησαν συγγενικά πρόσωπα που γνώριζαν άτομα που πληρούσαν τις προϋποθέσεις για την συμμετοχή τους στην έρευνα.

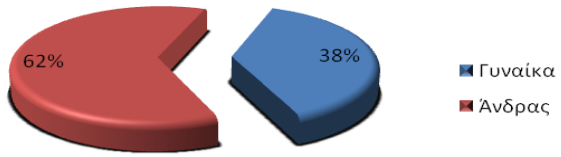
Η σύνταξη του ερωτηματολογίου έγινε ύστερα από τη μελέτη της σχετικής με το θέμα διεθνούς βιβλιογραφίας και πάνω σε αυτή βασίστηκαν και οι ερωτήσεις. Παλαιότερες έρευνες οι οποίες μελετούσαν τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της αποβιομηχανοποίησης μιας περιοχής λειτούργησαν ως κατευθυντήρια δίοδο για τη δημιουργία του ερωτηματολογίου της παρούσας έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 49 ερωτήσεις οι οποίες διακρίνονται σε τρεις ενότητες με βάση το περιεχόμενο των ερωτήσεων. Η πρώτη ενότητα περιέχει ερωτήσεις δημογραφικού περιεχομένου όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η οικογενειακή κατάσταση, η ύπαρξη παιδιών, η ηλικία των παιδιών κ.α. Στη δεύτερη ενότητα διερευνήθηκαν η υπάρχουσα κατάσταση και η προηγούμενη επαγγελματική κατάσταση και η Τρίτη αφορούσε τις προσδοκίες για το μέλλον.

4.2 Το Προφίλ του δείγματος

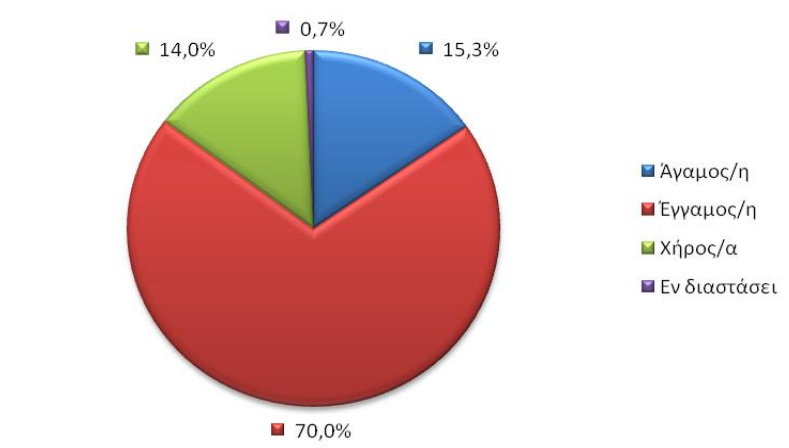
Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη των επιπτώσεων, κοινωνικών και οικονομικών της αποβιομηχανοποίησης της Πάτρας. Με βάση, λοιπόν της εμπειρικής έρευνας (με εργαλείο τη διανομή ερωτηματολογίων) και ύστερα από την επεξεργασία αυτών στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS, προέκυψαν τα κάτωθι συμπεράσματα.

Όσον αφορά τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, οι άνδρες αποτέλεσαν την πλειοψηφία του δείγματος σε ποσοστό 62% (Πίνακας 2.1).

Σημειώνεται ότι το σύνολο των ερωτηματολογίων που ήταν αξιοποιήσιμα και χρησιμοποιήθηκαν για την ανάλυση ήταν 150. Η ηλικία του 40,7% του δείγματος κυμαίνεται από 40-50 έτη, το 30,7% μεταξύ 51-60 έτη, το 8% μεταξύ 61-70 έτη και

το 14,7% μεταξύ 71-79 έτη (Πίνακας 2.2). Γενικότερα ο μέσος όρος ηλικίας των ερωτώμενων είναι αρκετά υψηλός, αφού το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε εργαζόμενα άτομα τη δεκαετία του 1990. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του άνδρα της οικογένειας, φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό (31,3%) είναι απόφοιτοι λυκείου, μετά ακολουθεί ποσοστό 20% για τους απόφοιτους γυμνασίου, στη συνέχεια ποσοστό 18% για τους απόφοιτους δημοτικού και 12% για τους απόφοιτους Α.Ε.Ι (Πίνακας 2.3). Στο μορφωτικό επίπεδο της γυναίκας της οικογένειας παρατηρείται μια μικρή διαφοροποίηση σε σχέση με τον άνδρα. Το 40% είναι απόφοιτες λυκείου, το 17,3% απόφοιτες δημοτικού, το 8% απόφοιτες γυμνασίου, το 7,3% πτυχιούχοι Τ.Ε.Ι. και τέλος το 5,3% πτυχιούχοι Α.Ε.Ι (Πίνακας 2.4).

Παρατηρήθηκε πως το 70% των ερωτηθέντων ήταν έγγαμοι και το 75,3% είχαν παιδιά. Αξιοσημείωτα είναι κατά ποσοστά των άγαμων και των χήρων, 15,3% και 14% αντίστοιχα (Πίνακας 2.5). Το 38,7% έχει δύο παιδιά, αλλά αξίζει να σημειωθεί πως το 20,7% είχαν ένα παιδί και το 11,3% είχαν τρία παιδιά (Πίνακας 2.7). Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως το 77,3% των ερωτηθέντων έχουν ιδιόκτητη κατοικία (Πίνακας 2.14) και το 48% έχουν μηνιαίο ατομικό εισόδημα από 801-1200 ευρώ (Πίνακας 2.15) και το 30% έχουν ετήσιο οικογενειακό εισόδημα από 10001-15000(Πίνακας 2.16). Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό, 75,3%, δήλωσε πως δεν υπάρχουν άλλα εισοδήματα μέσα στο νοικοκυριό, γεγονός που δείχνει τη δυσκολία διαβίωση τα τελευταία δύο χρόνια (Πίνακας 2.17). Εντύπωση δημιουργεί όμως πως το 66,7% ων ερωτηθέντων κάνουν αποταμίευση (Πίνακας 2.18). Το 70% των ερωτηθέντων καλύπτει τα κυρίως έξοδα του νοικοκυριού από το μισθό του, ενώ ένα μεγάλο ποσοστό, 26% τα καλύπτει με το μισθό του/ης συζύγου (Πίνακας 2.19).

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (31,3%) δήλωσε ως επάγγελμα "τεχνίτης", ενώ το 26,7% δήλωσε "υπάλληλος γραφείου", το 14% "οικοδομικές εργασίες" και τέλος το 11,3% δήλωσε "οικονομικές επιστήμες" (Πίνακας 2.20). Το 38,7% του δείγματος είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, ενώ το 20,7% δημόσιοι. Το 24,7% δήλωσαν συνταξιούχοι μιας και το δείγμα είχε αυξημένη ηλικία (Πίνακας 2.21). Όσο για τα χρόνια τωρινής εργασίας, μπορούμε να πούμε ότι το 34,7% δεν εργάζεται είτε λόγω ανεργίας είτε λόγω συνταξιοδότησης. Το 15,4% είναι στην τωρινή τους εργασία από 2-10 έτη, το 46,7% είναι από 11-20 έτη και το 2% είναι 21-34 έτη (Πίνακας 2.22). Τέλος, το 60,7% δήλωσαν πως εργάζονται οκτώ ώρες την ημέρα (64% πλήρης απασχόληση), ενώ μόνο το 2% εργάζεται πέντε ώρες (1,3% μερική απασχόληση) (Πίνακας 2.24). Το συντριπτικό ποσοστό του 98% δήλωσε πως δεν έχει δεύτερη εργασία (Πίνακας 2.25). Το 100% του δείγματος είχε εργαστεί το παρελθόν στο βιομηχανικό κλάδο (Πίνακας 2.27), το 33,3% σε βιομηχανία ενδυμάτων, το 25,3% σε βιομηχανία χαρτιού, το 14% σε βιομηχανία ελαστικών αυτοκινήτου, το 12,7% σε βιομηχανία ποτών/τροφίμων, το 12% σε βιομηχανία χημικών και το 2,7% σε βιομηχανία μετάλλου (Πίνακας 2.28).

Το 66,7% του δείγματος δήλωσε πως η προϋπηρεσία συμβάλλει στην εύρεση θέσης εργασίας, σε αντίθεση με το 33,3% (Πίνακας 2.29). Παράλληλα ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, 88,7%, δήλωσε πως η τεχνογνωσία συμβάλλει στη εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας (Πίνακας 2.30). Το 72% δήλωσε πως το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει την εύρεση θέσης εργασίας (Πίνακας 2.31) και επίσης του 76,7% συμφωνεί με την άποψη ότι η μεγάλη ηλικία επηρεάζει την εύρεση νέας θέσης εργασίας (Πίνακας 2.32). Όμως το δείγμα παρουσιάζεται διχασμένο στην άποψη ότι το φύλο επηρεάζει στην εύρεση νέας θέσης εργασίας αφού το 52% συμφωνεί ενώ το 48% διαφωνεί (Πίνακας 2.33).

Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό, το 79,3% του δείγματος υποστήριξαν ότι εργασία τους, τους προσέφερε κοινωνική καταξίωση (Πίνακας 2.34) και το 97,3% δήλωσε ότι η εργασία τους προσέφερε αγοραστική δύναμη (Πίνακας 2.35) και οικονομική ανεξαρτησία (Πίνακας 2.36). Παράλληλα, το 78,7% των ερωτηθέντων υποστήριξαν ότι η έλλειψη στοιχειώδους μόρφωσης προκαλεί ανασφάλεια στον εργαζόμενο (Πίνακας 2.37). Όσον αφορά τις διευθυντικές θέσεις, το 94% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι έχουν ψυχολογικές απαιτήσεις (Πίνακας 2.38) ενώ το

69,3% δήλωσε πως οι διευθυντικές θέσεις δεν έχουν σωματικές απαιτήσεις (Πίνακας 2.39). Πολύ σημαντικό είναι επίσης, ότι το 83,3% του δείγματος υποστήριξε ότι η διαμονή τους Πάτρα επηρεάζει την εύρεση μιας θέσης εργασίας (Πίνακας 2.40).

Εντύπωση προκαλεί ότι το 72% των ερωτηθέντων υποστήριξε ότι η Πάτρα δεν είναι πια βιομηχανοποιημένη περιοχή (Πίνακας 2.41). Ενώ το συντριπτικό ποσοστό του 98% δήλωσε ότι η ύπαρξη βιομηχανιών συμβάλλει στην αύξηση της συνολικής απασχόλησης της περιοχής (Πίνακας 2.42). Όλο το δείγμα δήλωσε πως υπάρχουν μειονότητες στην Πάτρα (Πίνακας 2.43) και το 98% δήλωσε ότι οι μειονότητες επηρεάζουν την απασχόληση των κατοίκων (Πίνακας 2.44).

Το δείγμα των απολυμένων από τις βιομηχανίες ανέφερε πως τους εξής λόγους απόλυσης: το 33,3% λόγω αδυναμίας της επιχείρησης να καλύψει τη μισθοδοσία του προσωπικού, το 33,3% λόγω επιθυμίας της επιχείρησης να μειώσει το προσωπικό, το 32,7% λόγω οικονομικών προβλημάτων που αντιμετώπισαν οι επιχειρήσεις, ενώ το 0,7% λόγω έλλειψης εξειδίκευσης (Πίνακας 2.47). Ο χρόνος που αντιμετώπισαν την ανεργία ήταν 1-3 χρόνια για το 85,3% του δείγματος, ενώ 4-10 χρόνια για το 14,7% του δείγματος (Πίνακας 2.46).

Το 68% δήλωσε πως οι άνδρες επηρεάστηκαν πιο πολύ από την αποβιομηχανοποίηση (Πίνακας 2.48), ενώ το 67,2% θεωρεί πως η αποβιομηχανοποίηση δεν επηρέασε τις γυναίκες (Πίνακας 2.49). Η πλειοψηφία του δείγματος υποστήριξε ότι δεν επηρεάστηκαν οι νέοι και ηλικιωμένοι από την αποβιομηχάνιση με ποσοστά, 68% και 90,7% αντίστοιχα (Πίνακες 2.50, 2.51). Μεγάλη ήταν η επιρροή στους ανειδίκευτους με ποσοστό 87,3% (Πίνακας 2.52). Επίσης οι ερωτηθέντες υποστήριξαν ότι η αποβιομηχανοποίηση δεν επηρέασε τους ειδικευμένους (Πίνακας 2.53), τα διευθυντικά στελέχη (Πίνακας 2.54) και τα μορφωμένα άτομα (Πίνακας 2.55) με ποσοστά 82,7%, 93,3% και 78,7% αντίστοιχα.

Την περίοδο όπου το δείγμα αντιμετώπισε την ανεργία, οι πηγές εισοδήματος του ήταν οι εξής: το 48,7% είχε τα εισοδήματα από τα άλλα μέλη της οικογένειας, το 40,7% είχε το επίδομα ανεργίας, ενώ το 10,7% είχε αποταμιεύσεις (Πίνακας 2.56). Εκείνη την περίοδο το 42% των ανέργων του δείγματος υποστήριξαν ότι δεν υπήρχε οικονομική δυνατότητα για ιατρική περίθαλψη, ενώ το υπόλοιπο 58% είχε τη δυνατότητα (Πίνακας 2.57). Το 66% δεν είχε την οικονομική δυνατότητα για τη μόρφωση των παιδιών (Πίνακας 2.58) και το 72% των ανέργων ανάγκασε τα ενήλικα

παιδιά τους να βγουν στην αγορά εργασίας για να βοηθήσουν οικονομικά την οικογένεια (Πίνακας 2.59). Το 65,3% δεν χρησιμοποίησε βιογραφικό σημείωμα για την εύρεση εργασίας (Πίνακας 2.60), ενώ το δείγμα φαίνεται να διχάζεται στην εύρεση εργασίας με συστατική επιστολή (Πίνακας 2.61). Το 70% δεν έδωσε συνέντευξη για την εύρεση εργασίας (Πίνακας 2.62), ενώ το 66,7% αναζήτησε σε οποιοδήποτε τομέα εργασία (Πίνακας 2.63). Το 71,3% υποστήριξαν ότι οι βιομηχανίες έκλεισαν λόγω χρεοκοπίας ενώ το υπόλοιπο 28,7% δήλωσαν ότι οι βιομηχανίες έκλεισαν λόγω μεταφοράς τους σε άλλες περιοχές (Πίνακας 2.64).

Το 65,3% του δείγματος δήλωσε πως μετά την αποβιομηχάνιση της Πάτρας δεν δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας (Πίνακας 2.65) και το 70% δήλωσε ότι δεν έγιναν οικονομικές επενδύσεις (Πίνακας 2.66). Παράλληλα το 59,3% των ερωτηθέντων θεωρεί πως βελτιώθηκαν οι υποδομές της Πάτρας (Πίνακας 2.67), το 54% ότι αυξήθηκε ο μέσος όρος εισοδήματος (Πίνακας 2.68) και το 70,7% ότι υπήρχαν καλές συνθήκες εργασίας (Πίνακας 2.69). Σημαντική συνέπεια της αποβιομηχανοποίησης, σύμφωνα με το δείγμα, ήταν η αυτοαπασχόληση (88,7%) (Πίνακας 2.70). Το 78% δήλωσε πως δεν οδηγήθηκε σε μετανάστευση σε άλλη χώρα (Πίνακας 2.71), το 79,3% δεν οδηγήθηκε σε μετανάστευση σε άλλη περιοχή (Πίνακας 2.73), ενώ το 45,3% οδηγήθηκε σε μετανάστευση σε άλλη πόλη (Πίνακας 2.74). Πολύ σημαντικό είναι επίσης ότι το 77,3% δήλωσαν πως την περίοδο της ανεργίας του, δημιουργήθηκαν οικογενειακά προβλήματα (Πίνακας 2.75), το 93,3% ότι δημιουργήθηκαν ψυχολογικά προβλήματα (Πίνακας 2.76) και το 41,3% δήλωσαν πως δημιουργήθηκαν και μορφές βίας στα πλαίσια της οικογένειας (Πίνακας 2.77). Το 84,7% των ανέργων αναγκάστηκαν να πάρουν δάνεια για την κάλυψη των αναγκών τους (Πίνακας 2.78).

Το 76,7% υποστήριξε πως δημιουργήθηκε μεγάλο κύμα ανεργίας (Πίνακας 2.79). Παρατηρούμε πως ένα μεγάλο ποσοστό, 40%, εξαρτιόταν οικονομικά από τα παιδιά τους (Πίνακας 2.80) και το 79,3% εξαρτιόταν οικονομικά από στενά οικογενειακά πρόσωπα (Πίνακας 2.81). Το 99,3% του δείγματος αναφέρει πως έκλεισαν οι μεγάλες βιομηχανίες της Πάτρας (Πίνακας 2.82), το 97,3% πως χάθηκε η οικονομική δραστηριότητα της πόλης (Πίνακας 2.83) και το 72,7% πως δημιουργήθηκε μεγάλη ανεργία (Πίνακας 2.85). Παράλληλα, το 52,7% δήλωσε ότι η αποβιομηχανοποίηση οδήγησε σε εσωτερική μετανάστευση (Πίνακας 2.86) και το

77,3% ότι αποβιομηχανοποίηση οδήγησε σε φτώχεια μεγάλου μέρους του πληθυσμού (Πίνακας 2.87).

Το 63,3% υποστήριξε πως δεν αναπτύχθηκε ο γεωργικός τομέας (Πίνακας 2.84), ενώ το 78% αναφέρει πως αναπτύχθηκε ο τομέας των υπηρεσιών (Πίνακας 2.88) και το 89,3% πως δημιουργήθηκαν μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Πίνακας 2.90). Το 60% δήλωσε πως έγιναν έργα σε οδικό και αρδευτικό δίκτυο (Πίνακας 2.89), ενώ το 88% πως δεν δημιουργήθηκαν νέες βιομηχανίες αμέσως μετά το κλείσιμο των μεγάλων βιομηχανιών (Πίνακας 2.91). Η πλειοψηφία του δείγματος (98%) ανέφερε ότι πήραν επίδομα ανεργίας (Πίνακας 2.92) και το 76,7% ότι πήραν αποζημίωση (Πίνακας 2.93). Το 71,3% των ερωτηθέντων δήλωσε πως δεν έγινε επανεκπαίδευση των ανέργων (Πίνακας 2.94) και το 81,3% ότι δεν υπήρχε κοινωνική υποστήριξη (Πίνακας 2.95). Παρατηρείται ότι το 33,3% είχε εισοδήματα από άλλες δραστηριότητες (Πίνακας 2.96).

Το 79,3% του δείγματος πιστεύει ότι αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών στα περίχωρα θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη (Πίνακας 2.97) και το 92% πιστεύει ότι θα έρθει ανάπτυξη στην Πάτρα αν δημιουργηθούν νέες επιχειρήσεις έξω από την πόλη (Πίνακας 2.98). Επίσης το 76% θεωρεί πως θα αυξηθούν τα εισοδήματα τους με την αποκέντρωση (Πίνακας 2.99), ενώ μόνο το 54% πιστεύει ότι θα μειωθεί το κόστος μεταφοράς των εργαζομένων στο χώρο εργασίας (Πίνακας 2.100). Το 66,7% πιστεύει ότι η βιομηχανική αποκέντρωση θα οδηγήσει σε μείωση της αστικοποίησης (Πίνακας 2.101 και του κυκλοφοριακού προβλήματος (Πίνακας 2.102). Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (98%) θεωρεί πως η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής (Πίνακας 2.103).

Όσον αφορά για το που θα ήθελε το δείγμα να στηριχθεί η ανάπτυξη της Πάτρας, έχουμε να πούμε τα εξής: ομόφωνα το δείγμα συμφωνεί ότι πρέπει να η ανάπτυξη να στηριχθεί στην δημιουργία νέων βιομηχανιών (Πίνακας 2.104), το 88% πιστεύει ότι θα πρέπει να βασίζεται στη δημιουργία νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Πίνακας 2.105), το 68% αναφέρει πως θα μπορούσε να βασίζεται και στην ανάπτυξη του τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας (Πίνακας 2.106), ενώ το 96% υποστηρίζει ότι θα έπρεπε να βασίζεται στην ανάπτυξη του εμπορίου (Πίνακας 2.107) και το 83,3% θα έπρεπε να βασίζεται στην ανάπτυξη του τουρισμού (Πίνακας 2.108). Τέλος, σχεδόν ομόφωνα οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η σημερινή οικονομική κρίση έχει

σοβαρότερες επιπτώσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις της κρίσης εκείνης της εποχής (Πίνακας 2.109).

Κεφάλαιο 5: Οικονομετρική ανάλυση

5.1 Εκτίμηση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρέασαν τη διάρκεια ανεργίας την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης

Η εκτίμηση της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρέασαν τη διάρκεια ανεργίας την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης έχει στόχο τη μελέτη των παραγόντων που επηρέασαν τη διάρκεια ανεργίας την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης.

$$\mathbf{Duration_i = b_0 + b_1\ gender_i + b_2\ age_i + b_3\ educwife_new_i + b_4\ ln_income_i + b_5\ job_pr_i + b_6\ jobedu_i + b_7\ ecodepen_i + b_8\ adult_i + b_9\ type_i + b_{10}\ children_i + b_{11}\ age2_i + b_{12}\ misthos_mou_i + \varepsilon_i}$$

Οι παραπάνω μεταβλητές εκφράζουν:

- **Duration:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει τα χρόνια ανεργίας του ερωτώμενου κατά τη διάρκεια της αποβιομηχανοποίησης.
- **Gender:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και 0 όταν είναι γυναίκα
- **Age:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει την ηλικία του ερωτώμενου
- **Educwife_new:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο της συζύγου είναι δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Ln_income:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου μηνιαίου εισοδήματος των ερωτώμενων

- **Job_pr:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η προϋπηρεσία είναι σημαντική για την εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Jobedu:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο συμβάλλει στην εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Jobage:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η μεγάλη ηλικία επηρεάζει την εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Ecodepen:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι άνεργοι εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Adult:** ποσοτική μεταβλητή που δείχνει τον αριθμό των ενηλίκων μέσα στο νοικοκυριό.
- **Type:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο τύπος απασχόλησης είναι η πλήρης απασχόληση και την τιμή 0 όταν είναι η μερική.
- **Children:** ποσοτική μεταβλητή που δείχνει τον αριθμό των παιδιών.
- **Age2:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το τετράγωνο της ηλικίας του ερωτώμενου.
- **Misthos_mou:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν με το μισθό του ερωτώμενου καλύπτονται τα έξοδα του νοικοκυριού και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα εκτίμησης της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, με τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων, για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρέασαν τη διάρκεια ανεργίας κατά την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης.

Στο υπόδειγμα Ι του πίνακα 1 φαίνεται η αρχική εξίσωση της παλινδρόμησης. Κάποιες από τις μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το Υπόδειγμα Ι και άλλες διορθώθηκαν και η τελική εξίσωση για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρέασαν τη διάρκεια ανεργίας κατά την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης παρουσιάζονται στο Υπόδειγμα ΙΙ, στην τρίτη στήλη του Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης		
Μεταβλητές	Υπόδειγμα I	Υπόδειγμα II
Gender	-0,679 (-1,624)	-0,704* (-1,838)
Age	-0,617 (-1,272)	-0,100** (-2,560)
Educwife_new	0,583 (1,452)	0,771* (1,944)
Ln_income	1,207* (4,954)	1,188* (1,952)
Job_pr	-1,147** (-2,322)	-1,083** (-2,233)
Jobedu	1,242** (2,329)	1,057* (1,990)
Jobage	0,926** (2,474)	0.976*** (2,711)
Ecodepen	1,212*** (3,180)	1,150*** 3,141
Adult	-0,258 (-1,406)	-0,417** (-2,047)
Type	0,965 (0,912)	1,286 (1,252)
Children	-	0,279 (1,299)
Age2	0,005 (1,081)	-
Misthos_mou	-0,059 (-0,147)	-
Σταθερός όρος	18,388 (4,420)	4,735* (1,819)
R^2	0,423	0,427
R^2 (διορθωμένο)	0,292	0,310
F (στατιστική)	3,233***	3,654***

Σημείωση: ***, ** και *, υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική t.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το Υπόδειγμα ΙΙ, η μεταβλητή που εκφράζει το φύλο του ερωτώμενου (gender) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό, που σημαίνει ότι οι γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες αντιμετώπισαν μεγαλύτερη διάρκεια ανεργίας. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τα αποτελέσματα της έρευνας των Broman, C.L. et al (1990).

Επίσης, στατιστικά σημαντική βρέθηκε η μεταβλητή που δηλώνει την ηλικία του ερωτώμενου (age) σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου

συντελεστή είναι αρνητικό και αυτό ερμηνεύεται ότι όσο αυξάνεται η ηλικία τόσο μειώνεται η διάρκεια ανεργίας. Ακόμα, η μεταβλητή που δηλώνει ότι το μορφωτικό επίπεδο της συζύγου είναι η δευτεροβάθμια εκπαίδευση, βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται το μορφωτικό επίπεδο της συζύγου τόσο αυξάνεται και η διάρκεια ανεργίας. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τα αποτελέσματα των ερευνών Ostry, A., et al (2000) και Ostry, A. S. et al (2001).

Παράλληλα, σε επίπεδο σημαντικότητας 10%, βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου μηνιαίου εισοδήματος των ερωτώμενων (ln_income). Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, πράγμα που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται το εισόδημα τόσο αυξάνεται και η διάρκεια ανεργίας. Πολύ σημαντικό είναι επίσης ότι, στατιστικά σημαντική βρέθηκε και η μεταβλητή που εκφράζει ότι η προϋπηρεσία είναι σημαντική για την εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας (job_pr) σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό, που σημαίνει ότι όσο η προϋπηρεσία είναι σημαντική για την εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας τόσο μειώνεται και η διάρκεια ανεργίας. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τα αποτελέσματα της έρευνας των Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011).

Στατιστικά σημαντική βρέθηκε και η μεταβλητή που δηλώνει ότι το μορφωτικό επίπεδο συμβάλει στην εύρεση νέας εργασίας (jobedu) σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό που σημαίνει ότι όσο το μορφωτικό επίπεδο συμβάλει στην εύρεση νέας εργασίας τόσο αυξάνεται και η διάρκεια ανεργίας. Ακόμη, η μεταβλητή που δηλώνει ότι η μεγάλη ηλικία επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας (jobage) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, πράγμα που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται η άποψη ότι η μεγάλη ηλικία επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας τόσο αυξάνεται η διάρκεια ανεργίας. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες των Newell, A., and Pastore, F. (2000) και των Federman, M. and Levine, D. I. (2010).

Η μεταβλητή που εκφράζει την οικονομική εξάρτηση των ανέργων από τα παιδιά τους (ecodepen) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας

1%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται η άποψη ότι οι άνεργοι εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους τόσο αυξάνεται η διάρκεια ανεργίας τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με το συμπέρασμα της έρευνας των Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011). Στατιστικά σημαντική βρέθηκε και η μεταβλητή που δηλώνει τον αριθμό των ενηλίκων μέσα στο νοικοκυριό σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται ο αριθμός των ενηλίκων τόσο μειώνεται και η διάρκεια της ανεργίας.

Σύμφωνα με το συντελεστή R^2 (διορθωμένο) οι μεταβλητές του Υποδείγματος ΙΙ ερμηνεύουν το 31% της διακύμανσης της εξαρτημένης, δηλαδή της διάρκειας ανεργίας. Επίσης, η στατιστική F είναι 3,654 με prob(F- stat)=0,01 άρα το υπόδειγμα έχει καλή προσαρμογή σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

5.2 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το αν κατά την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης οι άνεργοι εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους

Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης για το αν κατά την περίοδο της αποβιομηχάνισης, οι άνεργοι εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους έχει στόχο τη μελέτη των παραγόντων που οδήγησαν τους ανέργους σε αυτή την οικονομική εξάρτηση και παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα.

$$\mathbf{Ecodepend_i = b_o + b_1 ln_income_i + b_2\ duration_i + b_3\ apotam_i + b_4\ texnikes_ergasies_i + b_5\ doctror_i + b_6\ age_i + b_7\ gender_i + b_8\ misthos_mou_i + b_9\ idiwtikos_i + b_{10}\ aneidik_i + b_{11}\ ln_famincome_i + b_{12}\ dimosios_i + b_{13}\ income_i + b_{14}\ dimotiko_gumnasio_i + b_{15}\ eisod_i + \varepsilon_i}$$

Οι παραπάνω μεταβλητές εκφράζουν:

- **Ecodepen:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι άνεργοι εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Age:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει την ηλικία του ερωτώμενου

- **Gender:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και 0 όταν είναι γυναίκα.
- **Ln_income:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου μηνιαίου εισοδήματος των ερωτώμενων.
- **Ln_famincome:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος των ερωτώμενων.
- **Idiwtikos:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η τωρινή απασχόληση του ερωτώμενου είναι στον ιδιωτικό τομέα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Dimosios:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η τωρινή απασχόληση του ερωτώμενου είναι στο δημόσιο τομέα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Dimotiko_gymnasio:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πήγε δημοτικό και γυμνάσιο και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Eisod:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν υπάρχουν άλλα εισοδήματα μέσα στο νοικοκυριό επιστήμες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

- **Misthos_mou:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν με το μισθό του ερωτώμενου καλύπτονται τα έξοδα του νοικοκυριού και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Apotam:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος κάνει αποταμίευση και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Texnikes_ergasies:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το επάγγελμα του ερωτώμενου είναι τεχνίτης και οικοδομικές εργασίες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Aneidik:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν επηρεάστηκαν περισσότερο από την ανεργία λόγω της αποβιομηχανοποίησης τα ανειδίκευτα άτομα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Doctor:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δεν είχε την οικονομική δυνατότητα για την εκπαίδευση των παιδιών και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

- **Duration:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει τα χρόνια ανεργίας του ερωτώμενου κατά τη διάρκεια της αποβιομηχανοποίησης.

Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα εκτίμησης της λογιστικής παλινδρόμησης, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που οδήγησαν τους ανέργους σε οικονομική εξάρτηση από τα παιδιά τους.

Στο υπόδειγμα Ι του πίνακα 2 φαίνεται η αρχική εξίσωση της παλινδρόμησης. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το Υπόδειγμα Ι και η τελική εξίσωση για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που οδήγησαν σε οικονομική εξάρτηση των ανέργων από τα παιδιά τους παρουσιάζονται στο Υπόδειγμα ΙΙ, στην Τρίτη στήλη του Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης

Μεταβλητές	Υπόδειγμα Ι	Υπόδειγμα ΙΙ
Ln_income	-	-3,381*** (7,359)
duration	0,593 (2,361)	0,343** (3,845)
Apotam	-3,790*** (7,459)	-1,288** (4,476)
Texnikes_ergasies	5,271*** (9,752)	2,735*** (14,646)
Doctor	-	0,949 (2,353)
Age	-	-0,065* (3,128)
Gender	1,628 (1,575)	1,671** (5,342)
Misthos_mou	-2,581** (3,866)	-1,463** (3,912)
Idiwtikos	2,706 (1,551)	-1,118* (2,981)
Aneidik	-	2,412* (3,559)
Ln_famincome	2,745* (3,289)	1,603* (3,271)
Dimosios	4,566* (3,530)	-
Income	-1,953* (3,209)	-
Dimotiko_gumnasio	-1,905 (2,290)	-

eisod	1,719 (1,964)	-
Σταθερός όρος	-2,592 (0,648)	0,559 (0,064)
Cox & Snell R^2	0,535	0,461
Nagelkerke R^2	0,736	0,630
-2 Log likelihood	34,655	85,212

Σημείωση: ***, ** και *, υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.
Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το Υπόδειγμα ΙΙ η επίδραση του φύλου (gender) στην οικονομική εξάρτηση των ανέργων από τα παιδιά τους, βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή για το φύλο είναι θετικό και δηλώνει ότι οι άνδρες σε σχέση με τις γυναίκες είναι πιθανότερο να εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τα συμπεράσματα των ερευνών Haller (2005), Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011) και Liang, Z., et al (2002).

Η μεταβλητή που δηλώνει το μηνιαίο εισόδημα των ερωτώμενων (ln_income) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή για το μηνιαίο ατομικό εισόδημα είναι αρνητικό και δηλώνει ότι όσο αυξάνεται το εισόδημα είναι λιγότερο πιθανό οι άνεργοι να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τους Broman, C.L. et al (1990), Haller (2005) και Pol, G. (2008).

Παράλληλα, η μεταβλητή που δηλώνει τη διάρκεια ανεργίας των ερωτώμενων κατά την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης της Πάτρας (duration) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή για τη διάρκεια ανεργίας είναι θετικό, πράγμα που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται η διάρκεια ανεργίας είναι πιθανότερο οι άνεργοι να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τους Tigges, L. M., and Tootle, D. M. (1990), Ostry, A., et al (2000) και Ostry, A. S. et al (2002).

Η επίδραση της μεταβλητής που δηλώνει ότι το επάγγελμα των ερωτώμενων ήταν οι τεχνικές εργασίες (texnikes_ergasies) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 1%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή για τις τεχνικές εργασίες είναι θετικό και υποδεικνύει ότι οι άνεργοι που ασχολούνταν με τεχνικές εργασίες είναι πιθανότερο να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τον Haller, W. (2005).

Επίσης, η μεταβλητή που δηλώνει ότι οι άνεργοι που επηρεάστηκαν περισσότερο από την αποβιομηχανοποίηση είναι οι ανειδίκευτοι (aneidik), βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή για τους ανειδίκευτους είναι θετικό που σημαίνει ότι οι ανειδίκευτοι είναι πιθανότερο να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τον Pol, G. (2008).

Η μεταβλητή που δηλώνει ότι οι ερωτώμενοι εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα (idiwtikos) βρέθηκε σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό που σημαίνει ότι όσοι εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα είναι λιγότερο πιθανό να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τους Newell, A., and Pastore, F. (2000).

Σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, η επίδραση της μεταβλητής ότι οι ερωτώμενοι κάνουν αποταμίευση (apotam) βρέθηκε στατιστικά σημαντική. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό που σημαίνει ότι όσοι έκαναν αποταμίευση είναι λιγότερο πιθανό να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Ακόμα η μεταβλητή που παρουσιάζει την ηλικία είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει αρνητικό πρόσημο, πράγμα που δείχνει ότι όσο αυξάνεται η ηλικία είναι λιγότερο πιθανό οι άνεργοι να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Επίσης η μεταβλητή που δηλώνει ότι τα έξοδα του νοικοκυριού (Misthos_mou) καλύπτονται από το μισθό του ερωτώμενου βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό που σημαίνει ότι όσοι καλύπτουν τα έξοδα του νοικοκυριού με το μισθό τους είναι λιγότερο πιθανό να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους.

Σύμφωνα με το συντελεστή R^2 Nagelkerke, οι μεταβλητές του υποδείγματος ΙΙ εξηγούν το 67,9% της διακύμανσης της εξαρτημένης, δηλαδή ότι οι άνεργοι εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους.

5.3 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το ότι η έλλειψη εργασίας οδηγεί σε οικονομική εξάρτηση των ανέργων από στενά οικογενειακά πρόσωπα

Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης για το αν κατά την περίοδο της αποβιομηχάνισης, η έλλειψη εργασίας οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση έχει στόχο τη μελέτη των παραγόντων που οδήγησαν τους ανέργους σε αυτή την οικονομική εξάρτηση και παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα.

$$\mathbf{Dependfa_i = b_o + b_1\ ln_income_i + b_2\ children_i + b_3\ adult_i + b_4\ home_i + b_5\ pantremenos_i + b_6\ jobsex_i + b_7\ meg2biomix_i + b_8\ age_i + b_9\ age2_i + b_{10}\ kids_i + b_{11}\ jobedu_i + b_{12}\ gender_i + b_{13}\ idiwtikos_i + b_{14}\ dimotiko_gumnasio_i + b_{15}\ texnikes_ergasies_i + \varepsilon_i}$$

Οι παραπάνω μεταβλητές εκφράζουν:

- **Age:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει την ηλικία του ερωτώμενου
- **Age2:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το τετράγωνο της ηλικίας του ερωτώμενου.
- **Gender:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και 0 όταν είναι γυναίκα
- **Ln_income:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου μηνιαίου εισοδήματος των ερωτώμενων.
- **Home:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η κατοικία του ερωτώμενου είναι ιδιόκτητη και την τιμή 0 όταν είναι ενοικιαζόμενη.
- **Pantremenos:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι παντρεμένος και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Kids:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει παιδιά και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Children:** ποσοτική μεταβλητή που δείχνει τον αριθμό των παιδιών.
- **Adult:** ποσοτική μεταβλητή που δείχνει τον αριθμό των ενηλίκων μέσα στο νοικοκυριό.

- **Dimotiko_gymnasio:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πήγε δημοτικό και γυμνάσιο και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Meg2biomix:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εργάστηκε στις μεγαλύτερες βιομηχανίες (ενδυμάτων και χαρτιού) και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Texnikes_ergasies:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το επάγγελμα του ερωτώμενου είναι τεχνίτης και οικοδομικές εργασίες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Idiwtikos:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η τωρινή απασχόληση του ερωτώμενου είναι στον ιδιωτικό τομέα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Jobedu:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο συμβάλλει στην εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Jobsex:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το φύλο του εργαζομένου επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα εκτίμησης της λογιστικής παλινδρόμησης, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που η έλλειψη εργασίας οδηγεί τους ανέργους σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα.

Στο υπόδειγμα Ι του πίνακα 3 φαίνεται η αρχική εξίσωση της παλινδρόμησης. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το Υπόδειγμα Ι και η τελική εξίσωση για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που οδήγησαν σε οικονομική εξάρτηση των ανέργων από τα παιδιά τους παρουσιάζονται στο Υπόδειγμα ΙΙ, στην Τρίτη στήλη του Πίνακα 3.

Πίνακας 3: Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης		
Μεταβλητές	Υπόδειγμα I	Υπόδειγμα II
Ln_income	-2,843** (4,667)	-4,016** (5,129)
Children	1,285* (3,225)	1,775* (3,154)
Adult	-0,879 (2,616)	-1,332* (2,974)
Home	2,017** (6,536)	-3,093** (4,571)
Pantremenos	0,992 (0,876)	3,255** (4,299)
Jobsex	0,987 (2,651)	2,692** (5,861)
Meg2biomix	-0,324 (0,313)	-1,596* (2,714)
Age	-0,231 (0,256)	-0,988 (1,095)
Age2	0,001 (0,126)	0,008 (0,981)
Kids	-12,993* (3,385)	-
Jobedu	-2,317* (3,304)	-
Gender	0,263 (0,170)	-
Idiwtikos	0,175 (0,085)	-
Dimotiko_gumnasio	0,597 (0,228)	-
Texnikes_ergasies	-0,861 (0,594)	-
Σταθερός όρος	24,399* (2,765)	31,264 (1,231)
Cox & Snell R^2	0,226	0,280
Nagelkerke R^2	0,360	0,471
-2 Log likelihood	89,977	51,547

Σημείωση: ***, ** και *, υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.
Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.

Παρατηρείται ότι και στο υπόδειγμα I και στο υπόδειγμα II η μεταβλητή που δείχνει την ηλικία του ερωτώμενου (age) και η μεταβλητή που παρουσιάζει το τετράγωνο της ηλικίας (age2) δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές.

Σύμφωνα, με το υπόδειγμα II η επίδραση του μηνιαίου ατομικού εισοδήματος του ερωτώμενου (ln_income) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής

σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό και δηλώνει ότι όσο αυξάνεται το μηνιαίο ατομικό εισόδημα των ερωτηθέντων είναι λιγότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε τους ανέργους σε οικονομική εξάρτηση από τα στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες των Broman, C.L. et al (1990), Haller (2005), Bezuidenhout, A., et al (2007) και Pol, G. (2008).

Παράλληλα, η μεταβλητή που υποδηλώνει ότι ο ερωτώμενος είναι παντρεμένος (pantremenos) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό και αυτό σημαίνει ότι οι άνεργοι που ήταν παντρεμένοι ήταν περισσότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να τους οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Liang, Z., et al (2002).

Η μεταβλητή που δηλώνει τον αριθμό των ενηλίκων μέσα στο νοικοκυριό (adult) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό και αυτό σημαίνει ότι όσο αυξάνονται τα ενήλικα μέλη του νοικοκυριού είναι λιγότερο πιθανό οι άνεργοι να στηρίζονται οικονομικά από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Newell, A., and Pastore, F. (2000).

Σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει ότι η κατοικία που διαμένουν οι ερωτώμενοι είναι ιδιόκτητη (home). Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό και αυτό σημαίνει ότι όσο οι άνεργοι ζουν σε ιδιόκτητη κατοικία είναι λιγότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Bezuidenhout, A., et al (2007).

Σημαντικό είναι επίσης ότι, η μεταβλητή που δηλώνει τον αριθμό των παιδιών των ερωτώμενων (children) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό που σημαίνει όσο αυξάνεται ο αριθμός των παιδιών στο νοικοκυριό είναι περισσότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Rajar, A. W., et al (2007).

Ακόμα, η μεταβλητή που δηλώνει ότι το φύλο του εργαζομένου επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας (jobsex) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, πράγμα που σημαίνει ότι όταν το φύλο του εργαζομένου επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας είναι περισσότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011).

Η μεταβλητή που δηλώνει ότι οι ερωτώμενοι εργάζονταν στις βιομηχανίες χαρτιού και ενδυμάτων (meg2biomix) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό που σημαίνει ότι οι ερωτώμενοι που εργάστηκαν στις μεγαλύτερες βιομηχανίες της Πάτρας (χαρτιού και ενδυμάτων) είναι λιγότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα.

Σύμφωνα με το συντελεστή R^2 Nagelkerke, οι μεταβλητές του υποδείγματος ΙΙ εξηγούν το 47,1% της διακύμανσης της εξαρτημένης, δηλαδή ότι η έλλειψη εργασίας οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση των ανέργων από τα στενά οικογενειακά πρόσωπα.

5.4 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το αν θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών

Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης για το αν θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών έχει στόχο τη μελέτη των παραγόντων που θα επιφέρουν ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών και παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα.

$$\mathbf{apokentr_i = b_o + b_1\ pantremenos_i + b_2\ home_i + b_3\ educwife_new_i + b_4\ devtour_i + b_5\ indu_out_i + b_6\ transport_i + b_7\ civil_i + b_8\ cars_i + b_9\ apotam_i + b_{10}\ income_i + b_{11}\ age_i + b_{12}\ age2_i + b_{13}\ gender_i + \varepsilon_i}$$

Οι παραπάνω μεταβλητές εκφράζουν:

- **Apokentr:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών.
- **Age:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει την ηλικία του ερωτώμενου.
- **Age2:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το τετράγωνο της ηλικίας του ερωτώμενου.
- **Gender:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και 0 όταν είναι γυναίκα
- **Pantremenos:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι παντρεμένος και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Home:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η κατοικία του ερωτώμενου είναι ιδιόκτητη και την τιμή 0 όταν είναι ενοικιαζόμενη.
- **Educwife_new:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο της συζύγου είναι δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Apotam:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος κάνει αποταμίευση και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

- **Indu_out:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Devtour:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θέλει η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας να βασιστεί στην ανάπτυξη του τουρισμού και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Transport:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν μειώνεται το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Civil:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν μειώνεται το πρόβλημα της αστικοποίησης ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Cars:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν μειώνεται το κυκλοφοριακό πρόβλημα ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα εκτίμησης της λογιστικής παλινδρόμησης, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που θα οδηγήσουν σε ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών.

Στο υπόδειγμα Ι του πίνακα 4 φαίνεται ότι η ηλικία (age), το τετράγωνο της ηλικίας (age2) και το φύλο (gender) των ερωτώμενων δεν είναι στατιστικά σημαντικοί παράγοντες. Αντίθετα όλες οι άλλες μεταβλητές του υποδείγματος φαίνονται στατιστικά σημαντικές. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το υπόδειγμα Ι και τα αποτελέσματα της τελικής εξίσωσης για τους παράγοντες που θα οδηγήσουν σε ανάπτυξη την πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών παρουσιάζονται στο υπόδειγμα ΙΙ, στην τρίτη στήλη του πίνακα 4.

Πίνακας 4: Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης

Μεταβλητές	Υπόδειγμα Ι	Υπόδειγμα ΙΙ
pantremenos	-3,744** (4,868)	-3,351** (4,674)
Home	4,048*** (9,548)	4,133*** (10,244)
Educwife_new	1,580* (3,538)	1,366* (2,929)
Devtour	1,850** (5,003)	1,695** (4,367)
Indu_out	2,848** (4,873)	2,733** (5,216)
Transport	2,301** (6,394)	2,476*** (7,764)
Civil	-2,315** (5,206)	-2,274** (5,113)
Cars	1,925** (4,447)	1,781** (3,948)
Apotam	-1,392* (2,904)	-1,437* (3,452)
Income	-0,905* (3,738)	-0,924** (3,863)
Age	0,400 (1,006)	-
Age2	-0,003 (1,115)	-
Gender	-0,295 (0,132)	-

Σταθερός όρος	-12,643 (1,165)	-1,681 (1,409)
Cox & Snell R^2	0,306	0,296
Nagelkerke R^2	0,488	0,473
-2 Log likelihood	70,173	71,713

Σημείωση: ***, ** και *, υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.
Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.

Σύμφωνα με το υπόδειγμα ΙΙ, η μεταβλητή που δηλώνει ότι οι ερωτώμενοι είναι παντρεμένοι (pantremenos) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό και σημαίνει ότι όσοι είναι παντρεμένοι είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Επίσης, παρατηρήθηκε ότι η μεταβλητή που δηλώνει ότι η κατοικία του ερωτώμενου είναι ιδιόκτητη (home), βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό που σημαίνει ότι όποιοι έχουν ιδιόκτητη κατοικία είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών.

Παράλληλα, η μεταβλητή που δηλώνει το μηνιαίο ατομικό εισόδημα των ερωτώμενων (income) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό και σημαίνει ότι όσο αυξάνεται το μηνιαίο ατομικό εισόδημα των ερωτώμενων είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες των Broman, C.L. et al (1990), Haller (2005), Bezuidenhout, A., et al (2007) και Pol, G. (2008).

Σε επίπεδο σημαντικότητας 10% βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει ότι το μορφωτικό επίπεδο της γυναίκας του νοικοκυριού είναι η δευτεροβάθμια εκπαίδευση (educwife_new). Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει πρόσημο θετικό που σημαίνει όσο αυξάνεται το μορφωτικό επίπεδο της συζύγου είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες των Liang, Z., et al (2002), Pol, G. (2008) και Newell, A., and Pastore, F. (2000).

Ακόμη, η μεταβλητή που παρουσιάζει την αποταμίευση των ερωτώμενων (apotam) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό, που σημαίνει ότι όσοι κάνουν αποταμίευση είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών.

Πολύ σημαντικό είναι επίσης, η μεταβλητή που δηλώνει ότι μειώνεται το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης (transport), βρέθηκε στατιστικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό , που σημαίνει ότι όσοι πιστεύουν ότι μειώνεται το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% βρέθηκε η μεταβλητή που δηλώνει τη μείωση του προβλήματος της αστικοποίησης ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης (civil). Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό, που σημαίνει ότι όσοι πιστεύουν ότι μειώνεται το πρόβλημα της αστικοποίησης ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει τη μείωση του κυκλοφοριακού προβλήματος ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης (cars). Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, που σημαίνει ότι όσοι πιστεύουν ότι μειώνεται το κυκλοφοριακό πρόβλημα ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Ακόμη, βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει ότι ο ερωτώμενος προτιμά η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας να στηριχθεί στην ανάπτυξη του τουρισμού (devtour) σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του

εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό και αυτό σημαίνει ότι όσο οι ερωτώμενοι προτιμούν η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας να στηριχθεί στην ανάπτυξη του τουρισμού είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών.

Πολύ σημαντικό είναι επίσης, ότι σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που υποδηλώνει ότι ο ερωτώμενος πιστεύει ότι το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα (indu_out). Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό και αυτό σημαίνει ότι όσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Σύμφωνα με το συντελεστή R^2 Nagelkerke, οι μεταβλητές του υποδείγματος ΙΙ εξηγούν το 47,3% της διακύμανσης της εξαρτημένης, δηλαδή ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη κα τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών.

5.5 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το αν το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα

Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης για το αν το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα έχει στόχο τη μελέτη των παραγόντων που θα επιφέρουν ανάπτυξη στην Πάτρα με το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη και παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα.

$$\mathbf{Indu_out_i = b_0 + b_1\ age_i + b_2\ age2_i + b_3\ adult_i + b_4\ ln_income_i + b_5\ ln_children_i + b_6\ idiwtikos_i + b_7\ upsilomorf_i + b_8\ transport_i + b_9\ ln_famincome_i + b_{10}\ duration_i + b_{11}\ apokentr_i + b_{12}\ job_pr_i + \varepsilon_i}$$

Οι παραπάνω μεταβλητές εκφράζουν:

- **Indu_out:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

- **Age:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει την ηλικία του ερωτώμενου
- **Age2:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το τετράγωνο της ηλικίας του ερωτώμενου
- **Ln_income:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου μηνιαίου εισοδήματος των ερωτώμενων.
- **Ln_famincome:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος των ερωτώμενων.
- **Adult:** ποσοτική μεταβλητή που δείχνει τον αριθμό των ενηλίκων μέσα στο νοικοκυριό.
- **Ln_children:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του αριθμού των παιδιών.
- **Idiwtikos:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η τωρινή απασχόληση του ερωτώμενου είναι στον ιδιωτικό τομέα επιστήμες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Upsilomorf:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το επάγγελμα του ερωτώμενου ήταν δικηγόρος, γιατρός, μηχανικός, οικονομικές επιστήμες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Transport:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν μειώνεται το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Duration:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει τα χρόνια ανεργίας του ερωτώμενου κατά τη διάρκεια της αποβιομηχανοποίησης.
- **Job_pr:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η προϋπηρεσία είναι σημαντική για την εύρεση νέας θέσης εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Apokentr:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών.

Στον πίνακα 5 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα εκτίμησης της λογιστικής παλινδρόμησης, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, για τους

προσδιοριστικούς παράγοντες που με το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρουν ανάπτυξη στην Πάτρα.

Στο υπόδειγμα Ι του πίνακα 5 φαίνεται ότι η διάρκεια ανεργίας (duration), η αποκέντρωση (apokentr) και η προϋπηρεσία (job_pr) δεν είναι στατιστικά σημαντικοί παράγοντες. Αντίθετα όλες οι άλλες μεταβλητές του υποδείγματος φαίνονται στατιστικά σημαντικές. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το υπόδειγμα Ι και τα αποτελέσματα της τελικής εξίσωσης για τους παράγοντες που με το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρουν ανάπτυξη στην Πάτρα παρουσιάζονται στο υπόδειγμα ΙΙ, στην τρίτη στήλη του πίνακα 5.

Πίνακας 5: Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης

Μεταβλητές	Υπόδειγμα Ι	Υπόδειγμα ΙΙ
Age	4,220** (3,867)	1,792* (3,569)
Age2	-0,025 (2,565)	-0,011 (2,191)
Adult	4,887** (4,400)	2,505** (4,235)
Ln_income	24,587** (4,721)	8,510** (6,085)
Ln_children	13,134** (4,648)	4,003* (3,650)
Idiwtikos	11,806** (4,024)	4,249* (3,379)
Upsilomorf	-11,456* (3,770)	-3,035 (2,082)
Transport	5,441** (4,481)	3,247* (3,120)
Ln_famincome	-3,805* (3,272)	-1,823 (1,491)
Duration	-1,036 (2,334)	-
Apokentr	-2,890 (2,487)	-
Job_pr	3,317 (1,145)	-
Σταθερός όρος	-178,964** (4,726)	-74,341** (5,124)
Cox & Snell R^2	0,360	0,301
Nagelkerke R^2	0,750	0,627
-2 Log likelihood	18,542	26,405

Σημείωση: ***, ** και *, υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.
Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.

Σύμφωνα με το υπόδειγμα ΙΙ, η μεταβλητή που δηλώνει την ηλικία των ερωτώμενων (age) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, που σημαίνει όσο αυξάνεται η ηλικία είναι περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες Federman, M. and Levine, D. I. (2010) και Newell, A., and Pastore, F. (2000). Όμως το τετράγωνο της ηλικίας δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντικό.

Παράλληλα, η μεταβλητή που δηλώνει τον αριθμό των ενηλίκων στο νοικοκυριό (adult) βρέθηκε στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, που σημαίνει όσο αυξάνεται ο αριθμός των ενηλίκων είναι περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα.

Σε επίπεδο σημαντικότητας 5% βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου μηνιαίου εισοδήματος των ερωτώμενων (ln_income). Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται το μηνιαίο ατομικό εισόδημα είναι περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες των Pol, G. (2008) και Haller, W. (2005).

Βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10% η μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του αριθμού των παιδιών (ln_children). Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, πράγμα που σημαίνει ότι όσο αυξάνονται ο αριθμός των παιδιών στο νοικοκυριό είναι πιθανότερο το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Rajar, A. W., et al (2007).

Παράλληλα, στατιστικά σημαντική βρέθηκε η μεταβλητή που δηλώνει τη μείωση του κόστους μεταφοράς στο χώρο εργασίας ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης (transport) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, πράγμα που σημαίνει ότι όσοι πιστεύουν ότι το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας μειώνεται ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων

επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Ακόμη, η μεταβλητή που δηλώνει ότι ο ερωτώμενος εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα (idiwtikos) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό που σημαίνει ότι οι ερωτώμενοι που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα είναι περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα Rajar, A. W., et al (2007).

Σύμφωνα με το συντελεστή R^2 Nagelkerke, οι μεταβλητές του υποδείγματος ΙΙ εξηγούν το 62,7% της διακύμανσης της εξαρτημένης, δηλαδή ότι το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα.

5.6 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για το αν η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής

Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης για το αν η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής έχει στόχο τη μελέτη των παραγόντων που η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα.

$$\mathbf{Develop_i = b_0 + b_1\ transport_i + b_2\ cars_i + b_3\ jobsex_i + b_4\ gender_i + b_5\ age_i + b_6\ morfwm_i + b_7\ misthos_mou_i + b_8\ upsilomorf_i + b_9\ age2_i + b_{10}\ educwife_new_i + b_{11}\ ln_income_i + \varepsilon_i}$$

Οι παραπάνω μεταβλητές εκφράζουν:

- **Develop:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής.

- **Transport:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν μειώνεται το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Cars:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν μειώνεται το κυκλοφοριακό πρόβλημα ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Jobsex:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το φύλο του εργαζομένου επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Gender:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και 0 όταν είναι γυναίκα
- **Age:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει την ηλικία του ερωτώμενου.
- **Morfwm:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν επηρεάστηκαν περισσότερο από την ανεργία λόγω της αποβιομηχανοποίησης τα άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Misthos_mou:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν με το μισθό του ερωτώμενου καλύπτονται τα έξοδα του νοικοκυριού και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Upsilomorf:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το επάγγελμα του ερωτώμενου ήταν δικηγόρος, γιατρός, μηχανικός, οικονομικές επιστήμες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Ln_income:** ποσοτική μεταβλητή που δηλώνει την ελαστικότητα του μέσου μηνιαίου εισοδήματος των ερωτώμενων
- **Age2:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το τετράγωνο της ηλικίας του ερωτώμενου.
- **Educwife_new:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο της συζύγου είναι δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

Στον πίνακα 6 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα εκτίμησης της λογιστικής παλινδρόμησης, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, για τους

προσδιοριστικούς παράγοντες που η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Στο υπόδειγμα Ι του πίνακα 6 φαίνεται η αρχική εξίσωση της παλινδρόμησης. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το Υπόδειγμα Ι και η τελική εξίσωση για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής παρουσιάζονται στο Υπόδειγμα ΙΙ, στην τρίτη στήλη του Πίνακα 6.

Πίνακας 6: Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης

Μεταβλητές	Υπόδειγμα Ι	Υπόδειγμα ΙΙ
Transport	-1,006 (1,463)	-1,078 (1,950)
Cars	1,883** (4,709)	1,841** (5,251)
Jobsex	1,745** (4,568)	1,768** (6,300)
Gender	-1,137 (1,847)	-1,389* (3,207)
Age	-0,338 (0,058)	0,169** (5,545)
Upsilomorf	0,683 (0,637)	0,780 (0,968)
Morfwm	-1,707* (3,249)	-1,445* (2,923)
Misthos_mou	1,142 (1,957)	0,932 (1,487)
Age2	0,005 (0,136)	-
Educwife_new	-0,976 (1,029)	-
Ln_income	-0,884 (0,532)	-
Σταθερός όρος	4,619 (0,017)	-6,577 (2,078)
Cox & Snell R^2	0,271	0,305
Nagelkerke R^2	0,369	0,417
-2 Log likelihood	66,692	61,955

Σημείωση: ***, ** και *, υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.
Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το Υπόδειγμα ΙΙ, η μεταβλητή που εκφράζει τη μείωση του κυκλοφοριακού προβλήματος ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης (cars) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό που σημαίνει ότι όσο μειώνεται το κυκλοφοριακό πρόβλημα ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι περισσότερο πιθανό η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Στατιστικά σημαντική βρέθηκε η μεταβλητή που δηλώνει ότι το φύλο του εργαζόμενου επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας (jobsex) σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο που σημαίνει ότι όσοι θεωρούν πως το φύλο επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας είναι περισσότερο πιθανό η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Engberg, J. B. (1996).

Σε επίπεδο σημαντικότητας 10% βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει το φύλο (gender). Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό που εκφράζει πως οι γυναίκες είναι πιθανότερο να θεωρούν πως η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Παράλληλα, η στατιστικά σημαντική είναι και η ηλικία των ερωτώμενων (age) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, πράγμα που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται η ηλικία είναι περισσότερο πιθανό η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Τα συμπεράσματα αυτά είναι σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας του Engberg, J. B. (1996).

Στατιστικά σημαντική είναι και η μεταβλητή που δηλώνει ότι τα μορφωμένα άτομα είναι αυτά που επηρεάστηκαν πιο πολύ από την αποβιομηχανοποίηση (morfwm) σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει αρνητικό πρόσημο που σημαίνει ότι όσοι θεωρούν ότι τα μορφωμένα άτομα είναι αυτά που επηρεάστηκαν πιο πολύ από την αποβιομηχανοποίηση είναι λιγότερο πιθανό η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Σύμφωνα με το συντελεστή R^2 Nagelkerke, οι μεταβλητές του υποδείγματος ΙΙ εξηγούν το 41,7% της διακύμανσης της εξαρτημένης, δηλαδή ότι η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

5.7 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τους παράγοντες που επέφεραν φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού

Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης για το τους παράγοντες που επέφεραν φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού έχει στόχο τη μελέτη των παραγόντων που επέφεραν φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού και παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα.

$$\mathbf{Poverty_i = b_0 + b_1\ age_i + b_2\ age2_i + b_3\ idiwtikos_i + b_4\ eisod_i + b_5\ jobtech_i + b_6\ adult_i + b_7\ live_i + b_8\ meg2biomix_i + b_9\ texnikes_ergasies_i + b_{10}\ aneidik_i + b_{11}\ doctor_i + b_{12}\ daneio_i + b_{13}\ dimotiko_gumnasio_i + b_{14}\ gender_i + b_{15}\ suntaxi_i + b_{16}\ jobedu_i + b_{17}\ edukids_i + b_{18}\ dependfa_i + b_{19}\ jobage_i + b_{20}\ workkid_i + \varepsilon_i}$$

Οι παραπάνω μεταβλητές εκφράζουν:

- Poverty: ψευδομεταβλητή οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι την περίοδο την αποβιομηχανοποίησης επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Age:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει την ηλικία του ερωτώμενου
- **Age2:** ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το τετράγωνο της ηλικίας του ερωτώμενου
- **Gender:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και 0 όταν είναι γυναίκα.
- **Adult:** ποσοτική μεταβλητή που δείχνει τον αριθμό των ενηλίκων μέσα στο νοικοκυριό.

- **Idiwtikos:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η τωρινή απασχόληση του ερωτώμενου είναι στον ιδιωτικό τομέα επιστήμες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Eisod:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν υπάρχουν άλλα εισοδήματα μέσα στο νοικοκυριό επιστήμες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Meg2biomix:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εργάστηκε στις μεγαλύτερες βιομηχανίες (ενδυμάτων και χαρτιού) και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Texnikes_ergasies:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το επάγγελμα του ερωτώμενου είναι τεχνίτης και οικοδομικές εργασίες και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Aneidik:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν επηρεάστηκαν περισσότερο από την ανεργία λόγω της αποβιομηχανοποίησης τα ανειδίκευτα άτομα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Doctor:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δεν είχε την οικονομική δυνατότητα για την εκπαίδευση των παιδιών και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Daneio:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν για την κάλυψη των αναγκών οι κάτοικοι αναγκάστηκαν να πάρουν δάνειο και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Jobedu:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο συμβάλλει στην εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Jobage:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η μεγάλη ηλικία επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Jobtech:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η τεχνογνωσία επηρεάζει την αναζήτηση νέας θέσης εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Suntaxi:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι συνταξιούχος και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

- **Edukids:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν δεν υπήρχε οικονομική δυνατότητα για την εκπαίδευση των παιδιών και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Workkid:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ως κοινωνική συνέπεια της αποβιομηχάνισης της Πάτρας ότι αναγκάστηκαν τα παιδιά να εργαστούν για να βοηθήσουν οικονομικά την οικογένεια και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Dependfa:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η έλλειψη εργασίας οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση των ανέργων από τα στενά οικογενειακά πρόσωπα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Live:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν η διαμονή στην Πάτρα επηρεάζει την εύρεση εργασίας και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- **Dimotiko_gymnasio:** ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πήγε δημοτικό και γυμνάσιο και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

Στον πίνακα 7 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα εκτίμησης της λογιστικής παλινδρόμησης, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επέφεραν φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

Στο υπόδειγμα Ι του πίνακα 7 φαίνεται οι συνταξιούχοι (suntaxi), η επιρροή του μορφωτικού επιπέδου στην εύρεση εργασίας (jobedu), η έλλειψη οικονομικής δυνατότητας για την εκπαίδευση των παιδιών (edukids) και η μεταβλητή όπου η έλλειψη εργασίας οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση των ανέργων από τα στενά οικογενειακά πρόσωπα (dependfa) δεν είναι στατιστικά σημαντικοί παράγοντες. Αντίθετα όλες οι άλλες μεταβλητές του υποδείγματος φαίνονται στατιστικά σημαντικές. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το υπόδειγμα Ι και τα αποτελέσματα της τελικής εξίσωσης για τους παράγοντες που επέφεραν φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού παρουσιάζονται στο υπόδειγμα ΙΙ, στην τρίτη στήλη του πίνακα 7.

Πίνακας 7: Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης

Μεταβλητές	Υπόδειγμα I	Υπόδειγμα II
Age	-6,073** (4,139)	-1,746* (3,130)
Age2	0,049** (4,035)	0,013* (2,748)
Idiwtikos	-4,153* (2,921)	-2,392* (3,447)
Eisod	4,773** (5,283)	2,419** (3,837)
Jobtech	14,258** (5,898)	4,409** (5,541)
Adult	3,292** (4,409)	1,784** (5,755)
Live	-5,391** (5,159)	-2,662* (3,717)
Meg2biomix	-6,718** (6,164)	-3,222** (4,938)
Texnikes_ergasies	11,220** (5,149)	3,245* (3,288)
Aneidik	8,182*** (6,680)	6,076*** (8,598)
Doctor	11,780*** (6,641)	6,173*** (10,571)
Daneio	9,049*** (6,736)	4,820*** (10,425)
Dimotiko_gumnasio	-	-2,473 (1,842)
Gender	-3,789* (3,424)	-
Suntaxi	-4,936 (2,246)	-
Jobedu	-3,958 (1,909)	-
Edukids	-3,351 (1,574)	-
Workkid	-8,909** (4,310)	-
Dependfa	-3,395 (1,865)	-
jobage	-2,768* (2,719)	-
Σταθερός όρος	166,121* (3,681)	43,175 (1,992)
Cox & Snell R^2	0,482	0,417
Nagelkerke R^2	0,795	0,687
-2 Log likelihood	31,111	44,516

Σημείωση: ***, ** και *, υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.
Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.

Σύμφωνα με το υπόδειγμα ΙΙ, η μεταβλητή που δηλώνει την ηλικία του ερωτώμενου (age) είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει αρνητικό πρόσημο, που σημαίνει ότι όσο αυξάνεται η ηλικία είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

Το τετράγωνο της ηλικίας (age2) βρέθηκε στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό. Προκύπτει ότι υπάρχει ένα ελάχιστο όριο στην ηλικία πέρα από το οποίο σταδιακά η θεωρία για την ύπαρξη της φτώχειας τείνει να αυξάνεται με αύξοντα ρυθμό. Αυτό αποδεικνύεται από το θετικό πρόσημο του τετραγώνου της ηλικίας. Προκύπτει επομένως ότι:

$$\frac{\partial (b_1 \text{“Age”} + b_2 \text{”Age}^2\text{”})}{\partial \text{“Age”}} = 0 \Rightarrow b_1 + 2 * b_2 \text{“Age”} = 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow (-1{,}746) + 2 * 0{,}013 \text{“Age”} = 0$$

Επομένως προκύπτει ότι η πιθανότητα να υπήρξε φτώχεια την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης, η ηλικία των απολυμένων αυξάνεται με αύξοντα ρυθμό μέχρι την ηλικία των 67 ετών περίπου.

Η μεταβλητή που δηλώνει ότι ο ερωτώμενος απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα (idiwtikos) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό, που σημαίνει ότι όσοι απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι επήλθε φτώχεια στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Newell, A., and Pastore, F. (2000).

Στατιστικά σημαντική βρέθηκε η μεταβλητή που δηλώνει αν υπάρχουν άλλα εισοδήματα μέσα στο νοικοκυριό (eisod), σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, που σημαίνει ότι όσοι είχαν άλλα εισοδήματα μέσα στο νοικοκυριό είναι περισσότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

Σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει ότι η τεχνογνωσία είναι σημαντική για ην εύρεση νέας εργασίας (jobtech). Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο, που σημαίνει

ότι όσο η τεχνογνωσία είναι σημαντική για την εύρεση νέας εργασίας είναι πιθανότερο να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Broman, C.L. et al (1990).

Παράλληλα, στατιστικά σημαντική βρέθηκε η μεταβλητή που παρουσιάζει τον αριθμό των ενηλίκων μέσα στο νοικοκυριό (adult) σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο, που σημαίνει ότι όσο πιο πολλά άτομα μέσα στο νοικοκυριό είναι πιθανότερο να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Newell, A., and Pastore, F. (2000).

Επίσης, στατιστικά σημαντική είναι και η μεταβλητή που δηλώνει ότι η διαμονή στην Πάτρα επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας (live) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό, πράγμα που σημαίνει ότι όσοι θεωρούν ότι η διαμονή στην Πάτρα επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας είναι λιγότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Ακόμα, η μεταβλητή που δηλώνει ότι οι ερωτώμενοι εργάστηκαν στις μεγαλύτερες βιομηχανίες (χαρτιού και ενδυμάτων) (meg2biomix) βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι αρνητικό, πράγμα που σημαίνει ότι όσοι εργάστηκαν τις μεγαλύτερες βιομηχανίες (χαρτιού και ενδυμάτων) είναι λιγότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης.

Παράλληλα, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει ότι το επάγγελμα των ερωτώμενων είναι οι τεχνικές εργασίες (texnikes_ergasies). Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο που σημαίνει ότι όσοι ασχολούνταν με τεχνικές εργασίες είναι περισσότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Newell, A., and Pastore, F. (2000).

Στατιστικά σημαντική είναι η μεταβλητή που δηλώνει ότι επηρεάστηκαν περισσότερο από την αποβιομηχανοποίηση οι ανειδίκευτοι (aneidik), σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο που σημαίνει ότι όσοι πιστεύουν ότι επηρεάστηκαν περισσότερο οι ανειδίκευτοι από την

αποβιομηχάνιση είναι περισσότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Pol, G. (2008).

Σε επίπεδο σημαντικότητας 1% βρέθηκε στατιστικά σημαντική η μεταβλητή που δηλώνει την έλλειψη οικονομικής δυνατότητας για ιατρική περίθαλψη (doctor). Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, που σημαίνει ότι όσοι δήλωσαν ότι υπήρχε έλλειψη οικονομικής δυνατότητας για ιατρική περίθαλψη είναι περισσότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011).

Ακόμη, στατιστικά σημαντική είναι η μεταβλητή που δηλώνει ότι οι άνεργοι πήραν δάνειο (daneio) για να καλύψουν τις ανάγκες τους σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή είναι θετικό, που σημαίνει ότι όσοι αναγκάστηκαν να πάρουν δάνειο για να καλύψουν τις ανάγκες τους είναι πιθανότερο να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011).

Σύμφωνα με το συντελεστή R^2 Nagelkerke, οι μεταβλητές του υποδείγματος ΙΙ εξηγούν το 68,7% της διακύμανσης της εξαρτημένης, δηλαδή ότι επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού κατά την περίοδο της αποβιομηχάνισης.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα μελέτη ερευνά τις επιπτώσεις της παύσης λειτουργίας των εργοστασίων της Πάτρας στη δεκαετία του 1990, όπου η Πάτρα έχασε την οικονομική της δραστηριότητα. Στόχος, επομένως, της έρευνας είναι η ανάλυση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της αποβιομηχανοποίησης της Πάτρας στους απολυμένους των εργοστασίων αυτών. Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την εκτίμηση των υποδειγμάτων παλινδρόμησης επαληθεύουν προηγούμενες εμπειρικές μελέτες για άλλες χώρες και παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω.

Από τα αποτελέσματα των υποδειγμάτων εκτίμησης παλινδρόμησης παρατηρείται ότι, οι γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες αντιμετώπισαν μεγαλύτερη διάρκεια ανεργίας κατά την περίοδο αποβιομηχανοποίησης της Πάτρας. Το συμπέρασμα αυτό συνάδει με τα αποτελέσματα της έρευνας των Broman, C.L. et al (1990). Όσον αφορά την ηλικία των ανέργων παρατηρείται ότι όσο αυξάνεται η ηλικία, η διάρκεια ανεργίας μειώνεται. Αυτό σημαίνει πως μεγαλύτερη ανεργία αντιμετώπισαν τα νεαρά άτομα συγκριτικά με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Επιπρόσθετα, συμπεραίνεται ότι, όσο αυξάνεται το μορφωτικό επίπεδο της γυναίκας του νοικοκυριού, αυξάνεται και η διάρκεια ανεργίας, αφού την εποχή εκείνη προτιμώνταν άτομα με χαμηλότερό μορφωτικό επίπεδο. Το αποτέλεσμα αυτό είναι σύμφωνο με τους Ostry, A., et al (2000) και Ostry, A. S. et al (2001).

Παράλληλα, σύμφωνα με τα υποδείγματα παλινδρόμησης, βρέθηκε πως όσο η προϋπηρεσία είναι σημαντική για την εύρεση μιας νέας θέσης εργασίας τόσο μειώνεται και η διάρκεια ανεργίας. Μπορεί κανείς να καταλάβει πως η προϋπηρεσία ήταν ένα πολύ σημαντικό εφόδιο για την εύρεση νέας εργασίας σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο του υποψήφιου εργαζομένου. Πολύ σημαντικό είναι, επίσης, ότι όσο οι άνεργοι εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους τόσο αυξάνεται και η διάρκεια ανεργίας τους. Τα συμπεράσματα αυτά συμφωνούν με τα αποτελέσματα της έρευνας των Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011).

Επιπρόσθετα, παρατηρήθηκε ότι όσο αυξάνεται το ατομικό μηνιαίο εισόδημα τόσο αυξάνεται και η διάρκεια ανεργίας των απολυμένων ατόμων από τα εργοστάσια της Πάτρας. Παράλληλα, όσο το μορφωτικό επίπεδο συμβάλει στην εύρεση νέας εργασίας τόσο αυξάνεται και η διάρκεια ανεργίας εκείνης της εποχής, μιας και την περίοδο εκείνη ένα μεγάλο μέρος του δείγματος δεν είχε υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Ακόμη, όσο αυξάνεται η άποψη ότι η μεγάλη ηλικία επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας τόσο αυξάνεται η διάρκεια ανεργίας. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες των Newell, A., and Pastore, F. (2000) και των Federman, M. and Levine, D. I. (2010). Τέλος, όσο αυξάνεται ο αριθμός των ενηλίκων τόσο μειώνεται και η διάρκεια της ανεργίας.

Αξιόλογο είναι επίσης το γεγονός ότι, από το υπόδειγμα παλινδρόμησης για το αν κατά την περίοδο αποβιομηχάνισης οι άνεργοι εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους, οι άνδρες συγκριτικά με τις γυναίκες είναι πιθανότερο να εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους, πράγμα που συμφωνεί και με τις έρευνες των Haller (2005), Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011) και Liang, Z., et al (2002). Ακόμη, παρατηρείται ότι όσο αυξάνεται το εισόδημα των ανέργων είναι λιγότερο πιθανό οι άνεργοι να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τους Broman, C.L. et al (1990), Haller (2005) και Pol, G. (2008). Πολύ σημαντικό θεωρείται ότι οι εργαζόμενοι που ασχολούνταν με τεχνικές εργασίες είναι περισσότερο πιθανό να εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους, κάτι το οποίο συνάδει με την έρευνα του Haller, W. (2005). Παρατηρείται επίσης, ότι από την αποβιομηχανοποίηση στην Πάτρα επηρεάστηκαν περισσότερο οι ανειδίκευτοι αφού αυτοί είναι πιθανότερο να εξαρτώνταν οικονομικά από τα παιδιά τους.

Παράλληλα, όσο αυξάνεται η διάρκεια ανεργίας είναι πιθανότερο οι άνεργοι να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τους Tigges, L. M., and Tootle, D. M. (1990), Ostry, A., et al (2000) και Ostry, A. S. et al (2002). Επίσης, όσοι εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα είναι λιγότερο πιθανό να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τους Newell, A., and Pastore, F. (2000). Παρατηρήθηκε ότι, όσοι έκαναν αποταμίευση είναι λιγότερο πιθανό να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους. Ακόμη, όσο αυξάνεται η ηλικία είναι λιγότερο πιθανό οι άνεργοι να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους και αυτό γιατί, σύμφωνα με τους ανέργους, την περίοδο εκείνη ήταν πιο εύκολο να βρει κανείς εργασία ακόμη και σε μεγάλη ηλικία, συγκριτικά με τη σημερινή εποχή. Σύμφωνα με το υπόδειγμα παλινδρόμησης, όσοι καλύπτουν τα έξοδα του νοικοκυριού με το μισθό τους είναι λιγότερο πιθανό να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους.

Όσον αφορά το υπόδειγμα παλινδρόμησης για το ότι η έλλειψη εργασίας οδηγεί σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα, αξίζει να σημειωθεί πως όσον αφορά το μηνιαίο ατομικό εισόδημα παρατηρήθηκε ότι όσο αυξάνεται το οικογενειακό εισόδημα είναι λιγότερο πιθανό οι άνεργοι να εξαρτώνται οικονομικά από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί με αρκετές έρευνες όπως των Broman, C.L. et al (1990), Haller (2005) και Bezuidenhout, A., et al (2007). Παράλληλα, συμπεραίνεται ότι όσο αυξάνονται τα ενήλικα μέλη μέσα στο νοικοκυριό είναι λιγότερο πιθανό να οι άνεργοι να εξαρτώνται οικονομικά από στενά οικογενειακά πρόσωπα.

Παράλληλα, οι άνεργοι που είχαν ιδιόκτητη κατοικία είναι λιγότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα, συμπέρασμα που συνάδει με αποτέλεσμα της έρευνας των Bezuidenhout, A., et al (2007). Ακόμη, όσο αυξάνεται ο αριθμός των παιδιών στο νοικοκυριό είναι περισσότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση των ανέργων από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Επίσης, οι ερωτώμενοι που εργάστηκαν στις μεγαλύτερες βιομηχανίες της Πάτρας (χαρτιού και ενδυμάτων) είναι λιγότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα.

Επιπρόσθετα, οι άνεργοι που ήταν παντρεμένοι ήταν περισσότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να τους οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Liang, Z., et al (2002). Ακόμη, όταν το φύλο του εργαζομένου επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας είναι περισσότερο πιθανό η έλλειψη εργασίας να οδήγησε σε οικονομική εξάρτηση από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011).

Όσον αφορά το θέμα αν θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών συμπεραίνεται ότι όσο αυξάνεται το μηνιαίο ατομικό εισόδημα των ερωτώμενων είναι λιγότερο πιθανό να θεωρούν πως θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες των Broman, C.L. et al (1990), Haller (2005), Bezuidenhout, A., et al (2007) και Pol, G. (2008). Η συμβολή του μορφωτικού επιπέδου στην ανάπτυξη της πόλης και των περιχώρων από την αποκέντρωση των βιομηχανιών είναι σημαντική. Παρατηρήθηκε ότι όσο το μορφωτικό επίπεδο της συζύγου είναι η δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι πιθανότερο οι ερωτώμενοι να θεωρούν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν πραγματοποιηθεί αποκέντρωση των βιομηχανιών.

Επιπρόσθετα, όσοι πιστεύουν ότι μειώνεται το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Επίσης, όσοι πιστεύουν ότι μειώνεται το κυκλοφοριακό πρόβλημα ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Τα συμπεράσματα αυτά είναι σύμφωνα με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Αξίζει να σημειωθεί πως, αποτελέσματα της παρούσας έρευνας είναι και ότι όσο οι ερωτώμενοι προτιμούν η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας να στηριχθεί στην ανάπτυξη του τουρισμού είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Ακόμη, όσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι

θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Παράλληλα, σύμφωνα με την παρούσα έρευνα όσοι είναι παντρεμένοι είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Ακόμη, όποιοι έχουν ιδιόκτητη κατοικία είναι περισσότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Σύμφωνα με το υπόδειγμα της παλινδρόμησης παρατηρήθηκε ότι, όσοι κάνουν αποταμίευση είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Παρατηρήθηκε ότι, όσοι πιστεύουν ότι μειώνεται το πρόβλημα της αστικοποίησης ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι θα επέλθει ανάπτυξη στην πόλη και τα περίχωρα αν γίνει αποκέντρωση των βιομηχανιών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990).

Σύμφωνα με το υπόδειγμα παλινδρόμησης για το αν το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα, επισημαίνεται ακόμα ότι, όσο αυξάνεται το μηνιαίο ατομικό εισόδημα είναι περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες των Pol, G. (2008) και Haller, W. (2005). Επίσης, όσο αυξάνεται η ηλικία είναι περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις έρευνες Federman, M. and Levine, D. I. (2010) και Newell, A., and Pastore, F. (2000). Ακόμη, όσο αυξάνονται ο αριθμός των παιδιών στο νοικοκυριό είναι πιθανότερο το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Rajar, A. W., et al (2007).

Παράλληλα, όσοι από τους ερωτώμενους πιστεύουν ότι το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας μειώνεται ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990). Ακόμη, οι ερωτώμενοι που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα είναι

περισσότερο πιθανό το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη θα επιφέρει ανάπτυξη στην Πάτρα. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα Rajar, A. W., et al (2007).

Όσο για τη δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων παρατηρήθηκε ότι όσο μειώνεται το κυκλοφοριακό πρόβλημα ως επίπτωση της βιομηχανικής αποκέντρωσης είναι περισσότερο πιθανό η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Kim, K. (1990). Παράλληλα, όσοι θεωρούν πως το φύλο επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας είναι περισσότερο πιθανό η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα του Engberg, J. B. (1996).

Ακόμη, οι γυναίκες είναι πιθανότερο να θεωρούν πως η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. όσο αυξάνεται η ηλικία είναι περισσότερο πιθανό η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Τα συμπεράσματα αυτά είναι σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας του Engberg, J. B. (1996). Συμπεράθηκε ότι όσοι θεωρούν ότι τα μορφωμένα άτομα είναι αυτά που επηρεάστηκαν πιο πολύ από την αποβιομηχανοποίηση είναι λιγότερο πιθανό η δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Όσον αφορά το υπόδειγμα παλινδρόμησης για τη φτώχεια παρατηρήθηκε ότι όσο αυξάνεται η ηλικία είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Η πιθανότητα να υπήρξε φτώχεια την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης, η ηλικία των απολυμένων αυξάνεται με αύξοντα ρυθμό μέχρι την ηλικία των 67 ετών περίπου.

Παρατηρήθηκε ότι, όσο η τεχνογνωσία είναι σημαντική για ην εύρεση νέας εργασίας είναι πιθανότερο να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Το συμπέρασμα αυτό συνάδει με την έρευνα των Broman, C.L. et al (1990). Άξιο αναφοράς όσοι θεωρούν ότι η διαμονή στην Πάτρα επηρεάζει την εύρεση νέας εργασίας είναι λιγότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Επίσης, όσοι εργάστηκαν τις μεγαλύτερες

βιομηχανίες (χαρτιού και ενδυμάτων) είναι λιγότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης.

Επιπρόσθετα, όσοι απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα είναι λιγότερο πιθανό να πιστεύουν ότι επήλθε φτώχεια στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Newell, A., and Pastore, F. (2000). Επίσης, όσοι είχαν άλλα εισοδήματα μέσα στο νοικοκυριό είναι περισσότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Επισημαίνεται ότι, όσο πιο πολλά άτομα μέσα στο νοικοκυριό είναι πιθανότερο να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Newell, A., and Pastore, F. (2000).

Συμπεραίνεται ακόμη ότι, όσοι ερωτώμενοι ασχολούνταν με τεχνικές εργασίες είναι περισσότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Newell, A., and Pastore, F. (2000). Παράλληλα, όσοι πιστεύουν ότι επηρεάστηκαν περισσότερο οι ανειδίκευτοι από την αποβιομηχάνιση είναι περισσότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί με την έρευνα του Pol, G. (2008).

Ακόμη, όσοι δήλωσαν ότι υπήρχε έλλειψη οικονομικής δυνατότητας για ιατρική περίθαλψη είναι περισσότερο πιθανό να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Επίσης, όσοι αναγκάστηκαν να πάρουν δάνειο για να καλύψουν τις ανάγκες τους είναι πιθανότερο να επήλθε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού την περίοδο της αποβιομηχανοποίησης. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με την έρευνα των Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011).

Τέλος, το γενικότερο συμπέρασμα της παρούσας έρευνας ότι οι κοινωνικές και οι οικονομικές επιπτώσεις της αποβιομηχανοποίησης της Πάτρας τη δεκαετία του 1990 ήταν αρκετά σημαντικές για τους εργαζομένους των εργοστασίων που έπαψαν να λειτουργούν. Επήλθε μεγάλο ποσοστό ανεργίας των κατοίκων αλλά φτώχειας. Περισσότερο επηρεάστηκαν οι γυναίκες εργαζόμενες σε σχέση με τους άνδρες και γενικότερα πολλοί από τους ανέργους αναγκάστηκαν αν στηριχτούν οικονομικά από τα παιδιά τους ή από στενά οικογενειακά πρόσωπα. Βέβαια, ομόφωνα το δείγμα της

έρευνας θεωρεί πως η σημερινή οικονομική κρίση του 2012 είναι πολύ πιο σημαντική σε σχέση με εκείνη την εποχή. Σήμερα οι συνέπειες της παρούσας οικονομικής κρίσης είναι ολέθριες για τον πληθυσμό, όχι μόνο της Πάτρας αλλά και ολόκληρης της χώρας αφού η ανεργία είναι κυρίαρχο φαινόμενο της εποχής και έχει πλήξει μεγάλο μέρος του πληθυσμού αλλά και η φτώχεια είναι ακόλουθο της ανεργίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

1. Artha, I. K. D. S., and Haan, J. (2011). Labor Market Flexibility and the Impact of the Financial Crisis. *Kyklos,* Vol. 64, No 2, pp. 213-230.

2. Bezuidenhout, A., et al (2007). Globalization and Poverty: Impacts on Employment and Households of Employment and Restructuring in the Textiles Industry of South Africa. *Journal of International Development*, Vol.19, No. 5, pp. 545–565.

3. Broman, C.L. et al (1990). Unemployment and Its Effects on Families: Evidence from a Plant Closing Study. *American Journal of Community Psychology*, Vol. 18, No. 5, pp. 543-659.

4. Engberg, J. B. (1996). Employment Policy and Urban Economic Development. *Housing Policy Debate*, Vol. 7, No 4, pp. 695-714.

5. Federman, M. and Levine, D. I. (2010). Industrialization, Pollution, and Infant Mortality. *Environment and Development Economics,* Vol.15, No. 5, pp. 557-584.

6. Haller, W. (2005). Industrial Restructuring and Urban Change in the Pittsburgh Region: Developmental, Ecological, and Socioeconomic Tradeoffs. *Ecology and Society*, Vol. 10, No 1, art.13.

7. Kim, K. (1990). Industrialization Process, Employment and Income Distribution in Mexico: Issues and Strategies. Working Paper, No. 131. The Helen Kellogg Institute for International Studies, University of Notre Dame, Indiana.

8. Liang, Z., et al (2002). Rural Industrialisation and Internal Migration in China. *Urban Studies,* Vol. 39, No 12, pp. 2175–2187.

9. Newell, A., and Pastore, F. (2000). Regional Unemployment and Industrial Restructuring in Poland. Discussion Paper, No. 194, IZA.

10. Ostry, A., et al (2000). Downsizing and Industrial Restructuring in Relation to Changes in Psychosocial Conditions of Work in British Columbia Sawmills. *Scand J Work Environ Health,* Vol.26, No 3, pp.273-278.

11. Ostry, A. S. et al (2001). Effects of De-industrialization on Unemployment, Re-employment, and Work Conditions in a Manufacturing Workforce. *BMC Public Health*, Vol. 1, No. 1, pp. 15.

12. Ostry, A. S. et al (2002). Effect of De-industrialisation on Working Conditions and Self Reported Health in a Sample of Manufacturing Workers. *J Epidemiol Community Health,* Vol.56, No. 9, pp. 506-509.

13. Ostry, A., et al (2000). The Relationship Between Unemployment, Technological Change and Psychosocial Work Conditions in British Columbia Sawmills. *Critical Public Health,* Vol. 10, No 2, pp. 179-192.

14. Pastor, C. J. M., et al (2011). Impact of a Social and Employment Crisis on the Demand for Mental Health Care. *Rev Psiquiatr Salud Ment,* Vol. 4, No 2, pp.75-80.

15. Pereira, M. C., and Brito, M. J. (2011). Meanings of Unemployment and Industrial Restructuring in Lavras, Brazil: A constructionist approach. *African Journal of Business Management,* Vol. 5, No 5, pp. 1598-1607.

16. Pol, G. (2008). Urban Economic (Re)development after Declining Base Industries a Comparison between Emmen (NL) and Durham, North Carolina (USA).

17. Rajar, A. W., et al (2007). Demographic, Social and Economic Changes in Tharparkar (1988-2006) - An Analysis. *Indus Journal of Management & Social Sciences,* Vol. 1, No 2, pp. 107-128.

18. Tigges, L. M., and Tootle, D. M. (1990). Labor Supply, Labor Demand, and Men's Underemployment in Rural and Urban Labor Markets. *Rural Sociology,* Vol. 55, No 3, pp.328-356.

19. Tran, T., and Doan, T (2010). Industrialization, Economic and Employment Structure Changes in Vietnam during Economic Transition.

20. Zhu, X., and Song, H (2007). Industrialization, Labor Mobility and Urban-Rural Structure.

Ελληνική βιβλιογραφία

1. Αργυροπούλου Μ., «Η πολιτισμική φυσιογνωμία της Πάτρας. Εβδομάδα Γραμμάτων και Τεχνών της Πάτρας», Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα 1997.

2. Βαΐου Ντ., Μαντουβάλου Μ., «Ένθετο 1- Το ζήτημα της αποβιομηχάνισης», Θέματα Αστικού Σχεδιασμού, Σημειώσεις, Αθήνα 2006.

3. Θωμόπουλου, Στ. Ν, «Ιστορία της πόλεως των Πατρών από αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι το 1821», Πάτραι 1952, (επιμέλεια. Τριανταφύλλου, Κ.Ν.)

4. Καϊκά- Μαντούκα Γ., «Πάτρα 1870-1900. Η καθημερινή ζωή της Πάτρας στην αυγή της Μπελ Επόκ», Αχαϊκές Εκδόσεις, Πάτρα 1998.
5. Λεωντίδου Λ., «Το μεταμοντέρνο κίνημα στη γεωγραφία. Ο χώρος ως καλειδοσκόπιο μεταφορντιστικών τοπίων, κοινωνικών δικτύων και διυποκειμενικών κόσμων», Αθήνα 1995.
6. Λώλος, Σ. (2009), Οι Ελληνικές Περιφέρειες: Οικονομική Σύγκλιση και Συνοχή, Gutenberg, Αθήνα.
7. Μητράκος, Θ. και Δ. Νικολίτσα (2006), «Η Διάρκεια της Ανεργίας στην Ελλάδα: Εξελίξεις και Χαρακτηριστικά», Τράπεζα της Ελλάδος, Οικονομικό Δελτίο, 27, 7-46.
8. Νασόπουλος Π. Ν., Τσιλήρας Α., «Πάτρα: Εικόνες και στιγμές της σύγχρονης πόλης», Πάτρα 2004.
9. Σαραφόπουλος, Ν., Β., «Ιστορικό λεύκωμα Αχαικής Βιομηχανίας 1825-1975», Επιστημονικό Πάρκο Πατρών, Πάτρα 2008

Διαδικτυακή Βιβλιογραφία

1. Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία: www.statistics.gr
2. Δήμος Πατρέων: www.e-patras.gr

ПАРАРТНМА

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Πίνακας 1: ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ					
	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση
gender	150	0	1	0,62	0,487
age	150	40	79	56,11	10,225
educman	150	-9	6	1,57	4,080
educwife	150	-9	6	0,74	4,670
family	150	0	3	1,00	0,568
kids	150	0	1	0,75	0,433
children	150	-9	5	-0,68	4,847
kid1	150	-9	52	20,82	19,518
kid2	150	-9	48	11,01	19,962
kid3	150	-9	45	-3,50	13,325
kid4	150	-9	42	-7,33	8,027
kid5	150	-9	37	-8,05	5,771
adult	150	1	6	2,49	1,246
home	150	0	1	0,77	0,420
income	150	0	4	1,73	1,016
fam_inc	150	0	7	2,60	1,528
eisod	150	0	1	0,25	0,433
apotam	150	0	1	0,67	0,473
exoda	150	0	3	0,37	0,649
job	150	0	11	3,91	2,360
work	150	0	8	2,51	2,863
years	150	-9	34	6,07	11,584
hours	150	-9	10	2,07	8,111
type	150	-9	1	-2,48	4,767
sec_work	150	0	1	0,02	0,140
industry	150	-9	10	-4,97	6,577
past	150	0	1	0,99	0,082
who	150	0	9	2,89	2,775
job_pr	150	0	1	0,67	0,473
jobtech	150	0	1	0,89	0,318
jobedu	150	0	1	0,72	0,451
jobage	150	0	1	0,77	0,424
jobsex	150	0	1	0,52	0,501
jobkat	150	0	1	0,79	0,406
jobbuy	150	0	1	0,97	0,162
independ	150	0	1	0,97	0,162

anasfal	150	0	1	0,79	0,411
psychdem	150	0	1	0,94	0,238
physic	150	0	1	0,31	0,463
live	150	0	1	0,83	0,374
industrial	150	0	1	0,28	0,451
sinolapa	150	0	1	0,98	0,140
meionot	150	1	1	1,00	0,000
influ	150	0	1	0,98	0,140
no_job	150	1	1	1,00	0,000
duration	150	1	10	2,25	1,537
apolysi	150	3	6	4,99	0,831
men	150	0	1	0,68	0,468
women	150	0	1	0,37	0,485
new	150	0	1	0,32	0,468
old	150	0	1	0,09	0,292
aneidik	150	0	1	0,87	0,334
eidike	150	0	1	0,17	0,380
manager	150	0	1	0,07	0,250
morfwm	150	0	1	0,21	0,411
phges	150	0	2	0,70	0,653
doctor	150	0	1	0,42	0,495
edukids	150	0	1	0,34	0,475
kidwork	150	0	1	0,28	0,451
cv	150	0	1	0,35	0,478
syst_epi	150	0	1	0,52	0,501
interview	150	0	1	0,30	0,460
factor	150	0	1	0,67	0,473
close	150	0	1	0,29	0,454
new_jobs	150	0	1	0,35	0,478
invest	150	0	1	0,30	0,460
build	150	0	1	0,59	0,493
more_inc	150	0	1	0,46	0,500
condition	150	0	1	0,71	0,457
aftoapasx	150	0	1	0,89	0,318
country	150	0	1	0,22	0,416
workkid	150	0	1	0,32	0,468
region	150	0	1	0,21	0,406
city	150	0	1	0,45	0,499
problems	150	0	1	0,77	0,420
psycho	150	0	1	0,93	0,250
violence	150	0	1	0,41	0,494

daneio	150	0	1	0,85	0,362
unemploy	150	0	1	0,77	0,424
ecodepen	150	0	1	0,40	0,492
dependfa	150	0	1	0,79	0,406
bigindus	150	0	1	0,99	0,082
economy	150	0	1	0,97	0,162
farm	150	0	1	0,37	0,484
bigunemp	150	0	1	0,73	0,447
othercity	150	0	1	0,53	0,501
poverty	150	0	1	0,77	0,420
service	150	0	1	0,78	0,416
diktyo	150	0	1	0,60	0,492
enterpr	150	0	1	0,89	0,310
newenter	150	0	1	0,12	0,326
epidoma	150	0	1	0,98	0,140
apozhmiw	150	0	1	0,77	0,424
neweduc	150	0	1	0,29	0,454
partner	150	0	1	0,19	0,391
incother	150	0	1	0,33	0,473
apokentr	150	0	1	0,79	0,406
indu_out	150	0	1	0,92	0,272
money	150	0	1	0,76	0,429
transport	150	0	1	0,54	0,500
civil	150	0	1	0,67	0,473
cars	150	0	1	0,67	0,473
develop	150	0	1	0,98	0,140
indunew	150	1	1	1,00	0,000
enternew	150	0	1	0,88	0,326
dev_geo	150	0	1	0,68	0,468
devempo	150	0	1	0,96	0,197
devtour	150	0	1	0,83	0,374
today	150	0	1	0,99	0,082
Valid N (listwise)	150				

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ

Πίνακας 2.1: Κατανομή συχνοτήτων για το φύλο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Γυναίκα	57	38,0	38,0
Άνδρας	93	62,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.2: Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
40	2	1,3	1,3
41	3	2,0	3,3
42	2	1,3	4,7
43	2	1,3	6,0
44	3	2,0	8,0
45	3	2,0	10,0
46	4	2,7	12,7
47	2	1,3	14,0
48	12	8,0	22,0
49	14	9,3	31,3
50	14	9,3	40,7
51	5	3,3	44,0
52	8	5,3	49,3
53	3	2,0	51,3
54	8	5,3	56,7
55	1	0,7	57,3
56	9	6,0	63,3
57	2	1,3	64,7
58	6	4,0	68,7
59	3	2,0	70,7
60	6	4,0	74,7
61	2	1,3	76,0
65	3	2,0	78,0
67	2	1,3	79,3
68	4	2,7	82,0
69	2	1,3	83,3
70	1	0,7	84,0
71	2	1,3	85,3
72	3	2,0	87,3
73	4	2,7	90,0
74	2	1,3	91,3

75	5	3,3	94,7
76	6	4,0	98,7
78	1	0,7	99,3
79	1	0,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.3: Κατανομή συχνοτήτων για το μορφωτικό επίπεδο του συζύγου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν υπάρχει σύζυγος	17	11,3	11,3
Απόφοιτος δημοτικού	27	18,0	29,3
Απόφοιτος γυμνασίου	30	20,0	49,3
Απόφοιτος λυκείου	47	31,3	80,7
Πτυχιούχος δημοσίου ή ιδιωτικού ΙΕΚ	2	1,3	82,0
Πτυχιούχος Τ.Ε.Ι.	9	6,0	88,0
Πτυχιούχος Α.Ε.Ι.	18	12,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.4: Κατανομή συχνοτήτων για το μορφωτικό επίπεδο της συζύγου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν υπάρχει σύζυγος	26	17,3	17,3
Δεν πήγα σχολείο	4	2,7	20,0
Απόφοιτος δημοτικού	26	17,3	37,3
Απόφοιτος γυμνασίου	12	8,0	45,3
Απόφοιτος λυκείου	60	40,0	85,3
Πτυχιούχος δημοσίου ή ιδιωτικού ΙΕΚ	3	2,0	87,3
Πτυχιούχος Τ.Ε.Ι.	11	7,3	94,7
Πτυχιούχος Α.Ε.Ι.	8	5,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.5: Κατανομή συχνοτήτων για την οικογενειακή κατάσταση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Άγαμος/η	23	15,3	15,3
Έγγαμος/η	105	70,0	85,3
Χήρος/α	21	14,0	99,3
Εν διαστάσει	1	0,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.6: Κατανομή συχνοτήτων για την ύπαρξη παιδιών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	37	24,7	24,7

Ναι	113	75,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.7: Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των παιδιών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν υπάρχουν παιδιά	37	24,7	24,7
1	31	20,7	45,3
2	58	38,7	84,0
3	17	11,3	95,3
4	2	1,3	96,7
5	5	3,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.8: Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του πρώτου παιδιού

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν υπάρχουν παιδιά	37	24,7	24,7
8	1	0,7	25,3
9	1	0,7	26,0
15	1	0,7	26,7
17	1	0,7	27,3
18	1	0,7	28,0
19	1	0,7	28,7
20	10	6,7	35,3
21	8	5,3	40,7
22	12	8,0	48,7
23	2	1,3	50,0
24	4	2,7	52,7
25	7	4,7	57,3
26	3	2,0	59,3
27	2	1,3	60,7
28	6	4,0	64,7
29	4	2,7	67,3
30	7	4,7	72,0
32	4	2,7	74,7
33	1	0,7	75,3
34	2	1,3	76,7
35	5	3,3	80,0
36	1	0,7	80,7
40	2	1,3	82,0
42	1	0,7	82,7
45	12	8,0	90,7

48	5	3,3	94,0
49	3	2,0	96,0
50	2	1,3	97,3
51	2	1,3	98,7
52	2	1,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.9: Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του δεύτερου παιδιού

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν υπάρχουν παιδιά	67	44,7	44,7
1	1	0,7	45,3
8	2	1,3	46,7
9	1	0,7	47,3
15	2	1,3	48,7
16	2	1,3	50,0
17	6	4,0	54,0
18	7	4,7	58,7
19	2	1,3	60,0
20	7	4,7	64,7
21	3	2,0	66,7
22	1	0,7	67,3
23	7	4,7	72,0
24	2	1,3	73,3
25	2	1,3	74,7
26	6	4,0	78,7
27	2	1,3	80,0
28	2	1,3	81,3
29	1	0,7	82,0
30	2	1,3	83,3
33	4	2,7	86,0
35	1	0,7	86,7
39	1	0,7	87,3
40	3	2,0	89,3
43	2	1,3	90,7
44	2	1,3	92,0
45	3	2,0	94,0
46	2	1,3	95,3
47	1	0,7	96,0
48	6	4,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.10: Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του τρίτου παιδιού

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν υπάρχουν παιδιά	126	84,0	84,0
15	3	2,0	86,0
16	3	2,0	88,0
17	4	2,7	90,7
19	1	0,7	91,3
20	1	0,7	92,0
22	1	0,7	92,7
24	1	0,7	93,3
25	1	0,7	94,0
28	1	0,7	94,7
32	3	2,0	96,7
40	2	1,3	98,0
44	1	0,7	98,7
45	2	1,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.11: Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του τέταρτου παιδιού

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν υπάρχουν παιδιά	143	95,3	95,3
15	3	2,0	97,3
19	1	0,7	98,0
39	1	0,7	98,7
42	2	1,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.12: Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του πέμπτου παιδιού

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν υπάρχουν παιδιά	145	96,7	96,7
8	3	2,0	98,7
37	2	1,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.13: Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των ενηλίκων στο νοικοκυριό

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
1	43	28,7	28,7
2	35	23,3	52,0
3	37	24,7	76,7

4	27	18,0	94,7
5	7	4,7	99,3
6	1	0,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.14: Κατανομή συχνοτήτων για τον τύπο της κατοικίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ενοικιασμένη	34	22,7	22,7
Ιδιόκτητη	116	77,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.15: Κατανομή συχνοτήτων για το ατομικό μηνιαίο εισόδημα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0-400	27	18,0	18,0
401-800	20	13,3	31,3
801-1200	72	48,0	79,3
1201-1600	29	19,3	98,7
1601-2000	2	1,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.16: Κατανομή συχνοτήτων για το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0-5000	12	8,0	8,0
5001-10000	20	13,3	21,3
10001-15000	45	30,0	51,3
15001-20000	40	26,7	78,0
20001-25000	15	10,0	88,0
25001-30000	9	6,0	94,0
30001-35000	8	5,3	99,3
35001-40000	1	0,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.17: Κατανομή συχνοτήτων για την ύπαρξη άλλων εισοδημάτων μέσα στο νοικοκυριό

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	113	75,3	75,3
Ναι	37	24,7	100,0

Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.18: Κατανομή συχνοτήτων για την αποταμίευση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	50	33,3	33,3
Ναι	100	66,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.19: Κατανομή συχνοτήτων για τον τρόπο κάλυψης των εξόδων

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Μισθός μου	105	70,0	70,0
Μισθός του/ης συζύγου	39	26,0	96,0
Βοήθεια από γονείς/ συγγενείς	2	1,3	97,3
Προηγούμενες αποταμιεύσεις	4	2,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.20: Κατανομή συχνοτήτων για το επάγγελμα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Εκπαιδευτικός	1	0,7	0,7
Οικοδομικές εργασίες	21	14,0	14,7
Τεχνίτης	47	31,3	46,0
Δικηγόρος	3	2,0	48,0
Γιατρός	2	1,3	49,3
Υπάλληλος γραφείου	40	26,7	76,0
Μηχανικός	12	8,0	84,0
Οικονομικές επιστήμες	17	11,3	95,3
Οδηγός	3	2,0	97,3
Ασφαλιστής	1	0,7	98,0
Έμπορος	2	1,3	99,3
Νοσηλευτής	1	0,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.21: Κατανομή συχνοτήτων για την τωρινή απασχόληση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ιδιωτικός υπάλληλος	58	38,7	38,7
Δημόσιος υπάλληλος	31	20,7	59,3
Ελεύθερος επαγγελματίας	9	6,0	65,3
Οικιακά	5	3,3	68,7
Συνταξιούχος	37	24,7	93,3

Άνεργος/η	10	6,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.22: Κατανομή συχνοτήτων για τα χρόνια τωρινής εργασίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν δουλεύω	52	34,7	34,7
2	1	0,7	35,3
4	1	0,7	36,0
7	1	0,7	36,7
8	4	2,7	39,3
9	11	7,3	46,7
10	6	4,0	50,7
11	1	0,7	51,3
12	10	6,7	58,0
13	6	4,0	62,0
14	10	6,7	68,7
15	17	11,3	80,0
16	2	1,3	81,3
17	7	4,7	86,0
18	8	5,3	91,3
19	1	0,7	92,0
20	9	6,0	98,0
21	2	1,3	99,3
34	1	0,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.23: Κατανομή συχνοτήτων για τις ώρες εργασίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν δουλεύω	52	34,7	34,7
5	3	2,0	36,7
6	1	0,7	37,3
8	91	60,7	98,0
10	3	2,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.24: Κατανομή συχνοτήτων για τον τύπο εργασίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν δουλεύω	52	34,7	34,7
Μερική απασχόληση	2	1,3	36,0
Πλήρης απασχόληση	96	64,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.25: Κατανομή συχνοτήτων για τη δεύτερη εργασία

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	147	98,0	98,0
Ναι	3	2,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.26: Κατανομή συχνοτήτων για το βιομηχανικό κλάδο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεν δουλεύω	107	71,3	71,3
Ποτών/τροφίμων	1	0,7	72,0
Μετάλλου	15	10,0	82,0
Χαρτιού	5	3,3	85,3
Χημικών	1	0,7	86,0
Φωτοβολταϊκών	11	7,3	93,3
Φαρμάκων	9	6,0	99,3
Ξύλου	1	0,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.27: Κατανομή συχνοτήτων για την εργασία στο παρελθόν στη βιομηχανία

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	150	100,0	100,0

Πίνακας 2.28: Κατανομή συχνοτήτων για το βιομηχανικό κλάδο στο παρελθόν

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ποτών/τροφίμων	19	12,7	12,7
Ενδυμάτων	50	33,3	46,0
Μετάλλου	4	2,7	48,7
Χαρτιού	38	25,3	74,0
Χημικών	18	12,0	86,0
Ελαστικά αυτοκινήτων	21	14,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.29: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή της προϋπηρεσίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	50	33,3	33,3
Ναι	100	66,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.30: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή της τεχνογνωσίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	17	11,3	11,3
Ναι	133	88,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.31: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή του μορφωτικού επιπέδου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	42	28,0	28,0
Ναι	108	72,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.32: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή της μεγάλης ηλικίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	35	23,3	23,3
Ναι	115	76,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.33: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή του φύλου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	72	48,0	48,0
Ναι	78	52,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.34: Κατανομή συχνοτήτων για την κοινωνική καταξίωση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	31	20,7	20,7
Ναι	119	79,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.35: Κατανομή συχνοτήτων για την αγοραστική δύναμη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	4	2,7	2,7
Ναι	146	97,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.36: Κατανομή συχνοτήτων για την οικονομική ανεξαρτησία

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	4	2,7	2,7
Ναι	146	97,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.37: Κατανομή συχνοτήτων για την ανασφάλεια

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	32	21,3	21,3
Ναι	118	78,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.38: Κατανομή συχνοτήτων για τις ψυχολογικές απαιτήσεις των θέσεων ευθύνης

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	9	6,0	6,0
Ναι	141	94,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.39: Κατανομή συχνοτήτων για τις σωματικές απαιτήσεις των θέσεων ευθύνης

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	104	69,3	69,3
Ναι	46	30,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.40: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή της διαμονής της Πάτρας στην εύρεση εργασίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	25	16,7	16,7
Ναι	125	83,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.41: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η Πάτρα είναι βιομηχανοποιημένη περιοχή

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	108	72,0	72,0
Ναι	42	28,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.42: Κατανομή συχνοτήτων για το αν οι βιομηχανίες συμβάλλουν στην αύξηση της συνολικής απασχόλησης

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	3	2,0	2,0
Ναι	147	98,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.43: Κατανομή συχνοτήτων για τις μειονότητες

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	150	100,0	100,0

Πίνακας 2.44: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των μειονοτήτων

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	3	2,0	2,0
Ναι	147	98,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.45: Κατανομή συχνοτήτων για το αν ήταν άνεργος την περίοδο αποβιομηχανοποίησης

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	150	100,0	100,0

Πίνακας 2.46: Κατανομή συχνοτήτων για τη διάρκεια ανεργίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
1	56	37,3	37,3
2	48	32,0	69,3
3	24	16,0	85,3
4	10	6,7	92,0
5	8	5,3	97,3
6	1	0,7	98,0
7	1	0,7	98,7
10	2	1,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.47: Κατανομή συχνοτήτων για το λόγο απόλυσης

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Λόγω έλλειψης εξειδίκευσης	1	0,7	0,7
Λόγω οικονομικών προβλημάτων που αντιμετώπισαν οι επιχ.	49	32,7	33,3
Λόγω επιθυμίας της επιχ. να μειώσει το προσωπικό	50	33,3	66,7
Λόγω αδυναμίας της επιχ. να καλύψει τη μισθοδοσία του προσωπικού	50	33,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.48: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των ανδρών από την αποβιομηχανοποίηση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	48	32,0	32,0
Ναι	102	68,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.49: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των γυναικών από την αποβιομηχανοποίηση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	94	62,7	62,7
Ναι	56	37,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.50: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των νέων από την αποβιομηχανοποίηση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	102	68,0	68,0
Ναι	48	32,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.51: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των ηλικιωμένων από την αποβιομηχανοποίηση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	136	90,7	90,7
Ναι	14	9,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.52: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των ανειδίκευτων από την

αποβιομηχανοποίηση			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	19	12,7	12,7
Ναι	131	87,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.53: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των ειδικευμένων από την αποβιομηχανοποίηση			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	124	82,7	82,7
Ναι	26	17,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.54: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των διευθυντικών στελεχών από την αποβιομηχανοποίηση			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	140	93,3	93,3
Ναι	10	6,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.55: Κατανομή συχνοτήτων για την επιρροή των μορφωμένων ατόμων από την αποβιομηχανοποίηση			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	118	78,7	78,7
Ναι	32	21,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.56: Κατανομή συχνοτήτων για τις πηγές εισοδήματος την περίοδο ανεργίας			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Επίδομα ανεργίας	61	40,7	40,7
Εισοδήματα των άλλων μελών της οικογένειας	73	48,7	89,3
Αποταμιεύσεις	16	10,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.57: Κατανομή συχνοτήτων για την οικονομική δυνατότητα για ιατρική περίθαλψη			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	87	58,0	58,0
Ναι	63	42,0	100,0

Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.58: Κατανομή συχνοτήτων για την οικονομική δυνατότητα για τη μόρφωση των παιδιών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	99	66,0	66,0
Ναι	51	34,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.59: Κατανομή συχνοτήτων για την εργασία των παιδιών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	108	72,0	72,0
Ναι	42	28,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.60: Κατανομή συχνοτήτων για την εύρεση εργασίας με βιογραφικό σημείωμα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	98	65,3	65,3
Ναι	52	34,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.61: Κατανομή συχνοτήτων για την εύρεση εργασίας με συστατική επιστολή

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	72	48,0	48,0
Ναι	78	52,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.62: Κατανομή συχνοτήτων για την εύρεση εργασίας με συνέντευξη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	105	70,0	70,0
Ναι	45	30,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.63: Κατανομή συχνοτήτων για την εύρεση εργασίας σε οποιοδήποτε τομέα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	50	33,3	33,3
Ναι	100	66,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.64: Κατανομή συχνοτήτων για τον λόγο κλεισίματος των βιομηχανιών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Χρεοκόπησαν	107	71,3	71,3
Μεταφέρθηκαν σε άλλες περιοχές	43	28,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.65: Κατανομή συχνοτήτων για το αν δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	98	65,3	65,3
Ναι	52	34,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.66: Κατανομή συχνοτήτων για το αν έγιναν οικονομικές επενδύσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	105	70,0	70,0
Ναι	45	30,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.67: Κατανομή συχνοτήτων για το αν βελτιώθηκαν οι υποδομές της Πάτρας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	61	40,7	40,7
Ναι	89	59,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.68: Κατανομή συχνοτήτων για αν αυξήθηκε ο μέσος όρος εισοδήματος

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	81	54,0	54,0
Ναι	69	46,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.69: Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπήρχαν καλές συνθήκες εργασίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	44	29,3	29,3
Ναι	106	70,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.70: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε στην αυτοαπασχόληση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	17	11,3	11,3

Ναι	133	88,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.71: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε στην μετανάστευση σε άλλη χώρα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	117	78,0	78,0
Ναι	33	22,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.72: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε στην εργασία των παιδιών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	102	68,0	68,0
Ναι	48	32,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.73: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε στην μετακόμιση σε άλλη περιοχή

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	119	79,3	79,3
Ναι	31	20,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.74: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε στην μετακόμιση σε άλλη πόλη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	82	54,7	54,7
Ναι	68	45,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.75: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση δημιούργησε οικογενειακά προβλήματα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	34	22,7	22,7
Ναι	116	77,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.76: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση δημιούργησε ψυχολογικά προβλήματα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	10	6,7	6,7
Ναι	140	93,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.77: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε σε μορφές βίας στην οικογένεια

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	88	58,7	58,7
Ναι	62	41,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.78: Κατανομή συχνοτήτων για το αν οι άνεργοι αναγκάστηκαν να πάρουν δάνειο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	23	15,3	15,3
Ναι	127	84,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.79: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση δημιούργησε μεγάλο κύμα ανεργίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	35	23,3	23,3
Ναι	115	76,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.80: Κατανομή συχνοτήτων για το αν οι άνεργοι εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	90	60,0	60,0
Ναι	60	40,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.81: Κατανομή συχνοτήτων για το αν οι άνεργοι εξαρτώνται οικονομικά από στενά οικογενειακά πρόσωπα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	31	20,7	20,7
Ναι	119	79,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.82: Κατανομή συχνοτήτων για το αν έκλεισαν οι μεγάλες βιομηχανίες της Πάτρας			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	1	0,7	0,7
Ναι	149	99,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.83: Κατανομή συχνοτήτων για το αν χάθηκε η οικονομική δραστηριότητα της Πάτρας			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	4	2,7	2,7
Ναι	146	97,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.84: Κατανομή συχνοτήτων για το αν αναπτύχθηκε ο γεωργικός τομέας			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	95	63,3	63,3
Ναι	55	36,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.85: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε σε μεγάλη ανεργία			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	41	27,3	27,3
Ναι	109	72,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.86: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε σε εσωτερική μετανάστευση			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	71	47,3	47,3
Ναι	79	52,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.87: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η αποβιομηχάνιση οδήγησε σε φτώχεια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	34	22,7	22,7
Ναι	116	77,3	100,0

Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.88: Κατανομή συχνοτήτων για το αν αναπτύχθηκε ο τομέας των υπηρεσιών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	33	22,0	22,0
Ναι	117	78,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.89: Κατανομή συχνοτήτων για το αν έγιναν επενδύσεις σε οδικό και αρδευτικό δίκτυο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	60	40,0	40,0
Ναι	90	60,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.90: Κατανομή συχνοτήτων για το αν δημιουργήθηκαν μικρομεσαίες επιχειρήσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	16	10,7	10,7
Ναι	134	89,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.91: Κατανομή συχνοτήτων για το αν δημιουργήθηκαν νέες βιομηχανίες

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	132	88,0	88,0
Ναι	18	12,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.92: Κατανομή συχνοτήτων για το αν δόθηκε επίδομα ανεργίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	3	2,0	2,0
Ναι	147	98,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.93: Κατανομή συχνοτήτων για το αν δόθηκε αποζημίωση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	35	23,3	23,3

Ναι	115	76,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.94: Κατανομή συχνοτήτων για το αν έγινε επανεκπαίδευση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	107	71,3	71,3
Ναι	43	28,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.95: Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπήρξε κοινωνική υποστήριξη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	122	81,3	81,3
Ναι	28	18,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.96: Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπήρχαν εισοδήματα από άλλες δραστηριότητες

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	100	66,7	66,7
Ναι	50	33,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.97: Κατανομή συχνοτήτων για την αποκέντρωση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	31	20,7	20,7
Ναι	119	79,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.98: Κατανομή συχνοτήτων για το άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έξω από την πόλη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	12	8,0	8,0
Ναι	138	92,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.99: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η βιομηχανική αποκέντρωση αυξάνει

τα εισοδήματα			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	36	24,0	24,0
Ναι	114	76,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.100: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η βιομηχανική αποκέντρωση μειώνει το κόστος μεταφοράς στο χώρο εργασίας			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	69	46,0	46,0
Ναι	81	54,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.101: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η βιομηχανική αποκέντρωση μειώνει την αστικοποίηση			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	50	33,3	33,3
Ναι	100	66,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.102: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η βιομηχανική αποκέντρωση μειώνει το κυκλοφοριακό πρόβλημα			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	50	33,3	33,3
Ναι	100	66,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.103: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η δημιουργία ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων οδηγούν στην οικονομική ανάπτυξη			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	3	2,0	2,0
Ναι	147	98,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.104: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας βασίζεται στη δημιουργία νέων βιομηχανιών			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	150	100,0	100,0

Πίνακας 2.105: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας βασίζεται στη δημιουργία μικρομεσαίων επιχειρήσεων			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	18	12,0	12,0
Ναι	132	88,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.106: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας βασίζεται στην ανάπτυξη του τομέα της γεωργίας και της κτηνοτροφίας			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	48	32,0	32,0
Ναι	102	68,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.107: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας βασίζεται στην ανάπτυξη του εμπορίου			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	6	4,0	4,0
Ναι	144	96,0	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.108: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η οικονομική ανάπτυξη της Πάτρας βασίζεται στην ανάπτυξη του τουρισμού			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	25	16,7	16,7
Ναι	125	83,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Πίνακας 2.109: Κατανομή συχνοτήτων για το αν η παρούσα οικονομική κρίση είναι σοβαρότερη			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Όχι	1	0,7	0,7
Ναι	149	99,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	